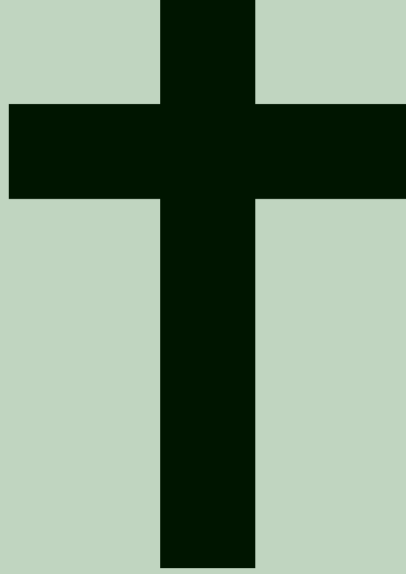

Manga Kanuri Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Manga Kanuri Translation
Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu	1
Markus	49
Luka	79
Yahaya	127

MATIYU Kawuri kōji Isa Almasiwuye Matiyu ruwujənada

Linjila Matiyuyeda

Kitawu Matiyu ruwujənada, tima Linjila kəntilomiyeda wo. Ti Matiyuda tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadaɣe falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənadaa cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yauidiyaro ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanada ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye (Luk 3.23-38)

¹ Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye, ti ye tada Nawi Ibrahimbedəyedə: ² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo, ³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo, ⁴ Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo, ⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo, ⁶ Yisai ye Mai Daudaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye, ⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo, ⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo, ⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo, ¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo, ¹¹ Josiyas ye jaman yauidiyaa dunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo, ¹³ Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo, ¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo, ¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo, ¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.

¹⁷ Adəgaima Nawi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yauidiyaa cidi Babilayero caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye (Luk 2.1-7)

* **1:1** 1.1 kitawu - Bam. † **1:1** 1.1 tada - Kaduwu.

¹⁸ Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye, amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno. ¹⁹ Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno. ²⁰ Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno. ²¹ Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa‡ yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.

²² Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. ²³ Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»† cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

²⁴ Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənadə cəde Meramba kamuro ngoyeno. ²⁵ Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

¹ Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənadən, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalembo isane: ² «Nda ti mai yaudiyaye tambənadə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo. ³ Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai. ⁴ Daji wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya, ⁵ tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujənadə:

⁶ “Ni Baitalami cidi Yahudayedə, curo bəlawə Yahudayedən darajanəm gana gəni, dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi, mai duwon jamani Israyilawua cunodidə.”»†

⁷ Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sillowudə tayiro fəledəgənadəa cuwore tabbatkeyeranniya, ⁸ tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen tadadəa manowo! Tia fanduwuya, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətkəgəkko!» yeno. ⁹ Mana Maiyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane leyerə. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe carunadə fuwunjarə koje leje, har na tadadə dəganadəa nayeyenniya, tak dayeno. ¹⁰ Sillowudəa kerunniya, karwunja tai dajə kəjiyeno! ¹¹ Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadəro ambətkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo. ¹² Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardunjarə walladara.

Masarro kasəme ledu

¹³ Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: «Cine tadadə-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu mana njadəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa njejoro maji nangaro,» yeno. ¹⁴ Daji Isuwu cije buneman tadadə-a yanju-aa ngoje Masarro lejane, ¹⁵ nadən har karmo

‡ 1:21 1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi. † 1:23 1.23 Ish 7.14 † 2:6 2.6 Mik 5.2

Mai Hirudussero napkera. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiye wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuwo ro bowokkəna,»† cəna.

¹⁶ Mai Hirudus ilmuwudə tia jambajanaro asuyenniya, fum gərgaje wada ce kəla sa ilmuwudə tiro tabbaccanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a bəla Baitalamiye-a bəladəyanju-alan dasaana sammaa roro keyeso. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Bərnī Ramayelan so lagaranne jauro fandi, Rahila diye yallanjuro cikkiri. Kanadi ta wajəna, bawo bawojana nangaro,»† cəna.

Lardu Israyilawuyero waldu

¹⁹ Ngawo Mai Hirudus bawojənanayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: ²⁰ «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon tadadəa roro njeoro majaidə sanuna nangaro,» yeno. ²¹ Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero walladara. ²² Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyayea cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galileyero leje ²³ bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiye wuljənadə wakkayeno. Tayiye: «Tia* kam Najaratellan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(*Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28*)

¹ Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuəri cədde: ² «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga. ³ Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlanjun mana cədənədə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

⁴ Yahayaye kajəmunjudə kanduəri karimoyen caada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a. ⁵ Daji am bərnī Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm Jordaniye ngaye-a nanjuro isane ⁶ biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

⁷ Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejijisoa dewo! ⁹ Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ¹⁰ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen

† **2:15** 2.15 Hos 11.1 † **2:18** 2.18 Iri 31.15 * **2:23** 2.23 tia - Almasiwua. † **3:3** 3.3 Ish 40.3

gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.

¹¹ «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala* njaddi. ¹² Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Al-gamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalafidəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye

Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye samma gəni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaande Isaro jəpciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiri bəřinnin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardiye biwunju cinje jamanjuro kəljiye bargaa dəpciye. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo napci. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu (Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Daji Isa cidi Galileyen cije bəřəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro kadio. ¹⁴ Yahaya tiro dəptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno. ¹⁵ Amma Isaye tiro: «Kəřmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

¹⁶ Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fəřəmdə Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciye kiro. ¹⁷ Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna. Tiramnin jauru karwuni kəjjəna!» yeno.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu (Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dəřiro kiluwo. ² Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kəna tia kida. ³ Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgəne kəmboro walja!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam kəmbo baslan gəni, mana Ala wuljəna samman dəgai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bəřni tayirro* cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, ⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruwuwada: "Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniro,»† yeno. ⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"† yeno.

* **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwa-a bone nja-a tayirro kalaktu-a. † **4:4** 4.4 SK 8.3

* **4:5** 4.5 bəřni tayir - Jerujalem. † **4:6** 4.6 Jaw 91.11-12 † **4:7** 4.7 SK 6.16

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-a daranja-aa fəleyeyenniya, ⁹ tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!» yeno. ¹⁰ Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: “Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!”»† yeno. ¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileero wallada. ¹³ Bəla Najarattea kolje leje bərni laa Kafarnaam canilan napkeno, bərni duwon ci bərəmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-alan† dəganadə. ¹⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: ¹⁵ «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bərəmbe na duwon fəde bərəm Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan, ¹⁶ am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!»† ¹⁷ Sa adən Isa jamaro kawuri kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwuranju burwoyeya bowodu

(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus cani-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro‡ njadəkki!» yeno. ²⁰ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

²¹ Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyenniyama, ²² cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga

(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

²³ Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno. ²⁴ Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am larduyedə amnja kasuwaa-a kəndondi jiri jirfa-a karuwaa-a sedan koroyea-a tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno. ²⁵ Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa bərni Jerujələmbe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bərəm Jordaniye.

5

Jawawi Isaye kəla kau kuruwu laayen

(Luk 6.17-49)

¹ Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwuranju ye nanjuro kadira. ² Daji tayia alamdu badiyeno.

† **4:10** 4.10 SK 6.13 † **4:13** 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiri yindi Israyilawuye. † **4:16** 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ **4:19** 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

Am bargaa sodā
(Luk 6.20-26)

- ³ «Barganja am karwulan talaawadē,*
nodo bargaa Mai Samemayedē nuwanjadēro.
- ⁴ Barganja am kərma cesiridē,
fuwun simalōnja bawodēro.
- ⁵ Barganja am rokura bawoadē,
fuwun dunia warasajaidēro.
- ⁶ Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadē,†
fuwun kuljaidēro.
- ⁷ Barganja am kanjimarimasodē,
tayi ye fuwun kanjimari cawandidēro.
- ⁸ Barganja am karwu bulladē,
fuwun Alaa caruidēro.
- ⁹ Barganja am kərma nanlewa cawudidē,
fuwun tayia tadawa Alayelan‡ bowodaidēro.
- ¹⁰ Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidē,
nodo bargaa Mai Samemayedē nuwanjadēro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiri jiri wuljaiya, bargando! ¹² Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudē samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

¹³ «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadē kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai. ¹⁴ Nayima nur duniaye wo. Bərni kəla kau kuruwuyen dəganadē gəradiwawo. ¹⁵ Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla gənaduramnjuyen gənaje fadodən wundusoro nur ci. ¹⁶ Adəgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Kəla Attaurayen

¹⁷ «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiyyaye-alan ruwuwadadəa baworo dioro kadikkoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon. ¹⁹ Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidē, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaaro alamjidē, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai. ²⁰ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Kəla gərgaduyen

²¹ «Amwurawande jaman kureyero: “Bare kam yejəmmi, wundu duwon kamba cejənadəa shararo caadi,”† cane wuljaanadəa fanuwwa. ²² Amma

* **5:3** 5.3 am karwulan talaawadē - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadē.

† **5:6** 5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadē - Am duwon kowori cade awo Ala cəraanaa dioro majaidē. ‡ **5:9** 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai. † **5:21** 5.21 NL 20.13; SK 5.17

wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənədəa shararo caadi. Koro kam kamanjuro “Kam bowuye!” cəne rajənədəa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: “Batti!” cənnədəa kannu jaanamayero koljagai.

²³ «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njəddoro isəmma duwon, awo kuttu laa kamanəmbo yiddəmmaa tangəmia, ²⁴ fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene ni-a kamanəm-a solodənowo duwon, daji walde are sadaanəm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon, kəla jawallen doiro kowəri de tawaktəne, bare nia alkaliro sərənəgənni. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ²⁶ Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wuri njəgaidəa cotto rəmbəmmia, təmmaro luwumbawo!

Kəla kənjənayen

²⁷ «Koro tayiro: “Bare kənjəna dimmi,”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ²⁸ Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure mangarjənədə, karwunjun kənjəna cədəna. ²⁹ Simməm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kulaine gəmme. Tiynəm samma kannuro fidiyidəroa, sim fal fuddəmmədəma niro ngalwo. ³⁰ Koro mukkonəm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kamme gəmme. Tiynəm samma kannuro fidiyidəroa, mukko fal fuddəmmədəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu dəptaye co,”† cane wuljana. ³² Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpcənədə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyajənədə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansı boyen

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansı bummi, kansı Kəmandero yibbummədəa de!”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ³⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansı buwwi! Bare sameyen kansı buwwi, Alaye kurisnju kərmaiye nangaro, ³⁵ bi cidiyen, sinju gənəduram nangaro, bi Jerujalemben, bərni Mai Kuraye nangaro. ³⁶ Koro bare kəlandoyen kansı buwwi, ranguwe kanduri kəlandoye falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro. ³⁷ Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wulowo. Awi yaye adəa kojənədə na ti Kəladoyen§ kadio.

Kəla rəmbøyen

³⁸ «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ³⁹ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa ferinəm kəmboram mařin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne. ⁴⁰ Koro kam laa gəmajenəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle garinəmdə yea ngojo. ⁴¹ Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilometər yindiaro ti-a rokko lenowo. ⁴² Kam njuworənamadəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanadəro bare dəpkəgəmmi.

Kəla kəlado rawoyen (Luk 6.27-36)

† 5:27 5.27 NL 20.14; SK 5.18 † 5:31 5.31 SK 24.1-4 † 5:33 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21
§ 5:37 5.37 Kəlado - Yiwulis. † 5:38 5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21

⁴³ «Koro tayiro: “Kəmaskinəm̄ba raye,† kəladonəm̄ba wane,” cane wuljaanadəa fanuw̄wa. ⁴⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo, ⁴⁵ tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudə Ala cakke kəngal am ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwo-aro cuduriyi nangaro. ⁴⁶ Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gəna cadī? ⁴⁷ Koro kəramiyando runjaa lewanuw̄ia, awi gəle am gadesoyea kojəna diw? Kərdiya ye ngai gəna cadī? ⁴⁸ Adə nangaro Bawando Mai Samemadə kalkallo diomadə gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

6

Kəla sadaayen

¹ «Hangal gənanowo, bare kəndondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adə gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduw̄wawo. ² Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənafəkkaso gai am gadero awo dimmadəa wulgəm̄mi. Tayidə dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadī. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ³ Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm̄ waila awo mukkonəm̄ kəmboram cədidəa nojənni, ⁴ sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm̄ asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla moduwayen (Luk 11.1-4)

⁵ «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi. Tayidə dandal so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadīya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ⁶ Amma nidə moduwa dimiya, ngimməm̄bo ngaye cinnadəa jange Bawanəm̄ turuiwawodəa kore. Daji Bawanəm̄ asərlan curuidə niro mukowa nji. ⁷ Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla ngəwuro wuwulluw̄wi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai. ⁸ Bare tayi gairo walluw̄wi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando mərədundosodəa nojəna nangaro. ⁹ Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,
cunəm̄bo daraja tio!
¹⁰ Nodonəm̄ bargaa iso!
Awo raamma dunian tədo,
jiri same yen tədidə gai!
¹¹ Kəmbonde kuye sade.
¹² Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa
gawurniyenadə gairo.
¹³ Bare kolsame jaraptiyende,
Kəladodəro kasane.
Nodo-a kənduwo-a daraja-a
har abadaro kaanəmdəma. Amin.”

† 5:43 5.43 Lew 19.18

¹⁴ «Nonowo, am biwu njaddənədə gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai. ¹⁵ Amma tayia gawurnuwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

¹⁶ «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə am asemnja caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ¹⁷ Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkənəm ye lamme, ¹⁸ Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənniro. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

¹⁹ «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə. ²⁰ Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə. ²¹ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

²² «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simmə m ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. ²³ Amma simmə m jaujia, tiyinəm samma ye duwuaro walji. To, nur nilan dəganadə duwua, duwu adə jaumaro kura, diye!

²⁴ «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.

Kəla karwungai dioyen

(Luk 12.22-34)

²⁵ «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmu kojəna, gəna? ²⁶ Ngudowa sameyeyə ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcaiwawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, gəna? ²⁷ Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa fal kawunjuro cərgaidə?

²⁸ «Koro awiro kəla kajəmu yen karwungai diwi? Fəreso karaaye jiri rijaidə ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. ²⁹ Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniyeyə falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ³⁰ Ala fəreso ku karaan rijai bəri kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərsə ganaadə!

³¹ «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi, bare kəlandoro: “Awi gəle buiyeyə?” bi “Awi gəle yaiyeyə?” bi “Awilan gəle tiyinde jangiye?” wulluwwi. ³² Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman mərədundaro nojəna. ³³ Attəroa, nodo bargaa Alayeyə jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi. ³⁴ Adə nangaro bare karwungai bəriyeyə diwwi, karwungai bəriyeyə kuyeyə gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njəddoyen
(Luk 6.37-45)

¹ «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njaddiwawo. ² Jiři ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi. Koro jiři ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnɔjagai.

³ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmbea asunəmbawodə? ⁴ Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbo: “Kolle kaləm simməmbedəa tuluwukke,” nəmi? ⁵ Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbedəa tuluwumi.

⁶ «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladeyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen

(Luk 11.9-13)

⁷ «Korowo njadi, manowo fandui, cinna bangowo kanɔjagai. ⁸ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai.

⁹ «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidə? ¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadi cidə? ¹¹ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema awowa ngəla am tia caworiro cidə! ¹² Adə nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadəa nayi ye tayiro yiddowo! Adəma maana Attaura-a kitawuwa nawiyaye-ayedə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

¹³ «Ngaworam jəkkadəyen ngawowo, dalilnjudə ngaworam farak, jawalnju ye kəskedə, tima ngaworam kannuyedə wo, am tiyen ngasayidə kada. ¹⁴ Amma ngaworam jəkka, jawalnju ye jaudə, tima ngaworam ro sawisoyero cadimadə wo, am tia cawandidə ganama.

Kəla kəska-a tadanju-ayen

(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gənanowo! Tayidə nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauru diwi bulduye gai.† ¹⁶ Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccorilan njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa? ¹⁷ Kəska ngəla nguson tada ngəla cakki, koro kəska diwi ye tada diwi cakki. ¹⁸ Kəska ngəladə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwidə ye rakce tada ngəla cakkiwawo. ¹⁹ Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai. ²⁰ Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

²¹ «Am wuro: “Kəma! Kəma!” cani samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə. ²² Yim adən‡ am ngəwu wuro: “Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye, sedanso duiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?” cani. ²³ Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodə!” nəkki.

Misal fado tandowu yindiye

(Luk 6.46-49)

* **7:1** 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

† **7:15** 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dəla, ngawo kani. ‡ **7:22** 7.22 yim adən - Kiyama.

²⁴ «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje jəganamadə, ti alama kam hangalla soronju kəla kauyen cədandənədə gai. ²⁵ Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, sorodə wurdənni, dalilnjudə fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro. ²⁶ Amma wundu duwon manani ania fanjəna jəgannimədə, ti alama kam hangal bawoa soronju kəla cidi kesayen cədandənədə gai. ²⁷ Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, wurde təgəmbo fiyada,» yeno Isaye.

²⁸ Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanədə alamdunjudəa ajapkera, ²⁹ dalilnjudə maləmbanja Attauraye gai gəni, kənduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwu (Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya. ² Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ³ Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴ Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene rimandəro fəledəgəne, koro sadaa Nawī Musa wuljənədə de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye kərea isangaduwu (Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

⁵ Isa bərni Kafarnaamero kərgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje: ⁶ «Kəma, kəreani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauru basardi,» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Ləkke tia isangagəkki,» yeno. ⁸ Amma soji kuradəye tiro: «Kəma, nia fannin sawo tikkəni. Biya wada ye, kəreani ngaji. ⁹ Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjaro: “Lene!” nəkkiya, leji. Fal laaro: “Are!” nəkkiya, isi. Koro kəreaniro: “Adəa de!” nəkkiya, cədi.» ¹⁰ Isa adəa fangenniya, ajapce jama tia jagaidəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambərse kura adə gai fandəkkəni! ¹¹ Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fəde-alan* isane Nawī Ibrahim-a Nawī Isaku-a Nawī Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masəna dioro napcai. ¹² Amma tadawa nodo bargaa† deyan curo duwu cələm pəttero gəpcagai, nadən so ye tədi, sheři ye naldi,» yeno. ¹³ Daji Isaye soji kuradəro: «Lene, kambərsenəm nangaro awo suworəmmədə wakkajo!» yeno. Kəreanjudə sa adəman ngayeno.

Isaye am ngəwua isangaduwu (Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kəsai Biturusse kangea bowada kiro. ¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedə tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.

¹⁶ Yim adəa kəngal kikkurunniya, bərnwudə karuwamaso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannədəa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawī

* **8:11** 8.11 am adinnam-a fəde-alan - Kərdiya. † **8:12** 8.12 tadawa nodo bargaa† - Israyilawu.

Ishayayen wuljɛnadɛ wakkayeno. Tiye: «Kɛndondinde kɛlanjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»† cɛnna.

Isaa ga kɛske gani
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yim laa Isa jama kada tia dirijane kɛljanadɛa kirunniya, fuwuranjuro wada bɛrɛmdɛa faldaye kaino. ¹⁹ Daji malɛm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenɛmi yaye nia njɛgakki,» yeno. ²⁰ Isaye tiro: «Kɛluwuso bɛlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedɛ‡ nanju tustuyema bawo,» yeno. ²¹ Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kɛma, amarsɛgɛne lekke bawania sittɛrakkɛya duwon,» yeno. ²² Amma Isaye tiro: «Wua sɛgai, kolle am sanuna amanja sanunadɛa sittɛraja!» yeno.

Kɛnduwo Isaye kɛla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Isa curo maarayero kɛrgaanniya, fuwuranju ye tia jaane kasar-gawo. ²⁴ Sadɛman karuwa dunoa cijɛ ingi bɛrɛmbɛ cambalje, har ingi maaradɛro fiduwu badiyeno. Sadɛn Isa kɛnɛm cɛdi. ²⁵ Fuwuranjudɛ isane tia kɛnɛmnin kesangɛranniya, tiro: «Kɛma, andia samoye, nuiye!» yera. ²⁶ Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambɛrse ganaadɛ?» yeno. Daji cijɛ karuwadɛ-a bɛrɛmdɛ-aro kikkadɛnniya, dajane dunia gɛmbo walyeno. ²⁷ Fuwuranjudɛ ajapcane: «A! Kam jiri fi attɛ? Karuwa-a bɛrɛm-ama mananju jagai!» yera.

Kɛnduwo Isaye kɛla sedannayen
(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Isa bɛrɛmdɛa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidɛ jaurɛ jau, har wunduma rakce jawaldɛyɛn kojiwawo. ²⁹ Daji yiljane: «Awi lambɛnɛm andiro, Tada Alaye? Sanju cɛdɛnnin andiro ajawu gɛnaduwuro wa kadim?» yera. ³⁰ Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji. ³¹ Daji sedannadɛ Isaa lowojane: «Dusamia, aladɛyadɛro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ³² Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadɛ caluwe curo aladɛyadɛyero kasargawo. Daji aladɛyadɛ samma ngɛrɛmjane kaulan jɛpcane bɛrɛmdɛro fidagane ingiye ngoje kasuno. ³³ Sɛniya aladɛyadɛ cagase bɛlaro lejane awo kɛla karuwamaso aniyɛn wakkajɛnadɛa ambo wulyeyera. ³⁴ Daji am bɛlayɛ samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

9

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo
(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Daji Isa maaradɛro ngaye bɛrɛmdɛa falje koje bɛrɛninjaro* wallada. ² Am laa kam tiyi nunaa kɛla bɛnaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambɛrsɛnjadɛa kirunniya, kam tiyinju nunaadɛro: «Tadani, bare tɛma kollɛmmi, biwunɛm gawurdɛna,» yeno. ³ Daji malɛmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attɛ Alaa gaskajɛna, diye!» yera. ⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi dɛganadɛ? ⁵ Ndaso gɛle budu wo: “Biwunɛm gawurdɛna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ⁶ Nonowo, Tada Kambedɛ nanjun kɛnduwo biwu ambe

† 8:17 8.17 Ish 53.4 ‡ 8:20 8.20 Tada Kambedɛ - Isa kɛla Tada Kambedɛyɛn manajiya, kɛlanjuman manaji. * 9:1 9.1 bɛrɛninjaro - Bɛrɛni Kafarnaambe.

dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadäro: «Cine bänarammäm ngone fannämbo lene!» yeno. ⁷ Kamdä cije fannjuro leyeno. ⁸ Jama captanadä adäa kerunniya, rijane Ala känduwo adä gai ambo cinadäa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu

(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Isa nadäa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masənarō napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a fuwuranju-a rokko masəna dioro napkera. ¹¹ Farisawa adäa kerunniya, fuwuranjuro: «Awiro maləmnđo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹² Isa adäa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ¹³ Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida gəni, kanjimərima raakko.”† Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem‡ taiye, amma fuwuranəm asem cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁵ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A’a, amma sa ise mai larusayedäa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

¹⁶ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərinđə capte kardudə cayəmaro kuraro walji. ¹⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, satkidə falde,§ diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A’a, amso diben bərinđəa satki bərinno fijagai, adəgainin tayi yindi samma kələwa dasayi,» yeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen

(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gəngəne, roaro walji,» yeno. ¹⁹ Daji Isa cije fuwuranju-a rokko kamdäa geya.

²⁰ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedäa leyeno, ²¹ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²² Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.

²³ Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu lagarannesə-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya, ²⁴ tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo. ²⁵ Jamadäa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkoyen cədane ciyeno. ²⁶ Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwu

† 9:13 9.13 Hos 6.6 † 9:13 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 9:14 9.14 asem - Asem faral gəni, nafila. § 9:17 9.17 satkidə falde - Diben bərin mojolje kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * 9:20 9.20 bu fidanju - Salanambu.

²⁷ Isa nadæa kolje ledu cædi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,† andia njunosane!» cani. ²⁸ Fado laaro kærgeanniya, kambuwadæ nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangække adæa njaddækkiro mærsasuwwa wa?» cæne kiworo. Kambuwadæye: «Aaa, Kæma!» yera. ²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambæsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya, ³⁰ sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adæa nojænni!» yeno. ³¹ Amma lejane lawar Isayedæa cididæ ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Smailaa cunode kæla Daudayero kændawu jaitunne fijiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tæn yimdæn Ruhu Alaye karwu Daudayero kærkawo. Nawi Mai Dauda kæladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kærmainju ye cidi kærdiyaye ngæwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.

Ci nawiayen Kæmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia darajaa kænduwo-alan kojæna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adæ tima Almasiwu Alayedæ wo. Adægaima Bargaande Isa Almasiwudæ warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwo

³² Tayi sim cawandænadæ sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo. ³³ Isa sedandæa duyenniya, kamdæ manadu badiyeno. Daji jamadæ ajapcane: «Ngaltæma awo adæ gai lardu Israyilayelan turunni!» yera. ³⁴ Amma Farisawadæye: «Kænduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngæwu, kidawu gana

³⁵ Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuƙi kæji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bæla-a bæladæya-a sammaa giya. ³⁶ Jama kada captanadæa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudæ jæktane hangalnja caa cijæna alama dimiya sæni bawoa gai nangaro. ³⁷ Daji fuwurawanjuro: «Kaladæ ngæwu, amma kidawudæ gana. ³⁸ Adæ nangaro kæma kalayedæa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njæddoro cunodo!» yeno.

10

Isaye kængayamba mewun yindindæa galadu (Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindindæa bowoje tayiro kænduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kændondi so jiri fi yayea isangaduwwuye-a kaino. ² Cuwa kængayambanju mewun yindindæyedæ, tayima Siman kam tiro Biturus canidæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugæna Yahaya, ³ Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyu akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, ⁴ Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kæladowayero Isaa særættuwumadæ.

† **9:27** 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. * **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

Jawawi Isaye
kɛla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindaye
(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kɛrdiyayero lenuwwi bi bɛlawar Samariyawuyero ngawuwwi, ⁶ biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadɛ gaiyero lenowo! ⁷ Lenuwilan, ambo: “Nodo bargaa Mai Samemaye del karɛnjɛna!” wulgɛnowo. ⁸ Am dondia isangagɛnowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagɛnowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.

⁹ «Bare kunguna dinarre, bi riwullaye, bi kulloye ngonuwwi, ¹⁰ koro bare ngɛrwu, bi gɛmajɛ yindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngɛnɛwuramnju wajipcɛgɛna nangaro.

¹¹ «Bɛla-a bɛladɛya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngɛlama manowo fannjun jɛmmowo nammowo, har kawu nadɛa kolluwiro. ¹² Fannjuro ngawuwiya, barga dɛpkɛgɛnowo. ¹³ Am fadodɛye ngɛlaro njamoyia, bargandodɛ tayilan dɛga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodɛ nandoro waldo. ¹⁴ Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojɛnnia, fadodɛa bi bɛladɛa kolluwiya, katti sindoye kagangowo.† ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bɛla adɛyɛdɛ am bɛrni Sodombe-a Gomorre-adɛyɛa‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji
(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodɛkki. Adɛ nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dɛgaiwo. ¹⁷ Amsoro hangal gɛnanowo, dalilnjudɛ nayia njadane fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai, ¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyero njasadi, tayi-a kɛrdiya-aro shedaro walloworo. ¹⁹ Shararo njasadiya, bare kɛla jiri mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyɛdɛ sadɛn awo wulluwidɛa nayiro njadi, ²⁰ dalilnjudɛ nayi gɛni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro. ²¹ Yaana yanjugɛnaa sɛrɛcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ²² Cuni nangaro§ am samma nayia wanjai, amma kam mɛrje har sa njerorambero dɛganamadɛ njɛkkawo cuwandi. ²³ Bɛla laan nayia basarnjaiya, bɛla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambɛdɛ walde isidɛro, bɛlawar Israyilawuye sammaa ga yeruwwawo.

²⁴ «Fuwura malɛmnjua kojiwawo, koro wolodi kɛmanjua kojiwawo. ²⁵ Fuwura malɛmnju gairo waljiya, jussɛna. Wolodi ye kɛmanju gairo waljiya, jussɛna. Kɛma fadoyɛdɛa Beljabullan* bowoyera, balle am fannjuye?

Bare rinuwwi!
(Luk 12.1-12)

²⁶ «Adɛ nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwiwawodɛ bawo, koro awima asɛrre nodiwawodɛ bawo. ²⁷ Awo curo buneyen

† **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Sɛmo kasta, maananjudɛ wowom Alayero tayia koljagai.

‡ **10:15** 10.15 bɛrni Sodombe-a Gomorre-a - Bɛrniya duwon amnja jauru diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. § **10:22** 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

* **10:25** 10.25 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

nayiro wulnjagakkənadəa kausulan wulowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo. ²⁸ Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwiwawodəa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu jahannamayen sijiyidəa rinowo! ²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo. ³⁰ Nayidə, kanduəri kəlandoyema samma komgada. ³¹ Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa. ³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia kasaddəkki. ³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia angərnəkki.

Firda mbeji
(Luk 12.49-59)

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi. A'a, nanlewa gəni, kashagar† kudoro kadikko. ³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kəlado bawanjuyero walji, fero ye kəlado yanjuyero walji, kamu tadaye ye kəlado kəsainjuyero walji. ³⁶ Adəgaima kambe waduwwunjudə am fannjuyero waljai. ³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənarə cəraanamadə, kakkerə waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojənarə cəraanamadə, kakkerə waldu tinni. ³⁸ Koro wundu duwon kəskanju karmoye‡ ngoje wua səgannimadə, kakkerə waldu tinni. ³⁹ Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo. Koro kam wua səmowonamadə ye ti wua sunodənədəmaa cəmowo. ⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə mukowa nawiye cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cəmowonamadə mukowa kam jiremaye cuwandi. ⁴² Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kənjaye samsu cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Luk 7.18-35)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerənniya, nadəa kolje bəla bəlaro leje jamaa alamje tayiro kawuəri kəji wulduwu badiyeno. ² Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro cunode ³ tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgənowo: ⁵ Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiyə ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuəri kəjidəa fanjai. ⁶ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

⁷ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ⁸ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənəa wa? A'a, am kajəmu shawa

† **10:34** 10.34 kashagar - Firda. ‡ **10:38** 10.38 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə. * **11:3** 11.3 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye.

casakkənədə mairilan kasarga. ⁹ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ¹⁰ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: “Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.”† ¹¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəfidə tia kojəna. ¹² Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo majai. ¹³ Dalilnjudə kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio. ¹⁴ Manadəa ngodu kasadduwaa, tima Nawi Iliya fuwun isimadə wo. ¹⁵ Kam səmonjuamadə fanjo!

¹⁶ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: ¹⁷ “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai. ¹⁸ To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, “Ti karuwama!” yera. ¹⁹ Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yera. Amma nanrashidudə kəndonjulən asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)

²⁰ Daji Isa am bərnija curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso cədənədəyeya kəla təmjanniyen wusadu badiyeno. Tiye: ²¹ «Kuttundo am bərnə Korajinne! Kuttundo am bərnə Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənəsodə bərnə Tirre-a Sidonne-alan† tədənəa, tən kuren amnja ajaja-a buwu-alan‡ napcane tuwa cadəna. ²² Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bərnə Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji. ²³ Nayi ye am bərnə Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A’a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tadənədə bərnə Sodomben tadənəa, kua gairo dəgai. ²⁴ Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bərnə Sodombedəa* nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki, dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro isanogəmna nangaro. ²⁶ Aaa, Bawa, adəma awo jairo raammadə wo.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya cəraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma, tustu njadəkki. ²⁹ Wudə rokuraa gəni, karwu ngələa nangaro, duini† daundoro ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwi. ³⁰ Awoa duini ye kəske, karenə ye kamboi,» yeno.

† **11:10** 11.10 Mal 3.1 † **11:21** 11.21 bərnə Tirre-a Sidonne-a - Bərnija kərdiyaye. ‡ **11:21** 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **11:22** 11.22 bərnə Tirre-a Sidonne-a - Bərnija duwon amnja jairo diwi nangaro Ala tayia siyeyeno. * **11:24** 11.24 bərnə Sodombe - Bərnə duwon amnju jairo diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno. † **11:29** 11.29 duini - Alamdu Isaye.

12

Isa kama yim tustuye

(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera. ² Farisawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadi,» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa kitawulan kəranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngərodə haram!† ⁵ Ra, rimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea kəndoro haram cadison,* biwunja bawodəa Attauralan kəranuwwi wa? ⁶ Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən mbeji. ⁷ Alaye: “Bu fida gəni, kanjimərima raakko,”† cənna. Ca mana adəye maananju nonuwmaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi. ⁸ Awoa Tada Kambədə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu

(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaro kərgawo. ¹⁰ Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwudə halal wa?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya, gərje cuttuluwiwawodə? ¹² Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla kəndo halal,» yeno. ¹³ Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa salai faldə gairo walyeno. ¹⁴ Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

¹⁵ Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sam-maa isangajiye ¹⁶ bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənədə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Akko wakkilni kərenəkkənədə, tia raakkəna, tima karwuni jauru kəjjəgəna wo.

Ruhuni tiro yakkəkke

jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.

¹⁹ Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo,

kowonju farsamlan fandiawo.

²⁰ Caccaw rimjənaa namjiwawo,

fatəla no cədi yea cejiwawo,

har jiredəa kənnasarro cuwudiro.

²¹ Koro jama duniaye samma

cunjulan təmanjaaro walji,»† cənna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudənniya, Isa tia isangajiye caye gai curui ye manaji yero walyeno. ²³ Jama samma ajapcane: «Kam adə, tima gəni Tada Mai Daudayedə wo?» yera. ²⁴ Farisawadə

† **12:4** 12.4 1Sam 21.1-6 * **12:5** 12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † **12:6** 12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. † **12:7** 12.7 Hos 6.6 † **12:21** 12.18-21 Ish 42.1-4

adæa fangeranniya, tayiye: «Kænduwo Beljabul‡ mai sedannaye baslan sedannaa duji,» yera. ²⁵ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kærmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə dəgəiwawo, koro bəla bi fado fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə ye dəgəiwawo. ²⁶ To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna. Ndayilan gəle kərməinjudə dəgai? ²⁷ Koro wudə kænduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kænduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁸ Amma kænduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²⁹ «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoadæa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi. ³⁰ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma. ³¹ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. Amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo. ³² Wundu duwon kəla Tada Kambədəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

³³ «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjulən asudi. ³⁴ Nayi kaduwu fusiyyeso! Nayi jauru diwidə, awiawin gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro. ³⁵ Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi. ³⁶ Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori. ³⁷ Awoa mananəmlən jiremaro walləmi bi mananəmlən jirenambumaro walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Luk 11.29-32)

³⁸ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo. ³⁹ Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ⁴⁰ Jiri Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəganadə gai, Tada Kambədə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai. ⁴¹ Kiyama wakkajiya, am bəni Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwo shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji. ⁴² Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə ye cije am jaman adəyedəa jirenambuwo shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne

(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlən culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, amma cuwandiawo. ⁴⁴ Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,» cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana

‡ 12:24 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis canı.

ye najiyi. ⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji. Am jaman diwi adəye yero adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo. ⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro majai,» yenniya,] ⁴⁸ Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno. ⁴⁹ Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye

kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya, ² am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon, ³ awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman fiyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro řimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə řije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku. ⁹ Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadəro misalnin managəmidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardəgəna, amma tayiro amardəgənni. ¹² Kam nanjun awoamadə,* tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi. ¹³ Akko dalil misalnin tayiro managəkkiedə: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cəriwawo, kəlanja yero ngayiwawo. ¹⁴ Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.
Koro ngəlaro ruwi duwon,
təmmaro asunuwwawo.
¹⁵ Am ani hangalkuttuaro waljana,
kiaddin səmonja fanjai,

§ 12:48 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. * 13:12 13.12 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † 13:12 13.12 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

simnja yea jakcana,
bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,
koro karwunjan asujanniro.
Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade
tayia isangagəkki,"† cənna.

¹⁶ «Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye, fanjai nangaro.
¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo
ruwwadəa kuroro jauro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa
fanduro caraana, amma fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyea fanowo! ¹⁹ Wundu
duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje kəlanjuro ngaanimadə,
Kəladodə ise mana karwunjun fidənadəa cotto cuttuluwi. Tima kasuni
kəla jawallen fidənadə wo. ²⁰ Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam
manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro cə moyidə wo. ²¹ Amma tilan fərdu
bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am tia
basarjaiyama, waje kolji. ²² Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam
manadəa fanjəna duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadəa
kəpcane tiro faidajiyiwawodə wo. ²³ Amma kasuni na katti ngəlaan
fidənadə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna tiro faidajiyi, nema
laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,»
yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

²⁴ Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə
alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərnənadə gai. ²⁵ Amma
am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni
kajimbe jəjərjiye sapkadan. ²⁶ Algamadə rije kəla fitkenniya, kajimdə ye
asudiro walyeno. ²⁷ Kidawudə isane banja ngimbaro: «Barganəmmin,
ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle
kajimbadə?» cane tia keworo. ²⁸ Banja ngimbaye tayiro: «Kəlado laa adəa
cədo!» yeno. Daji kidawudəye tiro: «Leniye tuluwiyeya, raamma wa?»
cane keworənniya, ²⁹ tiye: «A'a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə
yea mənguwi. ³⁰ Kollowo, har kalaro rokko rija. Biyilajiyi, kalawudəro
kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkerə kannun warja duwon, daji algamadə
yea capca bəranilan gənaja nəkki,» yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)

³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai
Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulən fijəna
gai. ³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəri wo.
Amma rije wurajiyi, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har
ngudoso dəlambanjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə
alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har
fum fujəna gai,» yeno.

³⁴ Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin
gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo. ³⁵ Adəgaima awo Kəmande kuren

† 13:15 13.14-15 Ish 6.9-10

ci nawiyeen wuljɛnadɛ wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananɛkki, awowa tɛn dunia alaktɛnaman gɛraadadɛa wullɛkki,»† cɛnna.

Maana misal kasuni ngɛla-a diwi-aye

³⁶ Daji Isa jamadɛa kolje fadodɛro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyedɛa fisarsagane,» yera. ³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngɛla jɛjɛrjɛnamadɛ, tima Tada Kambedɛ wo, ³⁸ kulodɛ tima dunia wo, kasuni ngɛladɛ tayima am nodo bargaadɛa kasaccanadɛ wo. Kajimdɛ tayima am Kɛladodɛa jaanadɛ wo, ³⁹ Kɛlado kajimdɛa jɛjɛrjɛnamadɛ, tima Yiwulis wo. Biyiladɛ, tima cinowo duniaye wo, kalawusodɛ, tayima malaiyawa wo. ⁴⁰ Jiɛri kajimdɛa capcane kannun warjaidɛ gai, dunia cijiya, adɛgai wakkaji. ⁴¹ Tada Kambedɛ malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaaayen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane ⁴² kannuro fijagai. Nadɛn so ye tɛdi, shɛri ye naldi. ⁴³ Daji jirewudɛ curo nodo bargaa Bawanjaye kɛngal gairo nurraro waljai. Kam sɛmonjuamadɛ fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedɛ alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rɛpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rɛpce karwu kɛjiaro leje kɛndanju sammaa cɛlade kulodɛa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedɛ alamanju sawurma laa mursam ngɛla maji gai. ⁴⁶ Mursam jaurɛ tamanna laa cuwandiya, leje kɛndanju sammaa cɛlade mursamdɛa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedɛ alamanju buni taram laa buni tawu tia bɛrɛmbo gɛpcagane buni jiɛri jiɛri cadai gai. ⁴⁸ Cɛmbɛrɛnaro waljiya, gɛrjane ci bɛrɛmberɛ cawudɛne napcane ngɛla ngɛladɛa kɛrejane joworo fijagai, amma batti battidɛa wajane yirjai. ⁴⁹ Dunia cijiya, adɛgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwa curo jirewuyen firjane ⁵⁰ kannuro fijagai. Nadɛn so ye tɛdi, shɛri ye naldi,» yeno.

⁵¹ Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kɛlandoro ngaana wa?» cɛne tayia kiworɛnniya, tiro: «Aaa,» yera. ⁵² Daji tayiro: «Adɛgaima malɛm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedɛro waljɛnadɛ alamanju kɛma fadoye ajaramnjun lɛman dina-a bɛrin-a ngoje cuttuluwidɛ gai,» yeno Isaye.

Am bɛla Najaratte Isaa wadu

(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Isa misal ania cɛde kerɛnniya, nadɛa kolyeno. ⁵⁴ Bɛla wurajɛnadɛro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdɛ tia ajapcane: «Ndaran kam attɛ nanrashidu-a kɛnduwo-a ania kiwando? ⁵⁵ Ti gɛna tada katako karomadɛyedɛ wo? Yanjuye cunjudɛ Meram, gɛna? Yanjugɛnasodɛ ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gɛna? ⁵⁶ Koro yanjugɛna ferowa samma-a rokko kɛrgaiye, gɛna? To, ndaran gɛle ti adɛ awo ani sammaa kiwando?» cane ⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bɛlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵⁸ Kambɛrsenambunja nangaro, nadɛn awo ajabba ajabba ngɛwu cɛdɛnni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

† 13:35 13.35 Jaw 78.2

¹ Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya, ² kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədane cekkere kosoro kesakko, ⁴ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənaye mowodə haram!» cəna nangaro. ⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶ Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənaye kidənnya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu Maiye jauro kəjije ⁷ tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansu giwo. ⁸ Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adən kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno. ⁹ Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansu bonju-a kusottowanju-a nangaro wada ce ¹⁰ amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera. ¹¹ Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo, ti ye ngoje yanju kikkado. ¹² Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³ Isa awo wakkajənadəa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangeranniya, tayi ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya. ¹⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno. ¹⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme, bəladeyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ¹⁶ Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. ¹⁷ Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,» yera. ¹⁸ Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne ¹⁹ wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudəa buni yindidəa ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanju ce, tayi ye jamadəro kedo. ²⁰ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ²¹ Am duwon kəmbə adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

²² Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ²³ Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. Nadən ti tilonju lok duwon, dunia ləmgəno. ²⁴ Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərəmbədəa cambalje maaradəa babakce, har maaradə ci ingiyea kuruwunno leyeno. ²⁵ Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio. ²⁶ Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko. ²⁷ Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo isəkko,» yeno. ²⁹ Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno. ³⁰ Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kəma,

wua sɛmoye!» yeno. ³¹ Sadɛman Isa mukkonju sajiye tia cɛdane: «Ni kambɛrse ganaadɛ, awiro shekku kekkɛm?» yeno. ³² Daji maaradɛro kasargaanniya, karuwadɛ gɛm nɛmgeno. ³³ Am curo maaradɛyedɛ Isaro ambɛccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴ Daji bɛrɛmdɛa faljane koyerranniya, cidi Gennesaretten jɛpkera. ³⁵ Am nadɛye Isaa asuyerranniya, lawarnju cididɛ ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudɛne ³⁶ ci kalwunjuyedɛmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudɛa lejana samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gɛni-a

(Mar 7.1-23)

¹ Daji Farisawa-a malɛmba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro: ² «Awiro fuwurawanɛmdɛ ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin* kɛmbo jawuidɛ?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Nayidɛ nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidɛ? ⁴ Awoa Alaye: “Bawanɛm-a yanɛm-aro daraja ye!”† Koro “Kam duwon bawanju bi yanjua bassɛnamadɛ, tia roro ceyeso!”† cɛnna. ⁵ Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanjuro: ‘Awo nanin nuwandoro tɛmanuwwadɛa Alaro gɛnaakkɛna,’ cɛnia, ⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cɛdde daraja cinni,” nuwi. Adɛgaima adando nangaro mana Alayedɛa bowuro kalakkew. ⁷ Nayi mɛnafɛkkaso, awo Nawi Ishayaye kɛlandɛn wuljɛnadɛ jire. Tiye:

⁸ “Jama adɛ cilan wuro daraja sadi, amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁹ De sullo wua ambɛnsagai, alamdunjadɛ wada kambe,”† cɛnna.»

¹⁰ Daji Isa jamadɛa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo! ¹¹ Awo ci kambero ngayidɛ kamdɛa tayir gɛniro cɛdiwawo, amma awo cinjun culuwidɛ, tima kamdɛa tayir gɛniro cɛdi wo,» yeno. ¹² Daji fuwurawadɛ nanjuro isane tiro: «Farisawadɛ mana adɛa kutturo fanjanaro nonɛmma wa?» cane tia keworo. ¹³ Isaye tayiro: «Kɛska fi duwon Bawani Mai Samema gɛni kokcomadɛ, fɛrduyen tia mɛkcai. ¹⁴ Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bɛlaaro casukkuri.» ¹⁵ Daji Biturusse tiro: «Misal adɛa andiro fisarsagane,» cɛne Isaa kiworɛnniya, ¹⁶ Isaye: «A! Nayi ye kuamison kɛla jakkadaa wa? ¹⁷ Awi yaye ci kambero ngaanadɛ curɛnjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwui wa? ¹⁸ Amma awo ci kamben culuwidɛ curo karwunjuyen isɛna, tima kamdɛa tayir gɛniro cɛdi wo. ¹⁹ Dalilnjudɛ niadiwi so, kam njejo so, kɛnjɛna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adɛlamdu so samma curo karwudɛyeman caluwi, ²⁰ anisodɛma kamdɛa tayir gɛniro cadidɛ wo. Mukko tuljɛnnin bɛri bodɛ kamdɛa tayir gɛniro cɛdiwawo,» yeno.

Kamu lardu kɛrdiyaye ser Alaye fando

(Mar 7.24-30)

* **15:2** 15.2 mukkonja tuljannin - Kɛla ada yauidiyayen kam mukko tuljɛnnin kɛmbo juwui, tayir gɛniro walji. † **15:4** 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † **15:4** 15.4 NL 21.17; Lew 20.9 † **15:9** 15.8-9 Ish 29.13

²¹ Daji Isa nadæa kolje lardu bærni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno. ²² Kamu Kan'anama† cididæn dægana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kæma, Tada Mai Daudaye, wua njunosæne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno. ²³ Amma Isa tiro mana falma kalakcægænni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera. ²⁴ Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gænia, Ala wua wunduyemaro sunodænni,» yeno. ²⁵ Amma kamudæ ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kæma, wua banasægæne!» ²⁶ Isaye: «Kæmbo yallayedæa ngonæme kærisoro njodæ jussænni!» yenniya, ²⁷ kamudæye: «Aaa, Kæma. Adæ yaye kærisonodæma kæmbo cidiro cukkurunadæa jawui,» yeno. ²⁸ Daji Isaye kamudæro: «Kambærsenæmdæ jauro kura, diye! Awo raammadæ wakkajo!» yeno. Sadæman feronjudæ ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jiria kada isangaduwa

²⁹ Daji Isa nadæa kolje leje ci bæræm Galileye jægane kæla kau kuruwuyen juwane napkeno. ³⁰ Am kada kadami isane ngurdiyi so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngæwu soa nanjuro cawude fuwunjun gænajane tayia isangayeyeno. ³¹ Jamadæ muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyia ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandænaro kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedæa jajakkera.

Isaye am dæwu dewu ambadu

(Mar 8.1-10)

³² Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adæa njunokkæna, dalilnjudæ ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kæmboye nanjan bawo nangaro. Kænanjaa duwon tayia salammækkiya, raakkæni, bare jawallan dunonja baworo waljænni,» yeno. ³³ Fuwurawanjudæye tiro: «Ndaran gæle karaa adæn kæmbo sarai fandiye jama kada adæa ambaniye?» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cæne kiworænniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadæa cakke cidin napkeranniya, ³⁶ burodi tulurdæa buniyadæa ngoje Alaro ardije fæsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadæro kedo. ³⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadæ gaptowodæa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesæmbæro. ³⁸ Am duwon kæmbo adæa jawunadæ, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dæwu dewu. ³⁹ Daji Isa jamadæa salamgenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

16

Alama sameye mada

(Mar 8.11-13)

¹ Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fælejuworo tia keworo. ² Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kæji fandiye, same kimejæna nangaro,» nuwi. ³ Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljæna nangaro,» nuwi. Awo samæn fælediyidæa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adæn wakkajidæa fisardudæ nayiro katkero! ⁴ Am ansi Alaye jaman diwi adæyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gænia, alama fima tayiro fælediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

† 15:22 15.22 Kan'anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidæ cunju Kan'ana. Kan'anawu samma kærdiya, yaudiya tayia wul wajana.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye
(Mar 8.14-21)

⁵ Fuwurawadē bərəm faljane ci todəro koyeranniya, ngessane burodi ngojanniro asuyera. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo!» yeno. ⁷ Tayidə kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera. ⁸ Isa adəa asuje tayiro: «Nayi kambərse ganaaso, awiro kəla burodi nandon bawoyen kattendon mananuwidə? ⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dəwu uwuro dagargaadadə-a jowo ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa? ¹⁰ Ra, burodi tulur am dəwu dewuro dagargaadadə-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa? ¹¹ To, awiro gəle asunuwwidə? Wu kəla burodiyen gəni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo yekko!» ¹² Daji fuwurawadē yis burodiyero gəni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənaja wuljəgənaro asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa cije cidi bərni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwurawanjuro: «Wunduro Tada Kambedəa amsodə ngoyera?» cəne tayia kiworo. ¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canı, laa ye Nawi Iliya canı, laa ye Nawi Irimiya bi nawiya kureye falnja canı,» yera. ¹⁵ Tiye: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, ¹⁶ Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kəndəgaimayedə wo!» yeno. ¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganəm Siman tada Yunusse, dalilnjudə kam gəni, Bawani Mai Samema adəa isanonjəgəna nangaro. ¹⁸ Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,* kəla kau adəyeman† jama kakke tandəkki,‡ koro kənduwo jaanamaye kəlanjan kənnasar cuwandiwwa. ¹⁹ Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju§ njikki. Awi duwon dunian gerəmidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinəmidə same yen wuidəna,» yeno. ²⁰ Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laaa kəreje mai jama Israyilawuyero cədiya, nawi bi rıman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fiyiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa jama Alayea cunodoro kəreje galajəna. Kam ngailan maijənadəa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawiyyayen Kəmandeyə kam laa maiya jaman kureyesodəa daraja-a kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyən Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaande Isa Wakkil Alayedəye.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 8.31–9.1; Luk 9.22-27)

* **16:18** 16.18 Biturus - Maananjudə kau. † **16:18** 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənadə.

‡ **16:18** 16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon Isa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidə. § **16:19** 16.19 cuwuramba - Kənduwo.

²¹ Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna Jerujalemba leje mukko amwurawa-a wurawa rimannaye-a maləm̄ba Attauraye-ayen kuttu tai daje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ²² Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiywawo!» yeno. ²³ Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

²⁴ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ²⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi. ²⁶ Kam dunia adə ngaa jəgandə ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi? ²⁷ Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kəla awo cədənasoyen kalkallo ci nangaro. ²⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambedəye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fəledu (Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ² Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko walyeno. ³ Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁴ Daji Biturusse Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁵ Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Tima karwuni jauro kəjijuwo. Mananju fanowo!» yeno. ⁶ Adəa fangeranniya, fuwurawadə fədəryero rəbət təmdane karwunja tai daje kamgada. ⁷ Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno. ⁸ Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon,» yeno. ¹⁰ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləm̄ba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci. ¹² Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo. Adəgaima Tada Kambedə ye mukkonjan kuttu cai,» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cəddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu (Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje ¹⁵ tiro: «Kəma, tadania njunone! Ti sedan koroyea jauro suwoljəna, koro ngəwuro kannu so, ingi soro cukkurəna. ¹⁶ Fuwurawanəm̄bo tia

* **16:24** 16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə. * **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

kikkadëkkëniya, tia isangaduwu tayiro katkero,» yeno. ¹⁷ Isaye tayiro: «Am jaman adëyeso kambërsenambuwo karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dëgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadaa wuro sukkudowo!» yeno. ¹⁸ Isa sedandëro kikkadënniya, tadaa kolje culuwe sadëman ngayeno.

¹⁹ Daji fuwurawadë na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandëa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁰ Isaye tayiro: «Kambërsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca kambërsendo mbejia, kasuni mutarre gai† yaye, kau kuruwu adëro: “Cine na todëro lene!” wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo! ²¹ [Amma sedan jiri adëyedë culuwuwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde këla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedëa mukko ambero sërëccagane ²³ tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadë karwunja jauru kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴ Bërne Kafarnaamero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Malëmndodë akki Fado Alayedëa biyajiwawo wa?» cane tia keworo. ²⁵ Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi tëmanëm? Na wundusoyen maiya duniayesodë akki camoyi? Na tadawanjayen ra na am gadesoyen?» cëne tia kiworo. ²⁶ Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adëgaia, tadawanjasodë dawun bawo, diye! ²⁷ Adë yaye bare yakkiye karwunja wajënniro, lene bërëmbö mui kolgëne buni burwon tammadëa ngone cinju kane. Kanëmiya, gursu fal fandëmi. Ngone yade akki mowomasodëro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

Jawawi Isaye
këla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?
(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

¹ Sa adën fuwurawadë na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo. ² Daji Isa tadaana laa bowoje dawunjan isadajiye ³ tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo walluwuwia, tëmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo. ⁴ Adë nangaro wundu duwon tadaana adë gai këlanjua awimaro ngojënnidë, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adë gaia cunilan* cëmowonamadë, wu-maa sëmowo. ⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mërsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cëdidë, kamdëye daunjuro kau neduram mafëndi lujagane bërëm kuruwuro gëpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudë awowa tayia casakke taljane biwu cadi mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidë! ⁸ Mukkonëm bi sinëm njakke tallëme biwu dimia, tia kamme

† **17:20** 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima tängëri wo. * **18:5** 18.5 cunilan - Isa nangaro.

nin kuruwunno gəmme! Mukko yindia bi si yindia kannu tɛmmaro nuiwaworo ngawodɛroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁹ Koro simmɛm njakke tallɛme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gəmme! Sim yindia kannu jaanamayedɛro ngawodɛroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

Misal dimi faccɛgɛnaye
(Luk 15.1-7)

¹⁰ «Hangal gɛnanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu gɛnagɛwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fɛkka Bawani Mai Samemaye carui kasarga. ¹¹ [Awoa Tada Kambedɛ awo faccɛgɛnasodɛa maje njɛkkaworo isɛna.] ¹² Awi gɛle tɛmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filɛgar lɛgaridɛa kɛrisolan kolje leje fal faccɛgɛnadɛa maji, mare? ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukɛji duwon kɛla faldɛyɛn cɛdidɛ, kɛla filɛgar lɛgari faccagannidɛyɛn cɛdidɛmaa kojɛna. ¹⁴ Adɛgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cɛraanni.

Kɛraminɛmbe biwu niro njɛddo

¹⁵ «Kɛraminɛm biwu niro njɛddia, lene kate nayi yindi rundoyen tiro biwunjudɛa wulgɛne. Mananɛm fanja, kɛraminɛmdɛa mowomma. ¹⁶ Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adɛgainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyɛn tabbattiya. ¹⁷ Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgɛne. Koro yaye jama wua gawudɛmaa fanduro wajia, kɛrdi bi akki mowoma gairo tia ngone. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidɛ same yɛn tikkerɛna, koro awi duwon dunian wuinuwidɛ same yɛn wuidɛna. ¹⁹ Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kɛla awi yayɛn ardiwane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci. ²⁰ Dalilnjudɛ na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadɛ, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

²¹ Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kɛma, kɛramini wuro biwu sɛddiya, ndawuro tia gawurnɛkki? Har gadegade tulurro?» cɛne tia kiworo. ²² Isaye tiro: «A'a, har gadegade tulurro gɛni wulnjɛgɛkko, fitulur gadegade tulurro tia gawurne! ²³ Adɛ nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kɛla kasunjayɛn balas dio cɛraanadɛ gai. ²⁴ Maidɛ balas dio badiyenniya, kam talanti† dɛwu mewuro jɛgaimaa tiro kekkudo. ²⁵ Kamdɛ awonju rɛmboye bawodɛ, Maidɛ wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a kɛndanju samma-aa calado kasudɛ tɛrɛmbo yeno. ²⁶ Amma kamdɛ fuwu Maidɛyɛn tungurumje tiro: "Barganɛmmin, kanadi tai, sammaa rɛmbɛkki, diye!" yeno. ²⁷ Daji Maidɛ tia njunoje kasudɛa wajiye tia kolje leyeno.

²⁸ «Kiluwunniya, wolodi adɛ ye kamanju laa dinariyus‡ miaro jɛgaimaa kiro. Tia dauyɛn rɛpciye kimiljiye: "Awo nia njɛgakkidɛa rɛmbe!" yeno. ²⁹ Daji kamanjudɛ fuwunjun tungurumje tia lowoje: "Marne, kanadi tai, rɛmbɛkki, diye!" yeno. ³⁰ Amma waje tia kosoro cakke, har kasudɛa cɛrɛmbiro yeno.

³¹ «Wolodiya amanjudɛ awo wakkajɛnadɛa kerunniya, karwunja jauru bannade lejane Maidɛro awo wakkajɛna sammaa wulyeyera. ³² Daji Maidɛ

† 18:24 18.24 talanti - Talanti faldɛ alama alwasi kida kɛrwu mewu wuriye gai. ‡ 18:28 18.28 dinariyus - Dinariyus faldɛ alwasi kida kawu falle.

koro walde wolodidëa bowoje tiro: “Ni wolodi këlado! Lowosëgëmma nangaro, kasunëm adë sammaa wangeyekko. ³³ Njunonjëkkënadë gai, wolodi kamanëmba njunodudë niro wajimnjëgëna, gëna?” cëne ³⁴ gërgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cërëmbiro yeno. ³⁵ Adëgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidëmaa cëddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu këla kamu dëptayen (Mar 10.1-12)

¹ Isa mana ania cëde kerënniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bërëm Jordaniyen dëganaro leyeno. ² Jama kada kadami Isaa jaane nadën am dondia isangayeyeno.

³ Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Këla dalil fiye yayen kam kamunju dëptadë halal wä?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Ngaltëma kitawulan adëa kërënuwwi wa? “Badiduramnïn Alaktumadë tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁵ Koro tiye: “Dalil adëyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kërdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,”† cënnä. ⁶ Adëgaima kua adën fuwun tayidë yindi gëni, tiloro waljana. Adë nangaro awo Ala këljänadëa bare kam firjänni!» yeno.

⁷ Farisawadëye tiro: «Tö, awiro gële Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dëptaye co duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Këlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dëpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnïn ngai gëni. ⁹ Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua këla kënjänayen gëni dëpce gade niyajënadë kënjänä cädëna,» yeno.

¹⁰ Daji fuwurawanjuye tiro: «Adëma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudëma ngalwo!» yera. ¹¹ Isaye tayiro: «Kam nguson gëni rakce mana adëa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodë. ¹² Dalilnjudë am laa curo yanjayëman adim tayia casambëna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadëna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro këlanja adimbo cadëna mbeji.* Kam mana adëa rakce ngojimadë ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro bargä dëptuwu (Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Daji am laa Isa mukkonju këla yallanja sananayero gënjajuwo moduwa cëddoro tayia nanjuro kewudëranniya, fuwurawadë amdëa wusayera. ¹⁴ Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadëa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkëwwi! Noda bargaa Mai Samemayedë am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno. ¹⁵ Daji këlanjaro mukko gënayeyënniya, nadëa kolje leyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada (Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngëla dikke ro sawisoyë† fandëkki?» cëne tia kiworo. ¹⁷ Isaye tiro: «Awiro këla awo ngëlayen wua suworëmidë? Ti ngëladë tilo lon! Ro sawisoyë fando raammaa, wadawadëa gai!»‡ yeno. ¹⁸ Jairodëye: «Wada fiso?» cëne tia kiworënniya,

† **19:4** 19.4 Bad 1.27; 5.2 † **19:5** 19.5 Bad 2.24 † **19:7** 19.7 SK 24.1-4 * **19:12** 19.12 am laa këlanja adimbo cadëna - Am laa këlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. † **19:16** 19.16 ro sawisoyë - Ro duwon na Alayen tëmmaro ceriwawo. ‡ **19:17** 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada.

Isaye: «Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, ¹⁹ bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»† yeno. ²⁰ Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno. ²¹ Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²² Jairodə mana adəa fangenniya, ti jauru gəriwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jauru jau, diye! ²⁴ Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri fiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁵ Fuwurawadə adəa fangeranniya, jauru ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁶ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁷ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya, ²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambədə kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaiye mewun yindinlan nammuwe jiriya Israyilaye mewun yindindəa noduwi. ²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənədə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji. ³⁰ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

¹ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai. ² Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cəne kasatkeranniya, tayia jərwunjuro kinodo. ³ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro. ⁴ Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njadəkki,” yenniya, ⁵ cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido. ⁶ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: “Awiro dabdu sərambo na adən bowuro nammuwidə?” cəne tayia kiworo. ⁷ Tiro: “Wunduma kida sadənni nangaro,” yera. Daji tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo!” yeno.

⁸ «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyedəye wakkilnjuro: “Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyedən badinəmiya burwoyedəro yade,” yeno. ⁹ Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando. ¹⁰ Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyedəyea kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando. ¹¹ Kewandənniya, karwunja waje ¹² tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərambo kausu jau fit kəlandenna ngənəptiyena, diye!” yera. ¹³ Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna? ¹⁴ Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənədə gairo kam daryeye yero yikkiya, raakko. ¹⁵ Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra,

† **19:19** 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20 § **19:29** 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro. * **20:2** 20.2 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

karwuni ngələdərə, wua sim diwin surumi?” yeno. ¹⁶ Adəgaima am daryeyədə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Isa Jerujalemba ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwuranju mewun yindində səgəriro cuttuluwe tayiro: ¹⁸ «Fanowo, Jerujalemba leniye, Tada Kambədə mukko wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəcagane shara ro tuluwoye tiro cadde ¹⁹ mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mar 10.35-45)

²⁰ Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo. ²¹ Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro: «Marne, kərmənim fəndəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kəmborammlan, fal ye wailanəmlan!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram† yakkidən yawi wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera. ²³ Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammlan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am kərejənədəro tayia dabbərjəgəna,» yeno. ²⁴ Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, yaana yindidəro gərgəyeyera. ²⁵ Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərdiyaye talaawan-jaa juro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejəgai. ²⁶ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! ²⁷ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kəreandoro waljo! ²⁸ Adəgaima Tada Kambədə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu
(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Isa-a fuwuranju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya. ³⁰ Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojoro fangeranniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³¹ Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayea kojənarə kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³² Daji Isa dajə tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³³ Tayiye: «Kəma, sim fəndiyeyə, rayiye!» yera. ³⁴ Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawande Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

21

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo
(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalemba karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadi-ranniya, Isa fuwuranjuyə yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyədəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laayə nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan

† 20:22 20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

məradunjua,” wulgənowo! Sadəman tayia juwajiyi,» yeno. ⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiye wuljənədə wakkayeno. ⁵ Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: “Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,»† cənna. ⁶ Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənədə kedo. ⁷ Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəri kəskaye kamjane kəla jawallen sərətkeera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ¹⁰ Isa Jerujalembə kərgaanniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane keworo. ¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyədə wo!» yera.

Isa Fado Alayen

(*Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25*)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno. ¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado mod-uwayelan bowojai,»† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyiyə-a na Isayero isane tayia isangayeyeno. ¹⁵ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a awo ajabba ajabba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangeranniya, jauru gərgajane ¹⁶ tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmwa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltəma adəa kitawulan kəranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-a yakkəme nia jajannjai!”»† yeno. ¹⁷ Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu

(*Mar 11.12-14*)

¹⁸ Wajənanjua suwa ləp Isa bərnirə waldi duwon, kəna tia kida. ¹⁹ Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno. ²⁰ Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo. ²¹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambəsendoaa, ranguwe awo tarmudəro yiddəkkənədə diwi, koro adəa kojənarə kau kuruwu adəro: “Cine bərambo fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji. ²² Kambəsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwī,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mar 11.27-33; Luk 20.1-8*)

²³ Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ²⁴ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ²⁵ Kasala Yahaya

* **21:5** 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembə. † **21:5** 21.5 Jak 9.9 † **21:9** 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **21:9** 21.9 Jaw 118.25-26 † **21:13** 21.13 Ish 56.7 † **21:13** 21.13 Iri 7.11 † **21:16** 21.16 Jaw 8.2

jamaro cæddænadæ, sameyen kadio ra kamben?» cæne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gæle tia kasadduwwidæ?” cæne sawori. ²⁶ Amma “kamben” wulliyea, jamadæa riniiyena, dalilnjudæ am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ²⁷ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kænduwo filan awo ania dikkidæa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi tæmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedæro leje tiro: “Tadani, ku lene jærwuni inabben kida de!” yeno. ²⁹ Tadadæye: “A’a, raakkæni!” yeno, amma ngawo adæyen tæmje leyeno. ³⁰ Koro bawadæ na tada yindiye dæro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadæye: “To, bawa, lekki,” yeno, amma lejænni. ³¹ Kærma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cæraanadæa cædo?» cæne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedæma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi. ³² Dalilnjudæ Yahaya nandoro ise jawal jireye fælengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adæ tia kasatkæra. Adæa ruwwa yaye, tæmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jærwu agæriduwu kæladowaye (Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kæma jærwuye mbeji, jærwu inabbe cæde garje curodæn bælaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jærwudæa jærwuwu laaro agærijiye bælawuroro sapkada. ³⁴ Sa færdoye karængenniya, nuwanju cuwandro karæewanju laaa na jærwuudæyero kinodo. ³⁵ Amma jærwuudæ kæræewanjudæa keda. Faldæa bakkæra, faldæ yea roro keyeso, faldæ yero dongur kauye gæpcagane kano. ³⁶ Koro walde cayemaa kojænaro kæræawa gade kinodænniya, caye gai tayi yero keddo. ³⁷ Dærye kæma jærwudæye: “Tadaniro daraja cadi,” cæne tadanju nanjaro kinodo. ³⁸ Amma jærwuudæ tadanjudæa kerunniya, kattenjan: “Adæma warasamadæ wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudæa ngoniyoye!” yera. ³⁹ Daji tia cadane jærwudælan cattuluwe roro keyeso. ⁴⁰ To, kæma jærwuyedæ isiya, awi jærwuwu aniro cæddi?» cæne tayia kiworænniya, ⁴¹ tiro: «Am jauro kælado aniro ajawu jau fælejiye roro ceyesi, koro am gade sa færdoyen tiro nemanju cadimadæro jærwunjudæa agærijiyi,» yera.

⁴² Daji Isaye tayiro: «Ngaltæma awo kitawulan ruwwu wada adæa kærænuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadæ,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljænadæ wo.
Adæ kændo Kæmandeye,
andiro jauro ajabba!”†

⁴³ Adæ nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkon-don cæmoye mukko jama gade awo ti cæraana cadimadæyero cakki. ⁴⁴ [Nonowo, kam kæla kau adæyero cukkurænamadæ nanamdi, koro kaudæ kambo cukkuriya, kæluwuro kalakci,» yeno.]

† 21:42 21.42 Jaw 118.22-23

⁴⁵ Wurawa rimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeranniya, kəlanjaman mana kidoro asuyera. ⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə amdə samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masəna larusaye

(Luk 14.15-24)

¹ Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye: ² «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju nangaro masəna larusaye dabbarjəna gai. ³ Maidə wolodiyanju laaa am masənarə dojənadəa bowoja isaro nanjaro kinodənniya, kəndero wayera. ⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkənadəro wullowo: ‘Akko masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kərma dabbargada. Arowo masəna larusayero!’ ” yeno. ⁵ Amma am dojənadə mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniamnjaro leyera. ⁶ Am gapcənasodə ye wolodiyadəa cadane basarjane roro keyeso. ⁷ Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera. ⁸ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə dabbargada, amma am dokkənadə martawa tia boye cadanni. ⁹ Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna larusayero bowonowo isa!” yeno. ¹⁰ Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan diwin capcane isane, har larusaramdə damgeno.

¹¹ «Maidə am dojənadəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu larusaye lujənni kiro. ¹² Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adəro kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero. ¹³ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-alan gerowo deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheři ye naldi,” yeno. ¹⁴ Nonowo, am bowojənadə ngəwu, amma tayi kərejənadə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njoyen

(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera. ¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi ye, gayirnəmmi ye nangaro. ¹⁷ To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cane tia keworo. ¹⁸ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka! Awiro wua rijamsuwi? ¹⁹ Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo. ²⁰ Tayiro: «Cu-a kəla-a wulduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, ²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. ²² Adəa fangeranniya, tia jaurə ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen

(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ²⁴ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cəna. ²⁵ Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu

* **22:17** 22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **22:24** 22.24 SK 25.5

ngoje tada cuwandannin bawoje kamunjudæa yanjuganaro kolyeyeno. ²⁶ Yindiyedæ-a yakkuyedæ-a yero ngai wakkajiye, har ti tulurredæ kamudæa cæmoye bawoyeno. ²⁷ Ngawo adæyen kamudæ ye bawoyeno. ²⁸ To, tayi tuluso tia camowonadæ, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidæ fattuwuwwa, dalilnjudæ kitawu bi kænduwo Alaye nonuwwi nangaro. ³⁰ Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadæ gairo waljai.† ³¹ Koro karmon cidudæ, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadæa kæranuwwi wa? ³² Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cænna. Ti Ala am nunaye gæni, am roaye, diye!» yeno. ³³ Jamadæ adæa fangeranniya, tai dajane alamdunjudæa ajapkera.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mar 12.28-34)

³⁴ Farisawadæ Isa Sadusiyadæa manan yapcægænaro fangeranniya, captane nanjuro kadira. ³⁵ Curonjan malæm Attauraye laa tia rijapturo tiro: ³⁶ «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedæn finja kura wo?» cæne tia kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «“Ala Kæmanæmba karwunæm ngan, ronæm ngan, hangalnæm ngan raye!”† ³⁸ Adæma wada kura burwoye wo! ³⁹ Koro yindiyedæ ye ti gai: “Kæmaskinæm yea kælanæm gairo raye!”† ⁴⁰ Wada yindi anima færdi Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudæ Tada Mai Daudaye
(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisawadæ nadæn captana duwon, Isaye tayiro: ⁴² «Awi kæla Almasiwudæyen tæmanuw? Ti tada wunduye?» cæne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»† yera. ⁴³ Daji Isaye tayiro: «Adægaimaa, ndayilan gæle Mai Dauda Ruhu Alayen tia Kæmalan bowoyeno? Tiye: ⁴⁴ “Kæmandeye Kæmaniro: ‘Namme kæmborammlan duwon, kæladowanæmba cidiya sinæmbero yakkækko!’ cænna.”† ⁴⁵ Mai Daudaye tia Kæmalan bowojænadæ, ndayilan gæle Almasiwudæ tadanjuro walji?» yenniya, ⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adæn fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cæddænni.

23

Hal malæmba Attauraye-a Farisawaye-a
(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

¹ Daji Isaye jamadæ-a fuwurawanju-aro: ² «Malæmba Attauraye-a Farisawa-adæ napturam Nawi Musayen napkada.* ³ Adæ nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kændonjadæa diwwi, dalilnjudæ awo wuljanadæa cadiwawo nangaro. ⁴ Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gænajagai, amma tayi kælanja ngulondonjama casange tayia banajagawo. ⁵ Kændonja sammaa am tayia caroro cadu. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadu, gæsær kalwunjaye ye kuruwuro cadu.† ⁶ Masæna kuralan na darajaa-a dandallan napturam

† **22:30** 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adæma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **22:32** 22.32 NL 3.6 † **22:37** 22.37 SK 6.5 † **22:39** 22.39 Lew 19.18 ‡ **22:42** 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

† **22:44** 22.44 Jaw 110.1 * **23:2** 23.2 napturam Nawi Musaye - Kænduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. † **23:5** 23.5 laya - Laya yaudiyaudi mana Alaye kælan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudægænadæ.

fuwuye-a caraana, ⁷ koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

⁸ «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmndo fal, nayi samma ye kəramiya nangaro. ⁹ Koro dunia adən bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudə Bawando fal, ti samelan dəganadə.‡ ¹⁰ Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti Almasiwudə. ¹¹ Kam curondon kuramadə wolodindoro walji. ¹² Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro wundu yaye kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!
(Luk 11.37-54)

¹³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa. Nayi kəlādo ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapkəgəwwa. ¹⁴ [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnuwi ye. Adə nangaro ajawundo leiran jauro kura!]

¹⁵ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bəram kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma nayimaa jauro konjanaro kalanguwi. ¹⁶ Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado Alayelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansi juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi. ¹⁷ Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardə ra Fado Alaye dinardəa tayirro kalakciyidə? ¹⁸ Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyən kansi juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi. ¹⁹ Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadə ra laya duwaduram sadaadəa tayirro kalakciyidə? ²⁰ Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadə kəla laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada samma-ayen kansi giwo. ²¹ Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti curonjun dəganama-ayen kansi giwo. ²² Koro kam kəla sameyən kansi juwunamadə kəla kuris kərmaiye Alaye-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.

²³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwu, amma awo Attauralan adəa nankuran kojənadəa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda so. § Adəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ²⁴ Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi!*

²⁵ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndallada so, ndəlambe solan cəmbərəna. ²⁶ Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, ngawodə ye tayirro waljo!

‡ 23:9 23.9 Bawa - Bawa buye gəni, adinne. § 23:23 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. * 23:24 23.24 Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi! - Kandana-a karimo-adə yindi samma haram. Awo təngərima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

²⁷ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuye jiri jiri-an cəmbəřəna. ²⁸ Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma curon-dodə nanmənafək-a nandiwi-an cəmbəřəna.

²⁹ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwuram jirewuye ye janenuwi. ³⁰ Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəiye bu nawayayedəa finiyende,” nuwi. ³¹ Ngainin nayima kaduwu am nawayadəa ceyesənyaye nuwe shedanuwi. ³² To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo! ³³ Nayi kadiya, kaduwu fusiyyeso! Ndayilan gəle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi? ³⁴ Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a malamba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanja kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi. ³⁵ Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwadəyero kudero samma fidənadə. ³⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalemba
(Luk 13.31-35)

³⁷ «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawayadəa roro yejuwe am juwan-jaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁸ Akko fanndo de sul kolnjaana.† ³⁹ Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro badiyera. ² Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁵ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kada cawatki. ⁶ Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Kəna

† 23:38 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwnunjan culuwuna.

* 24:5 24.5 cunilan - Cu

Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji. ⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro[†] jama duniaye samma wanjai. ¹⁰ Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai. ¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki. ¹² Kəla jirenambu tərganayen kərawo am ngəwuye təgərđi. ¹³ Amma kam mərje har sa njerorambero[‡] dəganamadə njəkkawo cuwandi. ¹⁴ Koro kawuri kəji nodo bargaaeye adə ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdə isi.

Bone kura

(*Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24*)

¹⁵ «Adə nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawı Daniyel ruwujənadə na jauro darajaan daada ruwiya,[†] (Kəradumadə asujo!), ¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! ¹⁷ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁸ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! ²⁰ Bare kasondo nangərilan[§] bi yim tustuyen wakkajənni Alaa korowo! ²¹ Dalilnjudə sadən bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktənadən tai kuro kuderu ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiwawo nangaro. ²² Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fuluji. ²³ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cania, bare tia yasarawwi! ²⁴ Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. ²⁵ Akko kawu wakkajidəro, adəa nayiro wulnjagakkəna. ²⁶ Adə nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi. ²⁷ Jiri same adinnamlan har fədero cuwalde wassidə gai, kənde Tada Kambedə ye ngai. ²⁸ Na riwa dəganalan kowuwaso ye captai.

Kənde Tada Kambedəye

(*Mar 13.24-27; Luk 21.25-28*)

²⁹ «Sadəman ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. ³⁰ Daji alama Tada Kambedə samelan fəlediysi. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kənduwoa-a jauro darajaa-a kəla fofou sameyen isi carui.[†] ³¹ Adəgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgəmo duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyesoro yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye

(*Mar 13.28-31; Luk 21.29-33*)

³² «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu rijiya, nangəri karənjənaro nonuwwa. ³³ Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro^{*} nonowo! ³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya

[†] **24:9** 24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. [‡] **24:13** 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. [†] **24:15** 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 [§] **24:20** 24.20 nangəri - Curo lardu yauidiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye. [†] **24:30** 24.30 Dan 7.13-14 ^{*} **24:33** 24.33 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna.

duwon. ³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani tɛmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dɛgaiwo!

(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidɛa wunduma nojɛnni. Bawadɛro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadɛ ye nojɛnni. ³⁷ Kɛnde Tada Kambedɛye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ³⁸ Awoa jaman adɛn kawu ingi tufanaye isidɛro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradɛyero kɛrgawo. ³⁹ Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kɛnde Tada Kambedɛye ye adɛgairo walji. ⁴⁰ Daji yim adɛn kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai. ⁴¹ Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴² «Adɛ nangaro faadaro dɛgaiwo, dalilnjudɛ yim Kɛmando isidɛa nonuwwi nangaro. ⁴³ Amma adɛa nonowo, ca kɛma fadoyedɛ sa barwu bune fannjuro isidɛa nojɛnaa, faadaro dɛgane tia kolje fannjuro ngayi-wawo. ⁴⁴ Adɛgaima nayi ye faadaro dɛgaiwo, dalilnjudɛ sa tɛmanuwwilan Tada Kambedɛ isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Luk 12.35-48)

⁴⁵ «Wundu gɛle wolodi amanna ye, hangalla yedɛ wo, ti duwon kɛmanja tia kɛreje wolodiya amanjuro nuwanja kɛmboye sa tɛraanan njoro galajɛnadɛ? ⁴⁶ Kɛjinju wolodi kɛmanju wal-diya, ngai cadi najiyidɛ! ⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kɛmadɛ kɛndanju sammaa mukko wolodi adɛyero cakki. ⁴⁸ Amma ca wolodi adɛ ti kam batti duwon karwunjun: “Kɛmani duwan isiwawo,” cɛne ⁴⁹ wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa, ⁵⁰ daji wolodi adɛye kɛmanju yim tɛmajɛnni-a sa nojɛnni-alan ise ⁵¹ tia kirwolan jajarje curo mɛnafɛkkayero cakki. Nadɛn so ye tɛdi, shɛri ye naldi.

25

Misal kɛlayakku mewuye

¹ «Sa adɛn* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kɛlayakku mewu fatɛlanja ngojane mai larusayedɛa kaptuwuro caluwunadɛ gai. ² Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla. ³ Tayi hangal bawoadɛ fatɛlanja ngoyeranniya, kɛndawu ngojanni. ⁴ Amma tayi hangalladɛ fatɛlanja-a kalwo curon kɛndawu gadea-a ngoyera. ⁵ Mai larusayedɛ duwan isɛnnidɛ, tayi sammaa kɛnɛm ngoyeno. ⁶ Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai larusayedɛ! Luwowo tia kapkɛnowo!” yeno. ⁷ Daji kɛlayakku ani samma cijane fatɛlanja dabbardu badiyera. ⁸ Amma tayi hangal bawoadɛye hangalladɛro: “Andiro kɛndawu gana sadowo, fatɛlawande no cadi!” yeranniya, ⁹ hangalladɛye: “A’a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yiwowo!” yera. ¹⁰ Kɛndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedɛ kadio. Tayi dabbardanadɛ ti-a kallo na ngɛmɛri larusayero ngasaane cinnadɛ jakkera. ¹¹ Ngawo adɛyen kɛlayakku gapcanadɛ ye isane tiro: “Barganɛmmin, barganɛmmin, andiro cinnadɛa fɛrɛmsaganeye!” yera. ¹² Amma mai larusayedɛye: “Jiremaro

* 25:1 25.1 Sa adɛn - Sa Tada Kambedɛ duniaro walde isidɛn.

nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkani," yeno. ¹³ To, nayi ye faadaro dɔgaiwo, dalilnjudɔ yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

Misal kama-a wolodiyanju-aye
(Luk 19.11-27)

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bɔlawuro cɔdi cɔne wolodiyanjua bowoje kɔndanju mukkonjaro cakkɔnadɔ gai. ¹⁵ Wundunja yayero kɔla raktunjuyen talanti† kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi ce, fal yero fal kaino. Daji bɔlawuro leyeno. ¹⁶ Sadɔman kam talanti uwu cɔmowonamadɔ leje tayilan sawur cɔde riwa uwuye kiwando. ¹⁷ Kam yindi cɔmowonamadɔ ye adɔgai cɔde riwa yindiye kiwando. ¹⁸ Amma kam talanti fal cɔmowonamadɔ leje bɔlaa laje wuri kɔmanjuye gɔrayeno.

¹⁹ «Ngawo kawu kadayen kama wolodiya aniyedɔ bɔlawuron kadinniya, tayi-a balas kedo. ²⁰ Kam talanti uwu cɔmowonamadɔ ise gade uwu cuwude tiro: "Barganɔmmɔn, talanti uwu simmadɔ, akko gade uwu riwaro fandɔkkɔna," yeno. ²¹ Kɔmanjuye tiro: "Wuse, wolodi ngɔlama, amanma! Awo ganan aman dimmadɔ, awo ngɔwu mukkonɔmbo yakkɔkki. Are kallo kɔji faniyo!" yeno. ²² Kam talanti yindi cɔmowonamadɔ ye ise tiro: "Barganɔmmɔn, talanti yindi simmadɔ, akko gade yindi riwaro fandɔkkɔna," yenniya, ²³ kɔmanjuye tiro: "Wuse, wolodi ngɔlama, amanma! Awo ganan aman dimmadɔ, awo ngɔwu mukkonɔmbo yakkɔkki. Are kallo kɔji faniyo!" yeno. ²⁴ Daji kam talanti fal cɔmowonamadɔ ye ise tiro: "Barganɔmmɔn, ni kam jaurɔ nokkɔna. Na nadɔmmilan kalanɔmi, koro na kasuni finɔmmilan mowomi nangaro, ²⁵ rinjɔkke lekke bɔlaa lakke wurinɔmdɔa gɔrayekko. Akko awonɔm," yeno. ²⁶ Amma kɔmanjuye tiro: "Ni wolodi kɔlɔdo, kam bowuye! Na nadɔkkɔnilan kalanɔkki, koro na kasuni finɔkkɔnilan mowokkiro nonɔmma, gɔna? ²⁷ Ca wurinidɔa bankilan gɔnanɔmmaa, waldunidɔn wurini riwanjua mowokkɔna. ²⁸ To, talanti faldɔa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadɔro yowo! ²⁹ Wundu duwon nanjun awoamadɔ,‡ tiro casargane ngɔwuro walji, amma kam nanjun bawomadɔ,§ awo cɔdanadɔmaa tilan camoyi. ³⁰ Wolodi faida bawo adɔa deyan curo duwu cɔlɔm pɔttero gɔpkɔnowo, nadɔn so ye tɔdi, shɔri ye naldi," yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kambedɔ darajanjua malaiyawa samman kundenno walde isiya, kɔla kurisnju kɔrmaiye darajaayen napci. ³² Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiri sɔni dimiya-a kaniya-aa firjidɔ gai, kam kamanjua-aa firje tayia kɔwu yindiro yakci. ³³ Dimiyadɔa kɔmboramnjuro cakki, kaniyadɔ yea wailanjuro. ³⁴ Daji Maidɔye tayi kɔmboramnjuyedɔro: "Nayi Bawani bargaa dɔmnjaanadɔ, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktɔnayan nayiro dabbargaadadɔa gandowo! ³⁵ Awoa kɔnania duwon, awo kɔmboye sew. Ngudunia yen, awo kɔnjaye sew. Wu kusotto yen, sisawuw. ³⁶ Kajɔmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kisseyew. Kosoro sasakkɔna yen, naniro kadiw," cɔni. ³⁷ Daji am jirewu aniye tiro: "Kama, yimbi nia kɔnanɔmbo ngiruiye duwon, awo kɔmboye ngeiye? Ra, ngudunɔmbo duwon, awo kɔnjaye ngeiye? ³⁸ Yimbi

† 25:15 25.15 talanti - Talanti faldɔ alama alwasi kida kɔrwu mewu wuriye gai. ‡ 25:29 25.29 wundu duwon nanjun awoamadɔ - Kam mana Isaye fanjidɔ, nodunju cɔrgane caye kɔjɔnaro asuji.

§ 25:29 25.29 kam nanjun bawomadɔ - Kam mana Isaye fanjiwawodɔ, nodunju ganadɔmaa tilan camoyi.

kusottoro walyem duwon, njuriye nia ngisayiye? Ra, kajəmunəm bawo duwon, awo jaktuye ngeiye? ³⁹ Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanəmbo kadiye?” cani. ⁴⁰ Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon kəramiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sidduw,” cəni. ⁴¹ Daji Maidəye tayi wailanjuyedəro: “Nayi baskuwadadə, nani kollowo kannu təmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadəro ngawowo! ⁴² Awoa kənania duwon, awo kəmboye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjaye siwwi. ⁴³ Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmunə bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi,” cəni. ⁴⁴ Daji tayi ye tiro: “Kəma, yimbi kənanəmba nia ngiruiye? Bi ngudunəmba, bi kusotto, bi kajəmunəm bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro wayeiye?” caniya, ⁴⁵ Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njəddoro wanuwiya, wumaro njəddoro wanuw,” cəni. ⁴⁶ Daji tayidə ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada

(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Isa mana ani sammaa cəde kerənniya, fuwurawanjuro: ² «Sala Laya Njəkkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane kəskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³ Daji wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a fado rıman kura tiro Kaifas caniyen captane ⁴ sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera. ⁵ Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu

(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

⁶ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərımayen* ⁷ masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi jauru tamannaa ngoje ise kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁸ Fuwurawadə adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁹ Ca adəa wuri kadaro calade wufidəa talaawaro cadəna!» yera. ¹⁰ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu adəa suwolluwi? Wuro awo jauru ngəla səddəna. ¹¹ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ¹² Kawudi adəa tiyiniro fiduwunjudə, sittəranıro wua dabbarseyeno. ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kəji adəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Daji mewun yindındəye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidə, na wurawa rımannayero leje ¹⁵ tayiro: «Isaa mukondoro yakkəkka, awi wuro siwi?» cəne tayia kiworənniya, cunگو rıwullaye fiakku mukkonjuro kesakko. ¹⁶ Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

* **26:6** 26.6 Siman dərıma - Ti calan dərıma duwon ngajənədə.

¹⁷ Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidènniya, fuwurawadè na Isayero isane tiro: «Ndaran masèna layayedèa niro dabbarnjègèiye bumi?» cane tia keworo. ¹⁸ Isaye: «Bèrnidèro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wulowo: “Sayinnaye niro sanju del karènjèna, fuwurawanju-a rokko masèna layayedèa fannèmlan cadì,” yeno.» ¹⁹ Daji fuwurawadè jiri Isa tayiro wuljègènadè gai kedo. Adègaima masèna layayedèa dabbaryera.

²⁰ Kèngal kikkurènniya, Isa mewun yindindè-a rokko masènarò nàp-kera. ²¹ Masèna cadì duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kèladowayero sèrènsiyi,» yeno. ²² Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kèma, wuma wa?» cène tia koro badiyeno. ²³ Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenadè, tima wua sèrèttuwumadè wo. ²⁴ Tada Kambedè saptidèma,† jiri kèlanjun kitawulan ruwuwadadè gai, amma kam duwon Tada Kambedèa kèladowanju sèrècciyidè, kuttunju! Kam adè tambènnima tiro ngalwo!» yeno. ²⁵ Daji Yahusa kam tia sèrèttuwumadèye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wullèmma,» yeno.

Masèna Kèmaye

(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

²⁶ Masèna cadì duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyènniya, fèsakce fuwurawadèro ce: «Ngonowo buiwo, adè tiyini,» yeno. ²⁷ Koro kènjaram ngoje Alaro ardiyènniya, tayiro ce: «Nayi samma yayiwo, ²⁸ dalilnjudè adèma buni aman ndèptaye‡ duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidènadè wo.† ²⁹ Nayiro wulnjagakki, na adèn fuwun gadero ingi inabbe§ adèa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyèlan bèrinno yakkiro,» yeno. ³⁰ Daji aiya Alaa njungoroye yeyerènniya, caluwe Kau Jaitunero leyerà.

Isaye Biturus tia angèrji wuldu

(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

³¹ Daji Isaye fuwurawanju: «Bune adèman nayi samma kèla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadè: “Sènidèa bangèkkiya, dimiya bèriyedè tatar dai.”† ³² Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. ³³ Biturusse tiro: «Tayi samma kèla niyen ngaworo waldai yaye, wudè tèmmaro ngaworo waldèkkiwawo!» yeno. ³⁴ Isaye: «Jiremaro niro wulnjègèkki, ku bune adèman kawu gudowom kokkore cakkidèro, wua yakkuro angèrsèmi,» yeno. ³⁵ Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, tèmmaro nia angèrnjèkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemàni canidèro kadirènniya, tayiro: «Na adèn nammowo duwon, na todèro lekke moduwa dikke,» yeno. ³⁷ Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedè-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno. ³⁸ Tayiro: «Karwuni jauro kuttajèna, har nukki gai. Na adèn danowo, faadaro wu-a kallo dègaiwo!» yeno. ³⁹ Gana laa kuruwuje fèdèryero tèmde moduwa cède: «Bawani, yojia,

† **26:24** 26.24 Tada Kambedè sapti - Isa nui. ‡ **26:28** 26.28 buni aman ndèptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgèna-aye tabbacciyidè. † **26:28** 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **26:29** 26.29 ingi inabbe - Diben. † **26:31** 26.31 Jak 13.7

kənjaram* adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴⁰ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa? ⁴¹ Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə† cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno. ⁴² Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma tədo!» yeno. ⁴³ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. ⁴⁴ Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedəlan moduwa kido. ⁴⁵ Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴⁶ Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁸ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!» cəna. ⁴⁹ Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa de!» yeno. Daji amdə fuwujane Isaa mukkon dap keda. ⁵¹ Am na Isayen dajanadəye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi řiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui. ⁵³ Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro malaiyawa kəwu mewun yindinmaa‡ kojənaa juwasiyidə? ⁵⁴ Adəgai gənia, jiri řin gəle awo Ala caman kdarje kitawulan wuljənadə wakkaji?» yeno. ⁵⁵ Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. ⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani samma tadəna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas řiman kuradəyero kesado, na duwon maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə. ⁵⁸ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado řiman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno. ⁵⁹ Wurawa řimannaye-a majilisu samma-a Isaa roro njeoro sheda bowuye mayera, ⁶⁰ shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi isane: ⁶¹ «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu yakkuyen cədandi cəna,» yera. ⁶² Daji řiman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶³ Amma Isa cinju kajənni. Koro řiman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada Kambədə

* **26:39** 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. † **26:41** 26.41 ruhudə - Ro kambe. ‡ **26:53** 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai.

mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»† yeno. ⁶⁵ Daji řiman kuradə kalwunju karje:§ «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Nayi kəlando Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. ⁶⁶ Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera. ⁶⁷ Daji laanja fəkkanjuro lallari təwatəwajagane tia babakkera, laanja ye marin bakcane ⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Biturusse Isaa angərdu

(Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

⁶⁹ Biturus balballa fadoyedən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno. ⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa nokkəni,» yeno. ⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno. ⁷² Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia nokkəni,» yeno. ⁷³ Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,» yera. ⁷⁴ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko. ⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

27

Yahusaye kəlanju njejo

¹ Dunia wayenniya, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera. ² Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

³ Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo řiwullaye fiakkudəa wurawa řimannaye-a amwurawaro ce ⁴ tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənřagakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeran- niya, ⁵ Yahusa wuridəa Fado Alayero gəpciye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rodiye kano. ⁶ Wurawa řimannayeso wuridəa capkeranniya, amanjaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuři buye nangaro,» yera. ⁷ Daji nia ngojane wuridən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo. ⁸ Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə. ⁹ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo řiwullaye fiakku, wuři duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane ¹⁰ cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənadə gai,»† cəna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

¹¹ Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ¹² Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a tia burwuyeranniya, awima tayiro kalakcəgənni. ¹³ Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan bur- wunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ¹⁴ Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə jauru ajapkeno.

† **26:64** 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 § **26:65** 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno. † **27:10** 27.9-10 Jak 11.12-13

*Isaro shara karmoye kamduwu**(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a)*

¹⁵ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caraanadəa tayiro salamjiyi. ¹⁶ Sa adən kosoma laa jauro nowada mbeji, cunju Barabbas. ¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?» ¹⁸ Awoa nandəfinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹⁹ Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauro bone yakkəna nangaro,» yeno. ²⁰ Amma wurawa rimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera. ²¹ Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ²³ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkonni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno. ²⁵ Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!» yera. ²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyanjudəa cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

*Sojiyaye Isaa basardu**(Mar 15.16-20)*

²⁷ Daji sojiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera. ²⁸ Tia řingeranniya, kalwu kime* tiro lujagane ²⁹ ařiwu kəriyiye† kəlejane kəlanjuro gənajagane mukkonju kəmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» yera. ³⁰ Koro lallari tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju babakera. ³¹ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa řinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwuro kesado.

*Isaa kəskaro jaduwu**(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)*

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman-a kəla kəlyera. Sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje ³³ na tiro Golgota canidəro leyera, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ³⁴ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma cade kidambənniya, kənjaro wayeno. ³⁵ Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera. ³⁶ Daji nadən tia kuroro napkera. ³⁷ Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI ADƏMA ISA MAI YAUDIYAYEDƏ WO. ³⁸ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ³⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalalcane ⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmme!» cani. ⁴¹ Wurawa rimannaye ye maləmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane

* **27:28** 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † **27:29** 27.29 ařiwu kəriyiye - Jawa kərmaiye.

‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

amanjaro: ⁴² «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedə woa, kəskadən kərmama jəpco, tia kasaddiye. ⁴³ Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia cəmowo, tiye: “Wu Tada Alaye,” cəna nangaro,» cani. ⁴⁴ Jiri adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(*Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37*)

⁴⁵ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ⁴⁶ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ⁴⁷ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliyaa bowoji!» yera. ⁴⁸ Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno. ⁴⁹ Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cəkkayia, ruiyo!» yera. ⁵⁰ Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

⁵¹ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samen tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara, ⁵² kauriya ye fərəmdane kamin muminnaye kada karmolan ciyera. ⁵³ Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bərni tayirro* ngasaane nadən am kadaro fəleyaadara. ⁵⁴ Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane banajagai. ⁵⁶ Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittəra Isaye

(*Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42*)

⁵⁷ Dunia kajiriyenniya, gəriwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye. ⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworənniya, Bilatus wada ce kamindəa tiro kaino. ⁵⁹ Daji Isuwu leje kamindəa ngoje lowowon batta linnen kəkərje ⁶⁰ kaurinju bərin curo kauyen lajənədəro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbaljiye leyeno. ⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən napcana mbeji.

Kauri guredu

⁶² Yim dabbarduye† kojənaye wajənanjua wurawa řimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane ⁶³ tiro: «Barganəmm̄in, jambama adə ronjualan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro walləkke cikki!” cənnadəa kəlan taiyena. ⁶⁴ Adə nangaro wada ye sojiyanəm kauridəa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawanjus̄o isane kaminnjudəa ndaljane ambo: “Karmolan cijəna!” wuljanniro. Jamba daryeyedə burwoyedəa koji,» yera. ⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiri nonuwwadə gairo kauridəa gureja!» yeno. ⁶⁶ Daji kauridəro lejane kau kura ci kauriyedəro tawaa bakcagane sojiyadəa gadiro gənyera.

§ 27:51 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gər̄aji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * 27:53 27.53 bərni tayir - Jerusalem. † 27:62 27.62 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

28

Karmolan cidu Isaye

(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

¹ Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyeya* suwa ləp Meram Magdala-a Meram faldə-a kauridəa kuroro leyera. ² Sadəman cidi loloyeno, malaiya Kəmandeye laa samelan jəpce kau kuradəa təmbalje kəladən napkeno. ³ Camunonju mələkci gai, kajəmunju ye bul fok. ⁴ Sojiyadə ridunjuro jauro lolojane am sanuna gairo walyera. ⁵ Amma malaiyadəye kamuwadəro: «Bare rinuwwi! Isa kam kəskaro jajaanadəa manuwiro nokkəna. ⁶ Wuljənadə gai, ti na adən bawo, cijəna! Arowo na tia sənajanadəa ruiwo! ⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijəna. Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji, nadən tia ruwi,” wulgənowo. Akko adəa nayiro wulnjagakkəna,» yeno. ⁸ Daji kamuwadə karwunja kamdəna ye, jauro kəji fanjai yero kauridən caluwe cagase lawardəa fuwurawanjuro njadoro leyera. ⁹ Sadəman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambətkeyera. ¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kərəmiyaniro wulgənowo cidi Galileyero leja, nadən wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadə ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bərnidəro waldane wurawa rimannayədəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera. ¹² Tayi ye amwurawadə-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuri ngəwu sojiyadəro cade ¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidə: “Bune kənəm diye duwon, fuwurawanjuro isane kaminnjudəa ndalyera.” ¹⁴ Koro gomnadə awo adəa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera. ¹⁵ Daji sojiyadə wuridəa camoye lejane tayiro wuljaanadə gai kedo. Adəgaima ku kundenno mana adə curo yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu

(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljəgənadəro kadira. ¹⁷ Tia kerunniya, tiro ambətkeyera, amma laanja dakkera. ¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadəna. ¹⁹ Adəma nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadəye-a Tadadəye-a Ruhudəye-alan kasala yiddowo. ²⁰ Koro wadawa nayiro njadəkkəna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

* **28:1** 28.1 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

MARKUS Kawuri kəji Isa Almasiwuye Markus ruwujənadə

Linjila Markussedə

Kitawu Markus ruwujənadə, tima Linjila kənyindiye də wo. Ti Markusdə kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Biturus-a kəngayamba gadedə-aa jauro nojəna. Tayiyen ti ye lawar Isayedəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania kəla kəndəgai Isayen ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

¹ Akko badiduram kawuri kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə. ² Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.†

³ Tidə kam laa karaan kowo sapce: «Kəmandero jawal dabbargənowo, koduramnju cəkko dewo!» cəne wormaji.»†

⁴ Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuri kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga. ⁵ Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bərnı Jerujələmbə-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo. ⁶ Yahayaye kajəmunjudə kanduri kərimoyen caada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawı-a kəmagən-a. ⁷ Jamaro kawuri cədde: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi. ⁸ Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,» yeno.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a

(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bərəm Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo. ¹⁰ Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmdə Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro. ¹¹ Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno. ¹² Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəriro kiluwo. ¹³ Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

¹⁴ Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galileyero walde jamaro kawuri kəji Alaye wulduwu badiyeno. ¹⁵ Tiye: «Sadə cədəna,

nodo bargaa Alaye del karənjəna! Təmmowo, kawuxi kəji Alayedəa kasaddowo!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu
(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

¹⁶ Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, Siman-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁷ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro njadəkki,*» yeno. ¹⁸ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

¹⁹ Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a curo maarayen buni taramnja caassai kiro. ²⁰ Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Luk 4.31-37)

²¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərnı Kafarnaamero kadira. *Yim tustuye kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ²² Jamadə alamdunjudə ajapkerə, dalilnjudə alamdunjudə maləmba Attaurayedə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro. ²³ Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke: ²⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»† yeno. ²⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje kiluwo. ²⁷ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiri bərin, diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» canı. ²⁸ Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye

Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidənniya, kidanju alaktuye cerənədəro, Ala tuskeno. Kawu tulurredəro tagənasso barga dapciye kaanjuro kido.

Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu tulurredə bare kida cadənni, yim adə tussa tiro ambəccaa yeno. Jama Israyilawudə səbdua yim tustuyero kedo.

Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kəwu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyea dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyea isangajaganni canı.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

²⁹ Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyerə. ³⁰ Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³¹ nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.

³² Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo. ³³ Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon, ³⁴ Isa am kada kasuwa jiri jiria isangayeyeno, koro sedanna kada dujeno. Amma sedannadəro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.

* **1:17** 1.17 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə. † **1:24** 1.24 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

³⁵ Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje nadən moduwa kido. ³⁶ Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo. ³⁷ Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Bəlawə gadero leniyo, amnja yero mana Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno. ³⁹ Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyo.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ⁴¹ Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. ⁴² Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴³ Daji Isa tiro marmarea cədde tia salamgeno. ⁴⁴ Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ⁴⁵ Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa ndarasoro tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo ngayiwawo, sai karaa wunduma bawolan dəgai. Koro jama ndarasoyen yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ngawo kawu ganayen Isa bərni Kafarnaamero walladanniya, jamadə ti fadonno fangera. ² Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro mana Alaye cəddi duwon, ³ am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo. ⁴ Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karənjaiwawodə, daji sorodəro jawane kəla sorodəye na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen sayeyera. ⁵ Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, biwunəm gawurdəna,» yeno.

⁶ Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan: ⁷ «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye! Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ⁸ Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon awo ania wulluwidə? ⁹ Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine bənaramməm ngone lene!” wulduma? ¹⁰ Nonowo, Tada Kambədə* nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: ¹¹ «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ¹² Sadəman kamdə fuwu am sammayen cije bənaramnju ngoje leyeno. Tayi samma jauru ajapcane Alaa congorəne: «Awo adə gai ngaltəma ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Koro Isa walde ci bərəmbero kadio. Am kada kadami nanjuro isane tayia alamgeno. ¹⁴ Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁵ Isa fado Lewiyen masənarə napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro

* **2:10** 2.10 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

napkera, tayi gai kada tia jaana nangaro. ¹⁶ Malamba Attauraye kəwu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masəna cadiro kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹⁷ Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. Jiremasoa gəni, biwumaso bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Fuwurawa Nawī Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurawanəm cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya asem cadai wa? A'a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo. ²⁰ Amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

²¹ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərində dinadəyen capte kardudə cayemaro kuraro walji. ²² Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiwiwawo. Ngai cədia, dibendə satkidəa falji.§ Diben ye bawo, satki ye bawo. A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai,» yeno.

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye fifirdu badiyera. ²⁴ Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadidə?» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Sa Nawī Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa ngaltema kitawulan kəranuwwi wa? ²⁶ Jaman Abiyatar řiman kurayedən curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»† ²⁷ Daji Isaye tayiro: «Ala kamdəa yim tustuye nangaro alakcənni, yim tustuyedəa kam nangaro alakkeno. ²⁸ Adə nangaro Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Koro Isa walde dandallo kərgawo. Nadən kam laa mukko canaa mbeji. ² Am laa ye Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeamam kamdəa isangayeyenoaro. ³ Daji Isa kam mukko canadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. ⁴ Koro jamadəro: «Yim tustuyea ngəla kəndo ra diwi kəndoma halal wo? Ro njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cəne kiworo. Amma gəm kedo. ⁵ Isa gərgaje kəla karwukibbanjayen karwunju jauro kuttaje tayia ninije kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno. ⁶ Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga
(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

† 2:17 2.17 biwumaso bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 2:18 2.18 asem - Asem adə faral gəni, nafila.

§ 2:22 2.22 dibendə satkidəa falji - Diben bərin mojjogolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † 2:26 2.26 1Sam 21.1-6

⁷ Daji Isa-a fuwuranju-a cijane ci bərəmberoyera. Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a ⁸ Jerujalemba lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bərəm Jordaniye-a cidi bərni Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye awo Isa cədisodəa fanjane nanjuro kadira. ⁹ Adəgaima Isaye fuwuranjuro bare am kada captanadə tia gəgərəpcağanniro maara tiro dabbarjaa yeno. ¹⁰ Isa am kada isan-gajəgəna nangaro, am kasuwaasodə tia lejaro gəgərəptagai. ¹¹ Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane ngujane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani. ¹² Amma bare tia isanojaganniro tayiro jauro kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan mərədunjuadəa bowoje nanjuro kadira. ¹⁴ Curonjan mewun yindin kərəje tayia kəngayambanjuro galayeno. Nianjudə ti-a rokko napca, tayia cunodo leja kawurinjua jamaro wuljaa, ¹⁵ kənduwo sedan dudaye cawando. ¹⁶ Akko am mewun yindin galajənadə, tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, ¹⁷ Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji cakkəna, maananjudə tadawa raduye,* ¹⁸ koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,† ¹⁹ Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)

²⁰ Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a fuwuranju-aro masəna kəmboro katkero. ²¹ Kəramiyanju adəa fangeranniya, tia taro leyerə, hangal tia maujəna cani nangaro. ²² Koro maləmba Attauraye Jerujalemlan isanadəye: «Beljabul‡ tia cədana! Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ²³ Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin Yiwulis rakce Yiwulissa duji? ²⁴ Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyia, rakce dəgaiwawo. ²⁵ Fado duwon kəlanjuro yaktiyia, fadodə ye rakce dəgaiwawo. ²⁶ Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyia, rakce dəgaiwawo, dunonju cərəna. ²⁷ Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.

²⁸ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. ²⁹ Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, təmmaro tiro gawurdiywawo. Biwu har abadaro gawurdiywawo cədo!» yeno. ³⁰ Adəa wuldunjudə, ti karuwama cani nangaro.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro kenodo. ³² Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro: «Yanəma-a yanəmgənaso-a deyan nia manjai,» yera. ³³ Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»§ yenniya, ³⁴ am nadən napcanadəa ninije: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ³⁵ Wundu duwon awo Ala cərəanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

* **3:17** 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. † **3:18** 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

‡ **3:22** 3.22 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. § **3:33** 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Isa yanju fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-Almasiwunju-aa kasattuye.

4

Misalla Isaye

Misal kasuni jājərdumaye

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami nanjun captane, har maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye cidilan ci bərəmdəyen dajana ngai duwon, ² awo kadan misalnin jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro: ³ «Fanowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kau katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman riyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro řimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə řije algamadəa kimicciye, kəla cakkeni. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije kəla ficce nema tai daje kekko, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia mia,» yeno. ⁹ Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindində-a amnju gade tia dirijane kəljanadə-a kəla misalladəyen tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma tayi dawundon bawomasodəro awiso misalnin wuldiyi. ¹² Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo. Adə gənia, Alaro waldane biwunja gawurdəna!”»† yeno.

Maana misal kasuni jājərdumaye

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa? Awiawin gəle misal gade asunuwi? ¹⁴ Kasuni jəjərdumadə mana Alaye jəjərjo. ¹⁵ Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, sadəman Yiwulis ise mana tayilan fidənadəa cuttuluwidə wo. ¹⁶ Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa fanjaiyama, karwu kəjiaro camoyidə wo. ¹⁷ Amma tayilan fərdu bawo nangaro, tussaiwawo. Kəla manadəyen kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wajane koljai. ¹⁸ Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, ¹⁹ karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so karwunjaro ngasaane manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo. ²⁰ Amma tayi na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunjan rojana tayiro faidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia casakkidə wo.»

Misal fatəlaye

(Luk 8.16-18)

²¹ Koro Isa walde: «Fatəladəa kəmon təmdaro ra cidiya dəgəllen gənaduro cawudi wa? A’a, tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ²² Awima gəraada federo culuwawawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ²³ Kam səmonjuamadə fanjo!» ²⁴ Koro tayiro: «Awo fanuwiro hangal gənanowo! Jiri ambo ngalgəwwadə gai, nayi yero ngalnjai, koro

† 4:12 4.12 Ish 6.9-10

adæa kojæna nayiro njasargai. ²⁵ Kam nanjun awoamadæ,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadæ,† awo cædanadæmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni řije wurajiye

²⁶ Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedæ alamanju kam laa kasuni cidiro fijiya gai. Fijiyiya, ²⁷ bune yen kal, kausu yen kal bonewane cædi, kasunidæ ye řije wuraji, amma jiri fin tædi nojænni. ²⁸ Kattidæma cakke nema culuwi. Burwon kal cædiya, kæla ficci. Kæla cuttuluwiya, sim cædi. ²⁹ Bafiyama, tawida ngoje cæwærdi, sa kalaye isæna nangaro.»

Misal kasuni mutarre
(*Mat 13.31-35; Luk 13.18-21*)

³⁰ Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rattalgæiye? Misal fin gæle tia fisarniye? ³¹ Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredæ, curo kasuniya am cidilan fijai sammayen tima tængæri wo. ³² Amma fijaiya, řije kæskawa jærwulan sammaro kura woro walje, dælam kura kura cæde, har ngudoso rakcane kaudinjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Kæla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada jiri adæ gainin wulyeyeno. ³⁴ Misalnin gænia, awima tayiro wuljægænni. Amma sa nanjun jama baworo waljiya, fuwurawanjuro awiso fisarjiyi.

Kænduwo Isaye kæla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(*Mat 8.23-27; Luk 8.22-25*)

³⁵ Yim adæa dunia læmdu cædi duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Leniyo bæræmdæa falliyo ci ingiye todæro koniyo!» yeno. ³⁶ Daji jamadæa kolyeranniya, maaradæn Isaa ngojane leyera. Maara gade ye rokkonjun mbeji. ³⁷ Daji karuwa dunoa cije ingi bæræmbe cambalje maaradæro fidiye, har maaradæa læptu mayeno. ³⁸ Sadæn Isa ngawo maaradæyen kælänju birlan kænæm cædi. Fuwurawanjudæ tia kænæmnin kesangæranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni lambonæm bawo wa?» yera. ³⁹ Isa cije karuwadæro jækkade ingi bæræmbedæro: «Waldæne gæm bone!» yenniya, karuwadæ dæje dunia gæmbo walyeno. ⁴⁰ Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambæsendo bawo wa?» yeno. ⁴¹ Fuwurawanjudæ jauro rijane amanjaro: «A! Wundu gæle kam attæ? Karuwa-a bæræm-ama mananju jagai!» yera.

5

Kænduwo Isaye kæla sedannayen
(*Mat 8.28-34; Luk 8.26-39*)

¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bæræmdæa faljane kojane cidi Gærasawuyero kadira. ² Isa maaradælan jæpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kapkeyeno. ³ Kamdæ kaurilalan kærga, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo. Særgalaman tia geroro yojiwawo. ⁴ Calan ngæwuro sinju-a mukkonju-aro særga casakkæna yaye, kullum kæjan kæjanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo. ⁵ Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiyinju kaunin rereji kærga.

⁶ Kamdæ Isaa kuruwun kirunniya, cægase ise fuwunjun tungurumje nguje ⁷ dunonjuro yilje: «Awi lambonæm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedæ? Fuwu Alayen lowonjækkæna, bare wuro ajawu gænasægæmmi!» yeno. ⁸ Adæa wuldunjudæ, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdæa kolle luwe!» cænna nangaro. ⁹ Daji Isaye tiro: «Wundu cunæm?»

* **4:25** 4.25 kam nanjun awoamadæ - Kam mana Isaye fanjidæ, nodunju cærgane caye kojænaro asuji. † **4:25** 4.25 kam nanjun bawomadæ - Kam mana Isaye fanjiwawodæ, nodunju ganadæmaa tilan camoyi.

cæne kiworænnya, tiye: «Cuni Kæwu Sojiyaye,* andi kada nangaro,» yeno. ¹⁰ Bare tayia cididælan dujænnero Isaa ngæwuro lowoyeno. ¹¹ Nadæn alade kada kæla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. ¹² Koro sedannadæ Isaa lowojane: «Aladeyadæro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ¹³ Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadæyero kasargawo. Daji aladeyadæ alama dæwu yindi gai ngæræmjane kaulan jæpcane bæræmdæro fidagane ingiye ngoje kasuno.

¹⁴ Sæniya aladeyayedæ cagase lejane bæladæ-a karaanju-alan lawardæa ambo wulyeyera. Amdæ ye awo wakkajænadæa kuroro keluwo. ¹⁵ Na Isayero isane kam duwon tilan kæwu sedannaye caluwunadæ kajæmunju ye lujæna, hangalnju ye kalkaljæna napkada kerunnya, riyera. ¹⁶ Tayi lamar adæa carunadæ awo karuwamadæ-a aladeyadæ-aro wakkajægænadæa amdæro wulyeyera. ¹⁷ Daji amdæ ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera. ¹⁸ Isa maaradæro ngayi duwon, kam tilan sedanna caluwunadæ ye Isaa lowoje kasacco rokkonjun dæga yeno. ¹⁹ Isa tiro amarjægænni, tiro: «Waldæne fannæmbo, ser kura Kæmande niro njæddænadæ-a jiri nia njunonjænadæ-a tayiro satkægæne!» yeno. ²⁰ Daji kamdæ leje cidi Bælamewuyen ser kura Isa tiro cæddænadæa ambo wulduwu badiyeno. Tayi samma ajapjera.

Kænduwo Isaye kæla kændondi-a karmo-ayen

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Koro Isa walde maaradæn bæræmdæa falje koyenniya, jama kada isane tia dirijane kælyera. Isa ci bæræmben duwon, ²² kam laa wurawa dandaldæye falnja cunju Jairus nadæro kadio. Isaa kirunnya, fuwunjun tungurumje ²³ tia jauro lowoje: «Feroni kælayakku no cædi. Are mukkonæm tiro gænagæne, ngajo roaro dægaro!» yeno. ²⁴ Isa cije kamdæ-a rokko leyera. Koro jama kada jaane tiro kækældagane tia gægæræpkeyera.

²⁵ Kamu laa ye nadæn mbeji, kærwu mewun yindinno bu fidanju† dajænni. ²⁶ Mukko karwunma ngæwusoyen jauro leiya cana, koro kændanju sammaa cuwatæna yaye, kalkalnju cuwandænni, kasuwadæ fuwu juwui. ²⁷ Daji lawar Isayedæa fangenniya, kamudæ ise ngawoyen susuje kalwunjudæa leyeno, ²⁸ awoa karwunjun: «To, kajæmunju bas lekkia, ngakki,» cæni. ²⁹ Sadæman bu fidanju dayeno, koro nanlewa cuwandænaro tiyinjun fangeno. ³⁰ Sadæman Isa ye kænduwo tilan culuwunaro asuje dawu jamadæyen suworde: «Wundu kalwuni lejo?» cæne kiworo. ³¹ Fuwurawanjudæye tiro: «A! Jamadæ niro kækældagane gægæræmnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro koræmidæ?» yera. ³² Amma Isa memeje kam adæa cædænadæa kuroro mayeno. ³³ Kamudæ awo tiro wakkajægænadæa nojæna nangaro, rije lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro jiredæ ngaa wulyeyeno. ³⁴ Daji Isaye tiro: «Feroni, kambærsenæm nangaro njækkawo fandæmma! Kælewan lene, nanlewa yade!» yeno.

³⁵ Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura dandaldæyen isane tiro: «Feronæm bawojæna. Awiro malæmdæa gadero suwollæmi?» yera. ³⁶ Amma Isa awo wuljaidæa fangenniya, kura dandalledæro: «Bare rinæmmi, biya yasarai!» yeno. ³⁷ Biturus-a Yakuba-a yanjugæna Yahaya-a gænia, bare wunduma gade tia jæganni yeno. ³⁸ Fado kam kura dandalledæyero kadiranniya, Isa jama captana kalala fijai kiro, laa so cadi, laa waiyo cani. ³⁹ Kærgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so

* 5:9 5.9 Kæwu Sojiyaye - Soji dæwu arakku gai. † 5:25 5.25 bu fidanju - Salanambu.

diwi yedə? Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁴⁰ Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdə sammaa deyarə kittuluwunniya, ferodəye bawa-a ya-a am tia casadduwunadə-aa ngoje na ferodəyero kasargawo. ⁴¹ Ferodəa mukkojen kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudə: «Feroma, niro wulnjəgəkki, cine!» ⁴² Sadəman ferodə cije dadadu badiyeno. Tidə kərwanju mewun yindin. Adəa kerunniya, jaurə ajapkera. ⁴³ Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adəa fanjənni yeno. Koro awo kəmboye ferodəro cado yeno.

6

Am bəla Najaratte Isaa wadu (Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Daji Isa nadəa kolje bəla wurajənədəro kadio. Fuwurawanju ye tia geya. ² Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kərənjana ngəwuso ajapcane: «Ndarən kam attə awo ania kiwando? Nanrashidu tiro tina attə awi? Koro ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tədi? ³ Ti gəna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-a Josiye-a Yahusaye-a Simanne-adə wo? Koro yanjugəna ferowadə-a rokko kərgaiye, mare?» cane tia kasatturo wayera. ⁴ Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro kajia, darajanju,» yeno. ⁵ Adə nangaro nadən awo ajabba ajabba rakce cədənni, sai am dondi gana laaro mukkonju gənajiye tayia isangayeyeno. ⁶ Adəgaima Isa kəla kambərsenambunjayen ajapkeno. Daji bəla bəlaro leje jamaa alamdu badiyeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo (Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

⁷ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo kəla sedannayen ce tayia yindi yindiyen nodo badiyeno. ⁸ Tayiro wada ce bəlawurodəro ka gənia, bare awima ngojanni: kəmbo, bi ngərwu, bi wufi, ⁹ koro suno casakko, amma bare gəmajə yindi ngojanni yeno. ¹⁰ Koro tayiro: «Ndarən yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹¹ Amma ndarən yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa, nadəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno. ¹² Adəgaima kəngayambanjudə lejane ambo kawufi cadde tuwa cado yera. ¹³ Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kəndawu jaitunne fijagane samjagane tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo (Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudə cu Isayedə ndarasoro tatarədəgəna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani. ¹⁵ Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja gai,» cani. ¹⁶ Amma Mai Hirudus adəa fangenniya, tiye: «Yahaya kam kəlanju kamməkkənədə roaro walje cijo!» yeno.

¹⁷ Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna Mai Filibusse duwon, kamuro cəmwona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko, ¹⁸ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənyaye mowodə haram!» cəna nangaro. ¹⁹ Koro Ya

* **6:11** 6.11 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

Hirudiya Yahayaa wul wajəna, har tia roro njejoro maji. Amma jawal cuwandənni, ²⁰ dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye tia riye cəriwi nangaro. Mai Hirudus tia kərənjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro cəraana.

²¹ Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.† Saanduri Mai Hirudus tambənaye kidənnya, Mai Hirudus wakkillanju-a kajallawanju-a amwurawa cidi Galileye-aro masəna kəji dabbaryeyeno. ²² Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənnya, Mai Hirudus-a kusottowanju-a ye karwunja jauru kəjiyeno. Mai Hirudusse ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanadəa suwore niro njikke!» yeno. ²³ Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero walyeno yaye, niro njikki,» yeno. ²⁴ Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno. ²⁵ Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno. ²⁶ Maidə karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro ferodəro daptuwu cəraanni. ²⁷ Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno. Kowonadə leje kosolan kəla Yahayaye kamje ²⁸ kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodəro kaino, ti ye ngoje yanjuro kaino. ²⁹ Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju ngojane caade kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

³⁰ Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiri jamaa alamjana-a sammaa tiro wulyeyera. ³¹ Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo, tussowo!» yeno, dalilnjudə am kada kadami nanjaro isane wal dai, har dama masəna dioyemaa cawandənni nangaro. ³² Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyer. ³³ Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyer. ³⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoyeno, tayi alama dimiya səni bawoa gai nangaro. Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno. ³⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. ³⁶ Jamadəa salamme, bəla-a bəladəya-asoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ³⁷ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye kəmbo dinariyus‡ yer yindia yiwiye tayiro yiye wa?» yera. ³⁸ Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno. Lejane kerunniya, tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera. ³⁹ Daji Isa wada ce jamadəa yakca kəwu kəwuro kəla kajim kəriyen napca yeno. ⁴⁰ Adəgai amdə yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera. ⁴¹ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. Koro buni yindidə yea tayi sammaro dagaryeyeno. ⁴² Tayi samma jawune kulyera. ⁴³ Fuwurawadə gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ⁴⁴ Am burodi adəa jawunadə kongwa dəwu uwu.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

† **6:21** 6.21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio. ‡ **6:37** 6.37 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

⁴⁵ Sadəman Isa fuwuranjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro bəla Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ⁴⁶ Tayia salamgenniya, moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. ⁴⁷ Kəngal kikkurənniya, maaradə dawu ingiyen, Isa ye ti tilonju lok kəla kauyen. ⁴⁸ Karuwa dunoa nangaro fuwuranju kiaddin fuwuro lejairo kirunniya, Isa sa yakku buneyen kəla ingiyen silan nanjaro kadio. Karənnjayen kodu cəraana duwon, ⁴⁹ Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, kaime kam nunaye cane burwu kesakko. ⁵⁰ Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdəna ye. Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno. ⁵¹ Daji tayiro kəldiye maaradəro kərgaanniya, karuwadə gəm nəmgeno. Tai dajane ajapcana, ⁵² daliljudə maana lamar burodi uwuyedəa asujanni, kəlanja tikkerəna nangaro.

⁵³ Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesarettero isane maaradəa kekero. ⁵⁴ Maaradən jəpkeranniyama, am cididəye Isaa asuyera. ⁵⁵ Adəgaima amdə cagase cididə ngaro tatardagane amnja dondiso kəla bənaramnjayen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadəro njado badiyera. ⁵⁶ Bəladəya, bi bəla, bi bəla kuloye, biya ndara duwon na lejəna ngasoro am dondisodəa ngojane cawudəne ci kalwunjuyə runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

7

Tayir-a tayir gəni-a (Mat 15.1-20)

¹ Farisawa-a maləmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen capkadaranniya, ² fuwuranju laa mukkonja tayir gəni bəri jawui kero, maananjudə mukkonja tuljanni. ³ Wotte Farisawadə-a yaudiya samma-a ada amwurawanjayeja jaane mukkonja kalkallo tuljannia, kəmbo jawuiwawo. ⁴ Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kəmbo jawuiwawo. Koro ada gade kada cadana cadi mbeji, gəmdowolom so, tasa so, kulo so tulda gai. ⁵ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro fuwuranəmdə ada amwurawayedəa koljane mukkonja tayir gənin kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ⁶ Isaye tayiro: «Nayi mənafəkkaso, awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlandon wuljənədə jire, kitawulan ruwuwadadə gai. Tiye:

“Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁷ De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,”† cənna.

⁸ Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»

⁹ Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jauru nonuwwa!
¹⁰ Kuren Nawi Musaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† koro “Kam duwon bawanju bi yanjuə bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna.
¹¹ Amma nayiye: “Kam bawanju-a yanju-aro: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, ¹² bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni,” nuwi. ¹³ Adəgaima adando tatarnuwe mana Alayedəa bowuro kalakkew. Koro awo kada jiri adə gai diwi,» yeno.

† **7:7** 7.6-7 Ish 29.13 † **7:10** 7.10 NL 20.12; SK 5.16 † **7:10** 7.10 NL 21.17; Lew 20.9

¹⁴ Daji Isa walde jamadæa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fanowo, asunowo! ¹⁵ Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdæa tayir gæniro cædima bawo, amma awowa curo kamben caluwidæ, tayima kamdæa tayir gæniro cadi wo. ¹⁶ [Kam sæmonjuamadæ fanjo!] ¹⁷ Isa jamadæa kolje fadoro kærgeanniya, fuwurawanjudæ kæla misal adæyen tia keworo. ¹⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi ye kæla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo kambero ngaanadæ kamdæa tayir gæniro cædiwaworo nonuwwi wa? ¹⁹ Dalilnjudæ karwunjuro gæni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,» yeno. Adægainin kæmbo samma halallo asuyeyeno. ²⁰ Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidæ, tima kamdæa tayir gæniro cædi wo. ²¹ Dalilnjudæ niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam njejo so, ²² kænæna so, mangar so, nankælado so, curoyindi so, nanjane so, nandæri so, ngadar so, rokura so, hangalnambu so karwu kamedæman caluwi. ²³ Awo diwi ani samma curo karwudæyen caluwe kamdæa tayir gæniro cadi,» yeno.

Kamu lardu kærðiyaye ser Alaye fando
(Mat 15.21-28)

²⁴ Daji Isa cije nadæa kolje lardu bæni Tirre-a Sidonne-ayero* leyeno. Bare wunduma ti mbejiro asujænniro fado laaro kærgeawo, amma gæradunjudæ yojænni. ²⁵ Kamu laa feronju kælajakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise fuwunjun tungurumgeno. ²⁶ Kamudæ lardu Gæresse tia cidi Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa sedandæa feronjulan dujoro tia ngæwuro lowoyeno. ²⁷ Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kæmbo yallayedæa ngonæme kærisoro njodæ jussænni!» yenniya, ²⁸ kamudæ tiro kalakciye: «Aaa, Kæma. Adæ yaye kærisonadæma kæmbo yalla koljane cidiro cukkurunadæa jawui,» yeno. ²⁹ Daji Isaye tiro: «Kæla mananæm adæyen lene, sedandæ feronæmlan culuwuna,» yeno. ³⁰ Adægaima kamudæ fadoro walladanniya, feronju kæla dægællen bowada nayeyeno, koro sedandæ tilan culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kægænji ye isangaduwu

³¹ Daji Isa lardu bæni Tirredæa kolje cidi bæni Sidonneyen koje bæræm Galileye cidi Bælamewudæyero kadio. ³² Nadæn tiro kam laa muwa ye, kægænji ye cakkude Isaa lowojane mukkonju tiro gænajuwo yera. ³³ Isa kamdæa dawu am captanayen sægæriro kittuluwunniya, ngulondonju curo sæmo yindi kamdæyero cakke lallari tæwaje tælam kamdæyæa leyeno. ³⁴ Daji Isa kæla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana efatayedæ færamdæne. ³⁵ Sadæman sæmo kamdæyæ færamde, awo tælamnjuuro mana dæpcægæna ye wuide, farakko manadu badiyeno. ³⁶ Isa amdæro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada ce sapciyi yaye, cayemaa kojænaro manajaidæma. ³⁷ Amdæ jauru naa kojænaro ajapcane: «Awisoo kalkallo cædæna, har muwasoo fanjairo cædi ye, kægænjisoo manajairo cædi ye!» cani.

8

Isaye am dæwu dewu ambadu
(Mat 15.32-39)

¹ Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kæmboye nanjan bawo. Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: ² «Jama kada adæa njunokkæna, dalilnjudæ ku rokkonilan kawunja yakku, koro

* **7:24** 7.24 lardu bæni Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kærðiyaye.

awima kəmboye nanjan bawo nangaro. ³ Kənanjaa duwon tayia fannjaro levaro salamməkkia, jawallan dunonja baworo walji, laanja kuruwun isana nangaro,» yeno. ⁴ Fuwurawadəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kam rakce kəmbo cuwande jama ania ambaji?» yera. ⁵ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur,» yera.

⁶ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkera. Burodi tulurdəa ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənaja cəne fuwunjan gənayera. ⁷ Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidə yea ngoje Alaro ardiyenniya, fuwurawanjuro ce fuwu amdəyen gənaja yeno. ⁸ Jamadə jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro. ⁹ Nadən am alama dəwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadəa salamgennyama, ¹⁰ ti-a fuwurawanju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyera.

Alama sameye mada

(Mat 16.1-4)

¹¹ Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njəddo badiyera. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera. ¹² Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adəye alama majaidə? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adəyero fəlediyiwawo,» yeno. ¹³ Daji tayia kolje maaradəro walde ngaye bəram falje kanji todəro koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Fuwurawadə ngessane burodi ngojanni. Burodi fal curo maaradəyen gənia, nanjan awo kəmboye bawo. ¹⁵ Isa səmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal gənənowo!» yeno. ¹⁶ Tayidə kattenjan kəla burodinja bawoyen mana badiyera. ¹⁷ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kəla burodi nandon bawoyen mananuwidə? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kəla tikkerənaa wa? ¹⁸ Simndoa duwon ruwwawo wa? Səmondoa duwon fanuwwawo wa? Ra, nayi ngeskada? ¹⁹ Burodi uwu am dəwu uwuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo ndawu yimbəruw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera. ²⁰ Isaye: «Koro burodi tulur am dəwu dewuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo kalaram ndawu yimbəruw?» Tiro: «Tulur,» yera. ²¹ Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwu

²² Isa-a fuwurawanju-a bəla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laaa cawude Isaa lowojane kamdəa lejo yera. ²³ Daji Isa mukko kambudəyē cədane tia jeje ngawo bəlayero kittuluwo. Simnjuro lallari təwajiye tiro mukko gənajiye: «Awo laa rumi wa?» cəne tia kiworo. ²⁴ Kambudə kəla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kəska dadajai gai,» yeno. ²⁵ Koro Isa walde simnjuro mukko gənayeyenniya, ricce sim cuwande awiso farakko curuiro walyeno. ²⁶ Daji Isaye: «Bare bəladəmaro waldəme ngaammi!» cəne kamdəa salamje fadoro lejo yeno.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Isa-a fuwurawanju-a bəladeyaso cidi bərni Kaisariya Filifiyen dasaanadəro leyera. Kəla jawallan duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Wundururo wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ²⁸ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canī, laa ye Nawi Iliya canī, laa ye nawiya kureye falnja canī,»

yera. ²⁹ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwudə wo!» yeno. ³⁰ Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Koro Isa fuwuranju Ala kadarjəna *Tada Kambədə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ³² Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tia səgəriro cuttuluwe tiro njəkkado badiyeno. ³³ Amma Isa suworde fuwuranju kirunniya, Biturusso jəkkade: «Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

³⁴ Daji Isa jamadə-a fuwuranju-aa nanjurowo bowoje tayiro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyə wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ³⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawuři kəji Alaye-a nangaro ronju cuwatkenamadə ronjudəa cəriwi. ³⁶ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ³⁷ Awi gəle kam ce ronju cuwandi? ³⁸ Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoye adən kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambədə ye daraja Bawanjuyen malaiyawa sameye-a rokko isiya, tia nanguji,» yeno.

9

¹ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye kənduwoaro walde isi carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe

Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alaye-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənyaye laa curo fofou sameyen ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja-a kərməi-aa ce jama duniaye samma tiro ambətkeyera. Kərməinjudə sawisoro dəgai, təmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənədə tima Isa Almasiwudə wo.

Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambədən faidade kəlanju adamgənyaye kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiri awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kadarjəna Tada Kambədə kuttu tai daje cane wurawa adinwu yaudiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkua roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədannidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambədə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwuyə ye mbeji. Kiyama wakkajiya, Tada Kambədə duniaro walde ise jama duniaye samməro shara cəddi.

Isaye darajanju fəledu

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju falde ³ kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno, jiri wunduma

* **8:34** 8.34 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

dunialan kare tulje rakce buljiwawodə gai. ⁴ Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁵ Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁶ Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro. ⁷ Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Mananju fanowo!» yeno. ⁸ Sadəman memeyeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon yeno. ¹⁰ Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyedə woro kattenjan tawori kasarga. ¹¹ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹² Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle kitawulan Tada Kambedə tai daje kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə? ¹³ Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo, jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

Isaye tada karuwaa isangaduwwu
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero. ¹⁵ Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia lewayera. ¹⁶ Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne tayia kiworo. ¹⁷ Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko. Ti karuwaa, sedandə tiro mana dəpcəgəna. ¹⁸ Ndaran yaye karuwadə tia cədaiya, tia cidiro bəp gəpce, cinju nga bilwua shərinju nalje suduji. Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ¹⁹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwwu, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno. ²⁰ Daji tadadəa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadadəa bakce, kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua fərwəryeno. ²¹ Isaye bawa tadadəyedəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun. ²² Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna. Rangəmia, marne njunosane andia sasane!» yeno. ²³ Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso yoji!» ²⁴ Sadəman bawa tadadəye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne kambərsenambunin banasəgəne!» yeno. ²⁵ Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro jəkkade: «Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero tiro ngaammi!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai daje bakce fərdakce kolje kiluwo. Tadadə alama kamin gairo walje, har am ngəwuye: «Ti bawo, nuna!» yera. ²⁷ Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadadə cije dayeno.

²⁸ Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuye runjan tiro: «Awiro sedandəa dudu andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Moduwan gənia, jawal sedan jiri adəa duduye bawo,» yeno.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

* 9:11 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

³⁰ Daji Isa-a fuwuranju-a nadæa koljane cidi Galileyen koyera. Isa wunduma nojiya cæraanni, ³¹ dalilnjudæ fuwuranjua alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambedæa mukko ambero særæccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesænayen kawo yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³² Amma fuwurawadæ mana adæa asujanni, koro tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)

³³ Daji Isa-a fuwuranju-a bærni Kafarnaambo kadira. Isa curo fadoyen duwon, tayiro: «Kæla awiyen jawallan kambiwu diwidæ?» cæne tayia kiworo. ³⁴ Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudæ jawallan kambiwu kæla wundunja kura woyen cadæna nangaro. ³⁵ Daji Isa napce tayi mewun yindindæa bowoje tayiro: «Kam laa fuwumaro waldu cæraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinja-aro waljo!» ³⁶ Daji tadaana laaa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadadæa nganjiro ngoyenniya, tayiro: ³⁷ «Wundu duwon tadaana adæ gaia cunilan† cæmowonamadæ, wumaa sæmowo. Koro wundu duwon wua sæmowonamadæ, wua gæni, ti wua sunodænamadæa cæmowo,» yeno.

³⁸ Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunæmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!» yeno. ³⁹ Amma Isaye: «Bare tiro dapkæwwi, dalilnjudæ wunduma cunilan awo ajabba cædidæ rakce diwini wuljiwawo. ⁴⁰ Awoa kam lawalamande gænidæ kaande. ⁴¹ Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kænjayæ gæmdowolom fal njadænamadæ, jiremaro nayiro wulnjagakki, tæmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gænane!

⁴² «Wundu duwon tadawa sanana wua mærsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cædidæ, kamdæye daunjuro kau neduram mafændi lujagane bæræmbo gæpcaanama tiro ngalwo. ⁴³ Mukkonæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia kannu tæmmaro nuiwaworo ngawodæroa, maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁴ [Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.] ⁴⁵ Koro sinæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannuro nia gæptuwudæroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁶ [Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.] ⁴⁷ Koro simmæm njakke tallæme biwu dimia, tia kulaine! Sim yindia kannuro nia gæptuwudæroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁸ Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.

⁴⁹ «Wunduso kannulan mandaaro walji.‡ ⁵⁰ Mandadæ ngæla, amma kælambo walyenoa, jiri fin gæle cayenju gairo walji? Adæ nangaro nayi kælando mandaaro wallowo, amando-a ye nanlewan dægaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

10

Kambiwu kæla kamu dæptayen

(Mat 19.1-12)

¹ Daji Isa nadæa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bæræm Jordaniyen dæganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia

† 9:37 9.37 cunilan - Isa nangaro. ‡ 9:49 9.49 kannulan mandaaro walji - Bonedæ, tilaman kambærse kambe kibbaji.

alamdu badiyeno. ² Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dæptadæ halal wa?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno. ⁴ Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dæptaye ruwunæme tia koldu kwaro amarjægæna,»† yera. ⁵ Isaye tayiro: «Kælakibbundo nangaro Nawi Musa wada adæa nayiro ruwungeyera. ⁶ Amma badiduramnin: “Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁷ “Dalil adæyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kærdiye ⁸ tayi yindiso tiyi fallo waljai.”† Adægaima kua adæn fuwun tayidæ yindi gæni, tiloro waljana. ⁹ Adæ nangaro awo Ala kæljanadæa bare kam firjænni!» yeno.

¹⁰ Tayi fadon duwon, fuwurawanju kæla mana adæyen tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dæpce gade niyajænadæ tiro biwu cædde kænæna cædæna. ¹² Koro kamu duwon kwanjua dæpce gade niyajænadæ, ti ye kænæna cædæna,» yeno.

Isaye yalla sananaro bargaa dæptuwu
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadæ amdæa wusayera. ¹⁴ Isa adæa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro: «Yalladæa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkæwwi! Nodo bargaa Alayedæ am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedæa kasaccænnidæ tæmmaro ngayiwawo!» yeno. ¹⁶ Daji yalladæa nganjuro ngoje kæljanaro mukko gænajiye tayiro bargaa dæpkeyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Isa cije jawal kidanniya, kam laa cægase ise fuwunjun tungurumje tiro: «Malæm ngælama, awi dikke ro sawisoye* fandækki?» cæne tia kiworo. ¹⁸ Isaye tiro: «Awiro wua ngælaman bowosæmi? Ala gænia, wunduma ngæla bawo. ¹⁹ Wadawadæa nonæmma:† Bare ro kambe tuluwummi, bare kænæna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bare kamba jambanæme kændanju bummi, bawanæm-a yanæm-aro daraja ye!»† yeno. ²⁰ Kamdæye: «Sayinna, tæn gananiyan wada ani sammaa gakkæna,» yeno. ²¹ Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjæna. Lene kændanæm sammaa lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandæmi. Daji are wua sægai!» yeno. ²² Kamdæ mana adæa fangenniya, ti jauru gariwu nangaro fækkanju kærje karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Isa memeje fuwurawanjuro: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye!» yeno. ²⁴ Fuwurawadæ mana adæa ajapkera. Amma Isa walde tayiro: «Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodæ jauru jau! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudæro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Fuwurawadæ cayemaa kojænaro ajapcane amanjaro: «Assha! Adægaia, wundu gæle njækkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gæni. Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njægaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuri kæji Alayedæ-a nangaro fado, bi yeiya, bi kannu, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljænadæ ³⁰ dunia adæman fado, yeiya, kannu, ya, yalla, kulo gadegade mia mia kuttu-ason cuwandiawawoma bawo. Koro

† **10:4** 10.4 SK 24.1-4 † **10:6** 10.6 Bad 1.27; 5.2 † **10:8** 10.7-8 Bad 2.24 * **10:17** 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tæmmaro ceriwawo. † **10:19** 10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **10:19** 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi. ³¹ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kanyakkuyero kala karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Isa-a fuwuranju-a jawal Jerujalembe ngojana duwon, Isa tayin fuwunno ledu cədi. Fuwurawadə ajapcana, koro am tia jagaisodə ye rijana. Koro Isa walde mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyidəa tayiro wulduwu badiyeno. ³³ Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedəa mukko wurawa rimannaye-a maləmba Attaurayero sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko kərdiyayero casakke, ³⁴ tayi ye tia rujane tiro lallari təwajagane kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mat 20.20-28)

³⁵ Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro: «Sayinna, awo njuworiyemadəa andiro saddəmiya, rayiye!» yera. ³⁶ Isaye tayiro: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³⁷ Tiro: «Marne, kərmainəm darajaa fandəmiya, kolsane nammiyo, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram yakkidən yawi wa? Koro ranguwe kasala dikkidəa diwi wa?»‡ cəne tayia kiworənniya, ³⁹ tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kənjaram yakkidən yawi ye, kasala dikkidəa diwi ye. ⁴⁰ Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, na anidə am tayiro dabbargaadaye,» yeno. ⁴¹ Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro gərgayeyera. ⁴² Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo jama kərdiyasoyen am duwon jama tayia maiyaro ngojanasodə talaawanjaa jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai. ⁴³ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! ⁴⁴ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kərea nayi sammayero waljo! ⁴⁵ Awoa Tada Kambedəa tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Isa-a fuwuranju-a bəla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo cədi mbeji. ⁴⁷ Isa kam Najarattedə kojiro fangeniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada Mai Daudaye,§ wua njunosəne!» yeno. ⁴⁸ Am ngəwu tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənarə kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno. ⁴⁹ Daji Isa daje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudəa bowojane: «Bare təma kolləmmi! Cine nia bowonji,» yera. ⁵⁰ Kambudə awonju jaktuye gəpce cije na Isayero kadio. ⁵¹ Isaye tiro: «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Kambudəye: «Sayinna, sim fandəkkiya, raakko!» yeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Lene, kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

‡ 10:38 10.38 kənjaram-a kasala-a - Bone nja. § 10:47 10.47 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

11

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalembo karənjane gəre bəlawə Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro: “Awiro adəa diwi?” cənia, tiro: “Kəmadə tilan mərədunjua, kərmama kalakci,” wulgənowo!» ⁴ Daji lejane kuttadə lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadəa fərakcai duwon, ⁵ am laa nadən daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro kuttadəa fərangowi?» yera. ⁶ Jiri Isa tayiro wuljəgənədə gairo jaawu cadəne amdə ye tayia kolyera. ⁷ Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kələdəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye ngəlai karaan kamjanadəa saretkera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonnju jaana so kowo sapcane: «Hosanna!† Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! ¹⁰ Nodo bawande Mai Daudaye isimadəa bargajo! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ¹¹ Adəgaima Isa Jerujalembo ise Fado Alayero kərgawo. Awiso kirunniya, dunia ləmjəna nangaro, tayi mewun yindində-a rokko caluwe bəla Baitaniyero leyerə.

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mat 21.18-22)

¹² Wajənanjua Isa fuwurawanju-a bəla Baitaniyelan keluwunniya, kəna tia kida. ¹³ Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada cuwandi cəne nadəro kadio. Kadinniya, kalu gənia, awima cuwandənni, dalilnjudə sa tarmuye gəni nangaro. ¹⁴ Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero tadanəm juwunni!» yeno. Koro fuwurawanju adəa fangera.

Isa Fado Alayen

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

¹⁵ Daji Isa-a fuwurawanju-a Jerujalembo kadira. Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-aa təmbalje ¹⁶ wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno. ¹⁷ Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwaye jama dunia sammayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno. ¹⁸ Wurawa fimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa fangeranniya, jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudə jama samma alamdunjudəa ajapcana nangaro. ¹⁹ Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwurawanju-a bərnidən keluwo.

²⁰ Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya tarmuyedəa har fərdunjuro ngau ngamjəna kero. ²¹ Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunəmmadə ngamjəna!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo! ²³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbə fidəgəne!” cəne karwunjun shekku baworo awo wuljənədə wakkajiro mərsajiya, wakkaji. ²⁴ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwiya, tia fanduwwaro

* **11:7** 11.7 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kələwan ngayiye.

† **11:9** 11.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **11:10** 11.9-10 Jaw 118.25-26 † **11:17** 11.17 Ish 56.7

† **11:17** 11.17 Iri 7.11

mørsanowo, kaandoji. ²⁵ Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagai. ²⁶ [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo gawurn-jagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(*Mat 21.23-27; Luk 20.1-8*)

²⁷ Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalembo kadira. Isa curo Fado Alayen dadaji duwon, wurawa rimannaye-a maləm̄ba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ²⁸ tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo awo ania dioyedəa njo?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro jaawudəa sewo. Siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ³⁰ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben? Wuro jaawudəa sewo!» yeno. ³¹ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ³² Amma “kamben” wulliyea wa?» yera. Adəa wuldunjadə, jamadəa rijana, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro. ³³ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

12

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(*Mat 21.33-46; Luk 20.9-19*)

¹ Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwo badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada. ² Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwando kəreanju laa na jərwuwudəyero kinodo. ³ Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ⁴ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane kəlanju bakcane tia basaryera. ⁵ Koro walde kərea gade kinodənniya, tia roro keyeso. Koro kəreawa gade kada kinodo. Laanja bakkerā, laanja keyeso. ⁶ Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauru cəraanədə. Darye tiye: «Tadaniro daraja cadi,» cəne tia nanjaro kinodo. ⁷ Amma jərwuwudə kattenjan: «Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasadə kaandero walji!» yera. ⁸ Daji tia cadane roro ceyese ngawo jərwudəyən gəpkera. ⁹ To, kəma jərwuyedə awi cədi? Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci. ¹⁰ Awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tina kau tandoye sammaro faidaaro waljənədə wo.

¹¹ Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauru ajabba!”»†

¹² Jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kəla akki njoyen
(*Mat 22.15-22; Luk 20.20-26*)

¹³ Daji wurawa adinwuyesodə Isaro curo mananjuyen bəlaa lajaa cane Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo.

† 12:11 12.10-11 Jaw 118.22-23

¹⁴ Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa rinəmbawo yero noniyena, daliljudə gayirəmbawo, jawal Alaye kalkallo yikkərami nangaro. To, Kaisarro* akki njodə halal ra haram? Yiye ra bare yiyende?» cane tia keworo. ¹⁵ Amma Isa nanmənafəknjadəa asuje tayiro: «Awiro wua rijamsuwi? Wuro dinariyus† sukkudowo rukke!» cəne ¹⁶ dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Kaisarre,» yera. ¹⁷ Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. Adəgaima tia jauro ajapkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ¹⁹ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayedəa niyajo yanjugənarə kaduwu majuwo!”† ruwujəna. ²⁰ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ²¹ Yindiyedə ye kamudəa niyaje tada cuwandənnin bawoyeno. Yakkuyedə ye ngai. ²² Adəgaima tayi tulurdə tada cawandənnin bawoyera. Darye kamudə ye bawoyeno. ²³ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁴ Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwwayedə, kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi, mare? ²⁵ Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.‡ ²⁶ Koro karmon cidudə, Attaura Nawi Musayen kəranuwwi wa? Kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən Alaye Musaro: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cənna. ²⁷ Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye! Nayidə tai danuwe fattuwuwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mat 22.34-40)

²⁸ Maləmba Attauraye falnja isəna kambiwunjadəa kərənji duwon, Isa tayiro jaawu ngəla cinaro asuyenniya, tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cəne tia kiworo. ²⁹ Isaye tiro: «Sammaro kura wodə, tima: “Jama Israyilawuye fanowo, Ala Kəmandedə ti tilonju lok. ³⁰ Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raye!”† ³¹ Koro yindiyedə: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† Wadawa aniro kura wo gade bawo!» yeno. ³² Maləm Attaurayedəye tiro: «Jirenəm, sayinna! Awo wulləmmadə fagat: Aladə ti tilonju. Ti gənia, Ala gade bawo. ³³ Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raame kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rawodə, layaso-a sadaaso-a sammaro kura wo!» yeno. ³⁴ Isa maləmdə hangal kəjiaro juwəpcəgəna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo bargaa Alaye-a kattendo kuruwu gəni!» yeno. Ngawo adəyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

* **12:14** 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **12:15** 12.15 dinariyus - Wuri tilan akki biyajai.
† **12:19** 12.19 SK 25.5 ‡ **12:25** 12.25 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **12:26** 12.26 NL 3.6 † **12:30** 12.29-30 SK 6.4-5 † **12:31** 12.31 Lew 19.18

³⁵ Fado Alayen Isa jamadæa alamdu cædi duwon, tayiro: «Ndayilan malæmba Attaurayedæye Almasiwudæ Tada Mai Daudaye§ canidæ? ³⁶ Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammlan duwon, kəladowanæmba cidiya sinæmbero yakkəkko!’ cænna.”† ³⁷ Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojænadæ, ndayilan gæle Almasiwudæ tadanjuro walji?» yeno. Jama jauru kada karwu kəjiaro tia kərənjai.

Hal malæmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ Curo alamdunjuyen Isaye: «Malæmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a ³⁹ dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁰ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauru kura!» yeno.

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Luk 21.1-4)

⁴¹ Isa karən sanduwu sadaa fidaaramben napkenniya, jamadæ curo sanduwudəyero wuri fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuri ngəwu fijagai kiro. ⁴² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu kime* yindi fiyeyeno. ⁴³ Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adæ sadaa am gadeye sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon kəndanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mat 24.1-44; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen luwo cædi duwon, fuwurawanjuye fal tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno. ² Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna? Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro: ⁴ «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidæ wo?» cane tia keworo. ⁵ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁶ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma ti wo!” cane am kədaa cawatki. ⁷ Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cəðənni. ⁸ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Cidi ye na gadegaden loloji, koro kəna ye na

§ 12:35 12.35 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 12:36 12.36 Jaw 110.1 * 12:42 12.42 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. * 13:6 13.6 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

naro ngayi. Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade dandalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo. ¹⁰ Adəgaima sai kawuri kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyiya duwon. ¹¹ Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima manaji nangaro. ¹² Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ¹³ Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura

(*Mat 24.15-28; Luk 21.20-24*)

¹⁴ «Sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma na tia jussənnilan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! ¹⁵ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁶ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁷ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! ¹⁸ Bare awo adə nangərilan§ wakkajənni Alaa korowo! ¹⁹ Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia alakənayen tai kuro kudero ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²⁰ Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fulujəna. ²¹ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi! ²² Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. ²³ Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro wulnjagakkəna.

Kənde Tada Kambedəye

(*Mat 24.29-31; Luk 21.25-28*)

²⁴ «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, ²⁵ sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. ²⁶ Daji Tada Kambedə jauro kənduwoa-a darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁷ Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye

(*Mat 24.32-35; Luk 21.29-33*)

²⁸ «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu rijiya, nangəri karənjənarə nonuwwa. ²⁹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənarə* nonowo! ³⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³¹ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

† **13:13** 13.13 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **13:13** 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. † **13:14** 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11 § **13:18** 13.18 nangəri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye. † **13:26** 13.26 Dan 7.13-14 * **13:29** 13.29 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndənju del karənjəna.

*Faadaro dægaiwo!**(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)*

³² «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni. ³³ Hangal gənanowo, faadaro dægaiwo, sanju nonuwwi nangaro. ³⁴ Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro kistuwuyedəa wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro faadaro dəga cəne sapkadano. ³⁵ Adə nangaro faadaro dægaiwo, dalil-njudə sa kəma fadoye isidəa nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa, ³⁶ bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni! ³⁷ Awo nayiro wulnjagakkənadəa wundusoro wulgəkki, faadaro dægaiwo!» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE**14***Isaa roro njejoro mada**(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)*

¹ Sala Laya Njəkkayirambe-a sala Burodi Yis Bawoaye-aro kawu yindi gapco. Koro wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye majai. ² Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

*Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu**(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)*

³ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərimeyən* masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi məndemi ye, jauru tamanna ye, cunju nardi ngoje ise səndaldəa dauyen namje kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁴ Am laa awo adəa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁵ Ca kawudi adəa dinariyus† yer yakku kojənarə calade wuřidəa talaawaro cadəna!» cane tiro sərıwu gənaduwu badiyera. ⁶ Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro jauru ser səddəna. ⁷ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia banagəwi, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ⁸ Kamu adə awo rakənadəa cədo. Kawudi adəa tiyiniro fiyiye sittəraniro wua dabbarseyeno. ⁹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kəji Alayedəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənadə yea wuljai,» yeno.

*Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma**(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)*

¹⁰ Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindəye falnja Isaa mukko wurawa řimannayero sərəttuwuro nanjaro leyeno. ¹¹ Adəa fangeranniya, karwunja kəjije tiro wuři cadi cane wadu ngoyera. Yahusadə dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

*Masəna sala Laya Njəkkayirambe**(Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)*

¹² Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa‡ duwajaidə kidənniya, fuwurawanjuyə tiro: «Ndaran leniye masəna layayədəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo.

* **14:3** 14.3 Siman dərime - Ti calan dərime duwon ngajənadə. † **14:5** 14.5 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. ‡ **14:12** 14.12 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.

¹³ Daji Isa fuwurawanjuye yindi cunode tayiro: «Bərnidəro ngawowo, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Tia gaiwo, ¹⁴ fado duwon ngaanaye kəmadəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?” ¹⁵ Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən masənədəa andiro dabbarsaganowo!» yeno. ¹⁶ Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasaye jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

¹⁷ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira. ¹⁸ Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno. ¹⁹ Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²⁰ Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyen kərga, kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə. ²¹ Tada Kambədə saptidəma, § jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadədə gai, amma kam duwon Tada Kambədəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

Masəna Kəmaye

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

²² Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno. ²³ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma kesano. ²⁴ Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye* duwon am kada nangaro fidənədə wo.† ²⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe† yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayen bərinno yakkiro,» yeno. ²⁶ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

²⁷ Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadədə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiyadə tatardai.”† ²⁸ Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. ²⁹ Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo wal dai yaye, wudə ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁰ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom yindiro kəkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³¹ Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Na adən nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno. ³³ Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno. ³⁴ Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro dəgaiwo!» yeno. ³⁵ Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyədə tia cədanniro moduwa dio badiyeno. ³⁶ Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa‡ wulan ngone! Adə yaye awo

§ **14:21** 14.21 Tada Kambədə sapti - Isa nui. * **14:24** 14.24 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **14:24** 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 † **14:25** 14.25 ingi inabbe - Diben. † **14:27** 14.27 Jak 13.7 ‡ **14:36** 14.36 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

wu raakkəna gəni, awo ni raammadəma!» yeno. ³⁷ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgambawo wa? ³⁸ Bare jaraptuwuwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno. § ³⁹ Koro walde leje mana cayedəlan moduwa kido. ⁴⁰ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni. ⁴¹ Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Cerəna! Sadə cədəna, Tada Kambədə mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴² Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

⁴³ Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁴ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo, fərəstiwaworo yadowo!» cənna. ⁴⁵ Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁴⁶ Daji Isaa mukkon dap keda. ⁴⁷ Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi řiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁴⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndəma gai taro wa isuwidə? ⁴⁹ Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa alaməkki duwon, wua sədawwi. Amma awo kitawulan ruwuwadadə wakkajo!» yeno. ⁵⁰ Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

⁵¹ Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa jəgana mbeji. Amdə tia kedanniya, ⁵² mayafidə koljiye de sul kiyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵³ Daji Isaa ngojane na řiman kurayero kesado. Nadən wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a samma ye capkadara. ⁵⁴ Biturus ye kate kaskadaaro har balballa fado řiman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, kannu gəttoro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.

⁵⁵ Wurawa řimannaye-a majilisu samma-a sheda Isaa roro njejoro mayera yaye, cawandənni. ⁵⁶ Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja tilojənni. ⁵⁷ Daji am laa cijane sheda bowuye cade: ⁵⁸ «Tiye: “Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna adəa wurnəkke curo kawu yakkuyen mukko kamben gəni gade tandəkki,” ngai cəne fangeiye,» yera. ⁵⁹ Amma kəla adəyeman cinja tilojənni.

⁶⁰ Daji řiman kuradə cije dawunjan dajə Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶¹ Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro řiman kuradə walde tiro: «Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶² Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambədə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»† yeno. ⁶³ Daji řiman kuradə kalwunju karje:* «A! Sheda jiri fi gəle gade maniye? ⁶⁴ Alaa gaskadunjudə fanuwwa. Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tayi samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso yera. ⁶⁵ Daji laanja tiro lallari

§ 14:38 14.38 ruhudə - Ro kambe. † 14:62 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 * 14:63 14.63 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyədəmaa karyeno.

təwatəwajagane simnju jakcane tia babaktu badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani. Adəgaima gureduwudə ye tia cadane mařin babakkeru.

Biturusse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

⁶⁶ Biturus balballa fadoyedən cidiyan duwon, kir řiman kuraye laa nadəro kadio. ⁶⁷ Biturus kannu jəgət̄ti kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Ni ye Isa kam Najaratte-a rokko kərgaw!» yeno. ⁶⁸ Amma Biturus angərje: «Awo wulləmidəmaa nokkəni, asukkəni!» yeno. Daji cinna ngaworambo culuwe gudowom kokkore kekko. ⁶⁹ Kirdə walde tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye falnja!» yeno. ⁷⁰ Koro Biturus walde angəryeno. Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadəye Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam lardu Galileye nangaro!» yera. ⁷¹ Amma Biturus kəlanju baskuje kansu juwe: «Kam kəlanjun mananuwi adəa nokkəni!» yeno. ⁷² Sadəman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji Biturus awo Isa tiro wuljəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. Takkənniya, tai dajə so ngoyeno.

15

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

¹ Dunia wayənniyama, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a majiliswu samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko. ² Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyyedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ³ Wurawa řimannayedə awo kadan Isaa burwuyera. ⁴ Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwunjanadəa fanəm̄mi wa?» cəne tia kiworo. ⁵ Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a)

⁶ Caman kər̄wu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal jama ca-worənadəa tayiro salamjiyi. ⁷ Sa adən kam laa amanju-a turu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji, cunju Barabbas. ⁸ Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidəa njəddoro tia koro badiyera. ⁹ Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyyedəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ¹⁰ Awoa nandəřinja nangaro wurawa řimannayedə Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹¹ Amma wurawa řimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barabbassa tayiro salamjuwo yera. ¹² Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyyeyelan bowonuwwadəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. ¹³ Kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁴ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yənniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁵ Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyyaye Isaa basardu

(Mat 27.27-31)

¹⁶ Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa bowojane capkera. ¹⁷ Kalwu kime* tiro lujagane ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənayeyera. ¹⁸ Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu badiyera. ¹⁹ Kalan kəlanju babakcane lallari tiro təwajagane fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo. ²⁰ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimədəa rinjane kajəmunju cayədəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

²¹ Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufus-aye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje leyerə. ²² Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ²³ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma kənjaro wayeno. ²⁴ Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju cuwandooro walawala cade kattenjan dagaryera. ²⁵ Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye. ²⁶ Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE. ²⁷ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ²⁸ [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera,»† cənna.] ²⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalacane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, ³⁰ nda kəskadən jəmme kəlanəm moye!» cani. ³¹ Wurawa rimannaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! ³² Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia kasaddiyo!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

³³ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ³⁴ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ³⁵ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fanowo, Nawii Iliyaa bowoji!» yera. ³⁶ Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiyə Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawii Iliya ise tia kəskadən cəsayia, ruiyo!» yeno. ³⁷ Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

³⁸ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samən tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. ³⁹ Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiri Isa bawojənədəa kirunniya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.

⁴⁰ Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a. ⁴¹ Sa Isa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən mbeji.

* **15:17** 15.17 kalwu kime - Kalwu maila. † **15:17** 15.17 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye.

‡ **15:23** 15.23 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye. † **15:28** 15.28 Ish 53.12 § **15:38** 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada.

*Sittāra Isaye**(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)*

⁴² Yim adə yim dabbarduye.* Wajiya yim tustuye nangaro, dunia kajiriyenniya, ⁴³ Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majiliswudəyen jauru kam kura ye, nodo bargaa Alayedəye kəndenju gureji ye, na Gomna Bilatussero ridu bawoaro leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworo. ⁴⁴ Bilatus Isa nagatto bawojənadəa ajapce kajalla sojiyayedəa bowoje Isa tussəna wa bawojənadəro kiworo. ⁴⁵ Kajalladəyen Isa bawojənaro asuyenniya, kaminnjudəa Isuwuro kaino. ⁴⁶ Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa kəskadəlan cəsaye battadən kəkərje kauri curo kauyen lajana laaro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbalyeyeno. ⁴⁷ Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa sənajanadəa kero.

16*Karmolan cidu Isaye**(Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)*

¹ Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a Salomi-a lejane kawudi kamin Isayedəro fidaaro kesiwo. ² Mawuye yim burwoyeya* suwa ləp kəngal kiluwunniya, kauridəro leyeru. ³ Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridəyen kau kuradəa andiro təmbalji?» cani. ⁴ Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə təmballada kero. ⁵ Kauridəro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kəmboramnin napkada kero. Tia kerunniya, karwunja tai dajə kamgadano. ⁶ Jairodəye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isa kam Najaratte ti kam kəskaro jajaanadəa manuwi. Ti na adən bawo, cijəna! Akko na tia sənajanadəa ruiwo! ⁷ Amma lenowo fuwuranju-a Biturus-aro: “Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji. Nayiro wulnjaanadə gai, nadən tia ruwi,” wulgənowo,» yeno. ⁸ Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən caluwe cagase leyeru. Jauru rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

*Isaye fəleduwunju-a samero ledunju-a**(Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23)*

⁹ [Mawuye yim burwoyeya suwa ləp karmolan ciyenniya, Isa burwon Meram Magdala kamu tilan sedan tulur dujənadəro fəleyaada. ¹⁰ Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadə karwukuttaro cesiridəa najiye tayiro wulyeyeno. ¹¹ Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya, njasarairo wayera.

¹² Ngawo adəyen jiri gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidəro fəleyaada. ¹³ Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanadəro wulyeyera, amma tayi yea njasarairo wayera.

¹⁴ Koro fuwuranju mewun tilondə masəna cadi duwon, Isa tayi yero fəlediye kəla njasarainambunja-a kəlakibbunja-ayelan tayiro kikkado, dalilnjudə am ngawo cijənayen tia carunadəa njasarairo wayera. ¹⁵ Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuri kəji Alayedəa adamgəna sammaro wulgənowo! ¹⁶ Kam kasacce tiro kasala caddənamadə njəkkawo cuwandi, amma kam kasatturo wajənamadə wowom Alaye tia cə dai. ¹⁷ Am kasaccanamadə akko alama rakcane cadidə: Cunilan sedanna dujai, təlamba gade bərin manajai, ¹⁸ kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am dondiro gənajagaiya, nanlewa cawandi,» yeno.

* **15:42** 15.42 yim dabbarduye - Jemma, yim tustuye səbdu. - Ladu.

* **16:2** 16.2 mawuye yim burwoyeya

¹⁹ Kɛma Isa mana adɛa tayiro cɛddɛnaye ngawon, tia samero casade kɛmboram Alayen napkeno. ²⁰ Tayi ye lejane ndara yayero kawuri kɛji Alayedɛa wuljagai adɛgai duwon, Kɛmadɛ tayia banajiye alama kadan manadɛa jirero tabbacciyi kɛrga.]

LUKA Kawuri kɛji Isa Almasiwuye Luka ruwujɛnadɛ

Linjila Lukayedɛ

Kitawu Luka ruwujɛnadɛ, tima Linjila kɛnyakkuyedɛ wo. Luka lowotor cidi Gɛresse. Ti kɛngayamba mewun yindin Isaye falnja gɛni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tɛn badiduramnjun jɛgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudɛa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanedɛ ku saa dɛwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adɛ gadejɛnnin har nandero kadio.

DɛLWU KITAWU ADɛA RUWUDUYE

¹ Tiyo falas, Ala ngɛwuro! Amnde ngɛwu gɛrgam kɛla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngɛssana, ² jiri am duwon tɛn badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adɛ andiro isanosanadɛ gai. ³ Barganɛmmɛn, tɛn badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorɛkke fakkɛna nangaro, wu ye tayia sawinɛkke niro kitawulan ruwunjɛgɛkki yekko. ⁴ Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbato nonɛmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidɛn, ɛiman laa mbeji kɛwu ɛimanna Abiyayen kɛrga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu. ⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kɛmandeye sammaa taldu baworo jaana. ⁷ Tada cawandɛnni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngɛwu jawuna.

⁸ Kɛwu Abiyaye sanja dirije kidɛnniya, Jakariya ye kidanju nanɛrimanne fuwu Alayen badiyeno. ⁹ Kɛla ada ɛimannadɛyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakko walawala cade Jakariyaa kɛreyera. ¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama sammaa balballadɛn captana moduwa cadi duwon, ¹¹ malaiya Kɛmandeye laa kɛmboram kaaji njakkoramben daada tiro fɛleyaada. ¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pɛt kamgada. ¹³ Amma malaiyadɛye tiro: «Jakariya, bare rinɛmmi, Ala moduwanɛm cɛmowona. Kamunɛm Alisabatu niro tada kongwa njɛkkambi, tiro cu Yahaya yakke. ¹⁴ Tiramnin jauru karwunɛm kɛjiji, koro tambonjudɛye am kada ye kɛji fanjai. ¹⁵ Ti na Kɛmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,* kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan dɛgai. ¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kɛmanjayero kalakciyi. ¹⁷ Tidɛ ro-a kɛnduwo-a Nawi Iliyayelan Kɛmadɛa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adɛgaima Kɛmadɛro jamaa dabbarjiyi,» yeno. ¹⁸ Amma Jakariyaye malaiyadɛro: «Awiawin mana adɛa jirero nokki? Akko wu kiarinɛkkɛna, kamuni ye kɛmurjojɛnadɛ,» yeno. ¹⁹ Daji malaiyadɛye tiro: «Wuma Jibɛrilla fuwu Alayen dadumadɛ wo. Tima wua nanɛmbo lawar kɛji adɛa njukkudɛkkoro sunodo. ²⁰ Amma manani yasarammidɛ, har awo ani wakkajaidɛro, mɛdɛk nammɛme mana dimbaworo wallɛmi.

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauru cɛdana nangaro.

Awo wulnjögëkkëna adë sanju cëdiya, tabbatto wakkaji.» ²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadën jauro tussënadëa ajapkera. ²² Kiluwunniya, mana tayiro njëddo tiro tiyero. Jamadë awo ajabba laa na darajaalan tiro fëledëgënaro asuyera. Muwamuwan gënia, tayiro rakce manajiyiwawo, mëdëk napkeno. ²³ Kida nanrimanne sanju kerënniya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Këndawu uwuro kuwulero këlanju cakke karwunjun: ²⁵ «Akko ser Këmande sëddëna. Kawu anin kanjimarinju wuro fëlesiye dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojënaye këndawu arakkua Ala malaiya Jibërillaa bëla Najarat cani cidi Galileyedëro cunode ²⁷ na fero këlayakku laa tëmajinju† kaduwu Mai Daudaye laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodë cunju Meram. ²⁸ Malaiyadë na Meramero ise tiro: «Wuse, ni Këmande jauro barga dëmnjögënamadë! Këmadë ni-a rokko,» yeno. ²⁹ Merambe hangalnju këla lewa adëyen jauro cije awi maananjuro këlanju cuwori duwon, ³⁰ malaiyadëye tiro: «Meram, bare rinëmmi, Ala niro barga dëmnjögëna. ³¹ Akko curo ngonëme tada kongwa yambëmi, tiro cu Isa yakke. ³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Këmande tiro kërmai kaarinju Mai Daudayedëa ci. ³³ Adëgaima jama Yakubayea‡ har abadaro cunodi, kërmainju ye tëmmaro ceriwawo.» ³⁴ Daji Merambe malaiyadëro: «Awiawin attë yoji, wu ngaltema kwa nokkënidë?» cënë tia kiworo. ³⁵ Malaiyadëye tiro: «Ruhu Alaye këlanëmbo jëpciye kënduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adë nangaro tada tayir nilan tambidëa *Tada Alayelan bowojai. ³⁶ Akko këraminëm Alisabatu ye nankëmurjonjun curo ngojëna. Kamu rakce cambiwawo canidë, kërma curonju këndawu arakkuyëa. ³⁷ None, awima Alaro tiyeri bawo!» ³⁸ Merambe: «Wu kanji Këmandeye. Këla mananëmben wakkajo!» yeno. Daji malaiyadë tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Këmande Ala ye Isa Almasiwudëa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladë adamgëna gëni, tidë ruhu, maananjudë tiyinju bawo. Tambo Isayedë, kënduwo Ruhu Alaye fero këlayakku kwa nojënniro jëpciye curo ngoje Isaa këmbo. Adëgainin Isa këmbo walyeno. Kam fi yaye dunia adën bawa adamgëna cëdana, amma tambonju jauro ajabba nangaro Isa bawa adamgëna cëdanni. Nawi Adamdë, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgëna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adëma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rëpta Merambe Alisabaturo

³⁹ Yim anin Meram cije duwaduwan bëla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen dëgana laaro leje ⁴⁰ fado Jakariyayero ngaye Alisabaturo salamgeyeno. ⁴¹ Alisabatu salamnjudëa fangënniya, tada curonjuyedë moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturo jëpciye ⁴² kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonëmbedë ye bargaa! ⁴³ Koro awiro gële Këmande wuro ser sëdde, har ya Këmaniye naniro isidë? ⁴⁴ Akko

† **1:27** 1.27 tëmajinju - Këla ada yauidiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuye, amma koro yaye ti-a rokko dëganni. ‡ **1:33** 1.33 jama Yakubaye - Israyilawu.

salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə karwukəjiro moji kido.
⁴⁵ Awo Kəmande niro wulnjəgənadə wakkajiro mərsanəmmadə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.

⁴⁸ Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen§ surune ngurnosəna.

Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaaalan bowosai,

⁴⁹ Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.

Cunju darajaa.

⁵⁰ «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
 kanjimaŋinju am tia rijanaro fəlejiyi.

⁵¹ Kəmande mukkonjun kərmai fəleje,
 am karwunjan rokuraa tarjəna.

⁵² Maiyaso kərmailan cəsaye səlje,
 talaawaso yea darajaaro cədəna.

⁵³ Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje,
 gəriwuwaso yea mukko dea dujəna.

⁵⁴ Kəmande kanjimaŋinju fəledu koljənni,
 kanjinju Israyilaa banajəgəna,

⁵⁵ amwurawande Nawī Ibrahim-a kaduwunju
 har abada-aro wuljəgənadə gai.»

⁵⁶ Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawī Yahayaye

⁵⁷ Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa kembo. ⁵⁸ Am fannjuye-a kəmaskiyanju-a ser kura Kəmande tiro cəddənadəa fangeranniya, karwukəjinja tiro fəleyeyera. ⁵⁹ Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera, ⁶⁰ amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno. ⁶¹ Tayiye tiro: «Wunduma curo kəramiyanəmben cu adəa bawo!» yera. ⁶² Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro cakkiya cəraworo keworo. ⁶³ Jakariya allo cuwore tilan "Cunju Yahaya" ruwuyenniya, tayi samma ajapkerə. ⁶⁴ Sadəman Jakariya ci ye cuwande, təlamnju ye wuide, Alaa cungoriyo mana badiyeno. ⁶⁵ Daji kəmaskiyanja samma riyera, koro lawar adə cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa samməro tatargaada. ⁶⁶ Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adə, awiro gəle walji?» canī. Fagatto mukko Kəmandeyedə* tilan kərga.

Nawinawī Jakariyaye

⁶⁷ Daji Ruhū Alayə Jakariyaro jəpciyē nawinawī cədə:

⁶⁸ «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!
 Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,

§ 1:48 1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kəlanjua awiməro ngojənni ye.
 Kəmandeyē - Kərməinju.

* 1:66 1.66 mukko

- ⁶⁹ andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njèkkayima kènduwoa galasaana.
- ⁷⁰ Kèmande kuren ci nawiyanju kèrèjènyen wuljènadè gai,
⁷¹ mukko kèladowande-a waduwunde samma-ayen samoye
⁷² amannju bargaa koljènnilan amwurawandero kanjimarinju fèlejjiyi.
- ⁷³ Akko kansi duwon bawande Nawì Ibrahimbo jèbbunadè:
⁷⁴ Mukko kèladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye
⁷⁵ fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambètkèiye.
- ⁷⁶ «Ni ye tadanidè, nia nawì Mai Samemayen bowonjai.
 Kèmadèn fuwunno lenème tiro jawal dabbargèmi,
⁷⁷ jamanjuro biwunja gawurduyen njèkkawodèa isanogèmi.
- ⁷⁸ Ala Kèmande kanjimarinja ye, serma ye nangaro,
 cakke Nur Kudoma nandero samelan ise
⁷⁹ am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadèa wassi,
 koro andiro jawal nanlewayedèa fèlesagai.»
- ⁸⁰ Adègaima tadadè wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fèledègènarò karaan kèrga.

2

Tambo Isaye (Mat 1.18-25)

¹ Jaman adèn Kaisar* Agustas wada ce am larduwanjuye sammaa komja yeno. ² Sa kom burwoye adèa cadidèn, Kèriniyus tima gomna cidi Siriyaye wo. ³ Daji am samma bèlanja bèlanjaro tayia komjaro leyerà. ⁴ Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bèla Najarat cidi Galileyelan cije bèla Mai Daudaye Baitalami canì cidi Yahudiyayedèro leji cène ⁵ tèmajinju Meram curoadèa ngoje tayia komjaro kallo leyerà. ⁶ Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidènniya, ⁷ tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin† na jèpturam cawandènni nangaro, Meram tia jenen kèleje curo kalwo kèmboram lèmannayen sènayeno.

Sèniya-a malaiyawa-a

⁸ Cidi adèn sèniya laa karaan dasaana lèmannanja bune gurejai duwon, ⁹ malaiya Kèmandeye laa tayiro fèlediye daraja Kèmandeye nur gai tayia wasse dirije kèlyènniya, tai dajane riyera. ¹⁰ Amma malaiyadèye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuri kèji nayiro wulnjagakki, kawuri duwon jama sammaye karwu kèjjiyidè. ¹¹ Ku bèla Mai Daudayen Njèkkayimando tambèna. Tima Almasiwu Kèmadè wo! ¹² Akko awo nayiro naptu alamaye cèdidè: Timal jenen kèleyada curo kalwo kèmboram lèmannayen bowada nagèwi,» yeno. ¹³ Sadèman malaiyadèro malaiyawa kèriwuwu Kèmandeye kèldagane Alaa congòrène: ¹⁴ «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojènarò nanlewa jèpcuwo!» yera.

¹⁵ Malaiyawadè tayia koljane samero walladaranniya, sèniyadèye kat-tèjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kèmande andiro isanosaana adèa ruiyo!» yera. ¹⁶ Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kèmboram lèmannayen bowadadè-aa nayeyera. ¹⁷ Tia

* **2:1** 2.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **2:7** 2.7 kusottoram - Jaman adèn na kusottorambedèn amdè ye soro sameyelan, lèmannadè ye cidiyalan dasayi.

kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənadə isanoyera. ¹⁸ Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadə fanjanadə nga ajapkera. ¹⁹ Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga. ²⁰ Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congorəne tiro daraja cadiaro karaanjaro walladara.

²¹ Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

²² Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye‡ kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalemba kesado, ²³ Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»† ²⁴ Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»†

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga. ²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna. ²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənadəa dioro Isaa kewudənniya, ²⁸ Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungere:

²⁹ «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,

kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!

³⁰ Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,

³¹ njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen dabbarnəmmadə.

³² Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,

jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

³³ Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeranniya, ajapkera. ³⁴ Simiyon tayiro barga dəpciye Merambo: «Akko Ala kədarjəna tada adə nangaro curo jama Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye casuri. Ti naptu alama waadaye cədi, ³⁵ karwu am kadayen gəraada federo culuworo. Nidə ye, kashagar karwunəm sukci,» yeno.

³⁶ Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngəwu juwuna, kəlayakkun kwanju-a rokko kərwu tulurro napkenniya, ³⁷ kwadə bawoyeno, ngawo adəyen runju napce, har kərwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltəma Fado Alayedəa koljənni, asem-a moduwa-a cədilən bune-a kausu-a Alaa ambəcciyi kərga. ³⁸ Sa adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen am duwon Jerujalem merudu gurejai sammaro mana kiddo.

³⁹ Daji kəla wada Kəmandeyen awo sammaa kedənniya, Isuwu-a Meram-a bəlanja Najaratte cidi Galileyero walladara. ⁴⁰ Adəgaima tadadə wuraji ye, dunoaji ye, jauru rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kərga.

Isa kərwu mewun yindinna Fado Alayen

⁴¹ Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalemba sala Laya Njəkkayirambero lejai. ⁴² Ngai duwon Isa kərwanju mewun yindin§

‡ 2:22 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi. † 2:23 2.23 NL 13.2, 12 † 2:24 2.24 Lew 12.6-8 § 2:42 2.42 Isa kərwanju mewun yindin - Kəla ada salayedən kərwu adəman jairo yauidiyaye samma rakcane ibada dio badiyera.

kidənniya, kəla adayen kallo saladəro leyera. ⁴³ Ngawo sala kojənayen, fadoro waldai duwon, nojannilan tada Isadə Jerujalemnin napkeno. ⁴⁴ Ti dawu jamadəyen cane ledu kawu falle kedənniya, curo kəramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera. ⁴⁵ Cawandənnidə, Jerujalemba tia maduro walladara.

⁴⁶ Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu maləmbayen napkada tayia kərənji ye, cuwori ye nayeyera. ⁴⁷ Am tia kərəndu cadi samma kəla hangalkəjinju-a jaawunju-ayen ajapcana. ⁴⁸ Bawanju-a yanju-a tia kerunniya, jauru ajapcane yanjuye tiro: «Tadani, awiro adəa andiro seddəm? Wu-a bawanəm-a hangalnde nga cijəna nia manjiye,» yeno. ⁴⁹ Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedən naptudə wuro wajipdəro nonuwwi wa?» yeno. ⁵⁰ Amma mananju adəa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jəgane kallo bəla Najarattero waldane mananja ngoji kərga. Yanju awo ani sammaa karwunjun royeno. ⁵² Adəgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kərga.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)*

¹ Noda Kaisar* Tiberiyasse saa kənmewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugəna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye, ² koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa řimannaye. Jaman adən mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jəpkeyeno. ³ Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane jamaro kawuři cədde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kərga. ⁴ Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujənədə wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!
⁵ Ngorso rəpkadaro walja,
kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kəriyadaso cəkko walja,
batti ye tassa.

⁶ Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

⁷ Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ⁹ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.

¹⁰ Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹¹ Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmajə yindiadə kam cədanniro fal co, koro kam nanjun kəamboadə ye ngai cədo!» yeno. ¹² Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gəle

* **3:1** 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **3:6** 3.4-6 Ish 40.3-5

diye?» cane tia keworo. ¹³ Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadæa kojênaro mowuwwi!» yeno. ¹⁴ Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gæle diye?» cane tia keworænnya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuri kambe mowuwwi, amma kæla biyandoyen danowo!» yeno.

¹⁵ Jamadæ tæmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudæ woro cawori duwon, ¹⁶ Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddækko, amma kam laa wua kænduwon kosæna je sunonjuye wuiduma tikkæni isi. Tidæ Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi. ¹⁷ Akko mukkonjun kæmo laladuramba na wasturamnjuero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudæa culore bæralan gænaji, amma kalariidæa kannu tæmmaro nuiwawolan warji,» yeno. ¹⁸ Adægaima mana kadan Yahaya jamadæa galaje tayiro kawuri kæji Alayedæa wulyeyeno.

¹⁹ Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugænaye Ya Hirudiyaa kamuro cæmowona-a awo diwi kada cædnadæa nangaro jækkadæna. ²⁰ Daji Mai Hirudus biwunjuero biwu gade cærgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jæptuwu
(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cæddidæn, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cædi duwon, same farakko færamde ²² Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jæpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njæraakkæna. Niramnin jauro karwuni kæjjæna!» yeno.

Kaariya Isaye
(Mat 1.1-17)

²³ Isa kærwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadæ tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudæ tada Eliye, ²⁴ Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye, ²⁵ Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye, ²⁶ Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye, ²⁷ Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye, ²⁸ Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye, ²⁹ Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, ³⁰ Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe, ³¹ Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye, ³² Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne, ³³ Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye, ³⁴ Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre, ³⁵ Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Felekke, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye, ³⁶ Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke, ³⁷ Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idærisaye, Idærisa ye tada Jaredde, Jared ye tada

Mahalalelle, Mahalalel ye tada Kenanne, ³⁸ Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(*Mat 4.1-11; Mar 1.12-13*)

¹ Ruhu Alaye Isalan dægana duwon, Isa bëräm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dëriro culuwe ² kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kërğa. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adøyen këna tia kida. ³ Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adëro wulgäne këmboro waljo!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam këmba baslan gëni dëgai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia na tori laaro cade samdën tiro larduwa duniaye sammaa fäleyeyenniya, tiro: ⁶ «Kënduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedäa niro njikki. Awo ania wuro sadëna, wu ye kam raakkënaro tayia yikki. ⁷ Wuro sujada sëddëmia, ani samma kaanëmbo waljai,» yeno. ⁸ Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Ala Këmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambëtkëgëne!"»† yeno.

⁹ Koro yaye Yiwulis tia Jerujalembo cade loiloiram Fado Alayen gënayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adën sëktëne cidiro yukkure! ¹⁰ Awoa kitawulan ruwuwada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njäfiwi," ¹¹ koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinëm kauro gëmdëgënni,"»† yeno. ¹² Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljëna: "Bare Ala Këmandëa rijammëmmi!"»† yeno. ¹³ Tia jarapce kerënniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(*Mat 4.12-17; Mar 1.14-15*)

¹⁴ Daji Isa kënduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada. ¹⁵ Dandal dandallo leje jamaa alamgënniya, wunduso tia jajakkeno.

Am bëla Najaratte Isaa wadu
(*Mat 13.53-58; Mar 6.1-6*)

¹⁶ Ngai duwon Isa Najarat bëla wurajënadëro kadio. Këla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadëro këra njëddoro cije dayeno. ¹⁷ Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adë ruwuwadadëa kiwando. Tiye:

¹⁸ «Ruhu Këmandëye wulan kërğa,
tima kawuri këji talaawaro wulgëkkoro
wua galasëna nangaro.
Am cadane kërearo waljanaro
nankam këlaye cawandi,
kambuwa yero sim cawandi wulduwuro
wua sinodo.
Koro am curo jëktuyen dasaanaye asërnja jakturo
wua sinodo.

¹⁹ Ngaima "Sa ser Këmandëye fandoye cädëna!"
jamaro wulgëkke wormaduro kadikko,»† yeno.

† 4:4 4.4 SK 8.3 † 4:8 4.8 SK 6.13 † 4:11 4.10-11 Jaw 91.11-12 † 4:12 4.12 SK 6.16 † 4:19 4.18-19 Ish 61.1-2

²⁰ Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon, ²¹ tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fanuwwa adə wakkajəna,» yeno. ²² Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajapcane tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani. ²³ Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: “Karwunma, kəlanəm isangaane!” Koro wuro: “Awo ajabba ajabba bəрни Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!” nuwi. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalalan kasaccanni.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo. ²⁶ Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonedəro† gənia, Ala Nawi Iliyaa na wundunjamayero cunodənni. ²⁷ Koro jaman Nawi Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea‡ gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno. ²⁸ Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgayeyera. ²⁹ Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon, ³⁰ Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Mar 1.21-28)

³¹ Daji Isa bəрни Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ³² Jamadə alamdunjudəa ajapkera, kənduwoaro manaji nangaro. ³³ Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke: ³⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»§ yeno. ³⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo. ³⁶ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiri fi? Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» cani. ³⁷ Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

³⁸ Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi, kange tia jauru cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³⁹ ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiri jiria sammaa na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənjaye isangayeyeno. ⁴¹ Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» cani. Amma Isa tayiro jəkkade manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

⁴² Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduro mayera. ⁴³ Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuři kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,»

* **4:20** 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji. † **4:26** 4.26 lardu Sidonne - Lardu yaudiyaye gəni, kərdiyaye. ‡ **4:27** 4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye. § **4:34** 4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

yeno. ⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuɾi kəjidəa wulyeyeno.

5

Isaye fuwuranju burwoyeya bowodu (Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

¹ Yim laa Isa ci bəram Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon, ² maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi. ³ Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

⁴ Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni taramndo figənowo buni taiwo!» yeno. ⁵ Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,» yeno. ⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno. ⁷ Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgapcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno. ⁹ Awoa ti-a am rokkonjuye-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkera. ¹⁰ Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkera. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»* yeno. ¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwu (Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fəderyero təmdə tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ¹³ Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolyeno. ¹⁴ Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ¹⁵ Adəson lawar Isaye cayeə kojənarə ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara. ¹⁶ Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu (Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi duwon, Farisawa-a maləmba Attauraye-a nadən napkada ye mbeji. Tayidə bəlawə samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-a bərnə Jerujələmbə-alan isana, koro na Isayen kənduwo Kəmandeye am dondi isangaduwyə mbeji. ¹⁸ Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane kadira. Kamdəa cawude fuwu Isayen gənajai cane mayerason, ¹⁹ jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodə, daji sorodəro jawane kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera. ²⁰ Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm gawurdəna,» yeno.

* **5:10** 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.

²¹ Daji malamba Attauraye-a Farisawa-adə karwunjan: «Wundu gəle kam Alaa gaskajəna attə? Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ²² Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai wulluwidə? ²³ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ²⁴ Nonowo, Tada Kambedə† nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ²⁵ Sadəman kamdə fuwu jamadəyen cije bənaramnju ngoje Alaa cingoriaro fannjuro leyeno. ²⁶ Tayi samma jauru ajapcane rijane Alaa congorəne: «Ku awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(*Mat 9.9-13; Mar 2.13-17*)

²⁷ Ngawo adəyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnju napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, ²⁸ cije kare samma kolje tia giya.

²⁹ Daji Lewi fannjun Isaro masəna kura dabbaryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ³⁰ Farisawa-a maləmbanja Attauraye-a adəa kerunniya, karwunja waje fuwurawanjuro: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna diwidə?» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ³² Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(*Mat 9.14-17; Mar 2.18-22*)

³³ Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngəwusoro asem‡ cadai ye, moduwa cadi ye, amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa? ³⁵ A’a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.»

³⁶ Koro walde tayiro misal adəa cədde: «Wunduma kajəmu bərin karje guntu ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye kardəna, guntu bərin ye dinadəro candənni. ³⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, diben bərin də satkidəa falje§ cidiro fidiyi, satki ye bannadi. ³⁸ A’a, amso diben bərin də satki bərinno fijagai. ³⁹ Koro wunduma diben dina canadə bərin də majiwawo, tiye: “Diben dinadə kəji,” cəni nangaro.»

6

Isa kəma yim tustuye
(*Mat 12.1-8; Mar 2.23-28*)

¹ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye ficcane mukkonjan kəməssane ngəro badiyera. ² Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kəndoro haramdəa diwidə?» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa kitawulan kəranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce

† 5:24 5.24 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji. ‡ 5:33 5.33 asem - Asem faral gəni, nafila. § 5:37 5.37 diben bərin də satkidəa falje - Diben bərin mojjolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji.

gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»†
⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
 (Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa mbeji. ⁷ Maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənaduwu majai nangaro hangaln̄jayen tia ninijai, yim tustuyeam̄an kamdəa isangayeyenoaro. ⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdə cije dayenniya, ⁹ Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» ¹⁰ Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdəro: «Mukkonəm̄ sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kələwa salairo walyeno. ¹¹ Maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a jaurō gərgajane sawardane awo Isaro njəddoye mayera.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
 (Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² Yim anin Isa leje kəla kauyero juwane bune farai moduwa kido. ¹³ Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. ¹⁴ Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, yanjugəna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi, ¹⁵ Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidə, ¹⁶ Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljənadə.

Jawawi Isaye faya laan
 (Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)

¹⁷ Isa kəngayambanju-a rokko kaudəlan jəpce faya laan na fuwurawanju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jaurō ngəwu bərn̄i Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye samma-a bərn̄iya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye ¹⁸ mananju kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidə ngayera. ¹⁹ Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudə kənduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiji nangaro.

Barga-a kuttu-a
 (Mat 5.3-12)

²⁰ Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadə,*
 nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.

²¹ Bargando nayi kərma kənandoadə,
 fuwun kulluwidəro.
 Bargando nayi kərma yiruwidə,
 fuwun kaasu diwidəro.

²² «Am Tada Kambedə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane di-windo wuljaiya, bargando! ²³ Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalil-njudə samelan mukowando jaurō ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiyaro keddo.

† 6:4 6.4 1Sam 21.1-6 * 6:20 6.20 nayi talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

24 «Kuttundo nayi gariwuwadə,
 nuwando dunialan fanduwwadəro.
 25 Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,
 fuwun kəna fanuwidəro.
 Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
 fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

26 «Am samma ngələndo wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddo.

Kələdonəm rawo
 (Mat 5.43-48)

27 «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kələdowandoa rawowo, waduwendoro ser yiddowo, 28 am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo. 29 Kam ferinəm marin bakcia, feri faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajedəa dəpkəmmi. 30 Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare yukkorəmmi. 31 Jiri am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!

32 «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanadəa caraana. 33 Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadi. 34 Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadi. 35 Amma nayidə, kələdowandoa rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kələdowa so, sernambuwi soye serma nangaro. 36 Bawando kanjimərimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
 (Mat 7.1-6)

37 «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gənagəwwi, nayi yero ayau gənanjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai. 38 Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəfəna, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjai.»

39 Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare? 40 Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngələro alamgadaro waljiya, maləmnju gairo walji.

41 «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben asunəmbawodə? 42 Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Sawani, kolle kaləm simməmbədəa tuluwukke,” nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbədəa tuluwumiya duwon, daji ngələro rume kaləm sim kamanəmbədəa tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a
 (Mat 7.15-20; 12.33-37)

43 «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla cakkiwawo. 44 Kəska fi yaye tadanjulən asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coccərilan njakcaiwawo. 45 Kam ngələdə awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo

† 6:37 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kələndoa sharawu am gadəeyero ngonuwwi.

diwi karwunjulan dɛgana nangaro diwi cɛdi. Adɛgaima awo karwulan dɛganadɛmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye
(Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Awiro wua Kɛma, Kɛmalan bowosuwi, amma awo wullɛkkɛnadɛa diwwawodɛ? ⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jɛganamadɛ, nayiro camunonju fɛlenjagakki. ⁴⁸ Ti alama kam soro cɛdandi cɛne leje kuruwuro laje fɛrdudɛa kɛla kauyen gɛnajɛnadɛ gai. Ingi bɛrɛmbe ngɛwuje fala tarje sorodɛa babakkenniya, wurjɛnni, dalilnjudɛ sorodɛ ngɛlaro tɛdandɛna nangaro. ⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjɛna jɛganimadɛ, ti alama kam soro fɛrdu bawo cidilan cɛdandɛnadɛ gai. Ingi bɛrɛmbe ngɛwuje fala tarje sorodɛa bakkenniya, wurgada. Wurdu sorodɛye jauru diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombe kɛrea isangaduwo
(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

¹ Isa mananju samma jamaro cɛdde kerɛnniya, bɛrni Kafarnaamero leyeno. ² Nadɛn soji kura Rombe laa kɛreanju jaumaro cɛraana dondi no cɛdi mbeji. ³ Soji kuradɛ lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laa nanjuro cunode tia lowoja iso kɛreanju isangajuwo yeno. ⁴ Na Isayero kadiranniya, tia jauru lowojane: «Marne, adɛa tiro yiddɛmiya jussɛna, ⁵ dalilnjudɛ jamande yaudidɛa cɛraana, har dandal andiro settando,» yera. ⁶ Daji Isa tayi-a rokko leyera. Isa fadodɛa karɛngenniya, soji kuradɛ sawawanju laa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kɛma, bare suwoldɛmmi, nia fannin sawo tikkɛni. ⁷ Nanɛmbo kɛndema ye tikkɛni. Biya wada ye, kɛreani ngaji. ⁸ Wudɛ cidiya kɛnduwo amben kɛrgakko, fɛrduni yen sojiya takkɛna. Falnjaro: ‘Lene!’ nɛkkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nɛkkiya, isi. Koro kɛreaniro: ‘Adɛa de!’ nɛkkiya, cɛdi.”» ⁹ Isa adɛa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidɛro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyeman kambɛrse kura adɛ gai fandɛkkɛni!» ¹⁰ Daji am soji kura cunodɛnadɛ fadodɛro walladaranniya, kɛreadɛa kɛlewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccɛgɛnaayea roaro kalaktu

¹¹ Ngawo adɛyen tussɛnni Isa bɛla laa Nayin canidɛro leyeno. Fuwurawanju-a am ngɛwu-a ye tia casadduwe leyera. ¹² Ngaworam bɛlayedɛa karɛnjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi. Yanjudɛ tada gade cɛdanni, kwanju ye faccɛgɛna, koro jama kada bɛladɛye yadɛa casadduwi. ¹³ Kɛmadɛ tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirɛmmi!» yeno. ¹⁴ Balangardɛa karɛnje leje am tia ngojanadɛ gɛm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjɛgɛkki, cine!» yenniya, ¹⁵ kam nunadɛ cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno. ¹⁶ Am samma rijane Alaa congorene: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanju banaduwo isɛna!» yera. ¹⁷ Lawar Isaye adɛ cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kɛljana-a sammaro tatargaada.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje ¹⁹ na Kɛma Isayero koro adɛa njɛddoro

kinodo: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?»²⁰ Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanəmbo koro adəa njəddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadə wo ra gade gureniye?”» cane tia keworo.²¹ Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngəwua simbaro cədi.²² Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo ruwwa-a fanuwwa-aa Yahayaro wulgənowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiyi ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai.²³ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

²⁴ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa?»²⁵ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkenaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadə mairilan kasarga.²⁶ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna.²⁷ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: “Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.”†²⁸ Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəridə tia kojəna.»²⁹ (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo.³⁰ Amma Farisawa-a maləmbe Attauraye-a awo Ala tayiro niajəgənadəa wajane kasala tuwaye Yahayayedəa kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo?»³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai.³³ To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, “Ti karuwama!” yew.³⁴ Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yew.³⁵ Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənaro napkeno.³⁷ Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamannaa ngoje ise³⁸ ngawo Isayen daje ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənajiye kawudidəa fijiye samgeyeno.³⁹ Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojanadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno.⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno.⁴¹ Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno.⁴² Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo.⁴³ Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,» yeno.⁴⁴ Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduri kəlanjuyelan cingeno.⁴⁵ Feriniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman,

* 7:19 7.19 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † 7:27 7.27 Mal 3.1 † 7:41 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

ti wuro sinilan lewa darajaye njëddo koljenni. ⁴⁶ Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno. ⁴⁷ Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənaro kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiji.» ⁴⁸ Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno. ⁴⁹ Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma attə?» yera. ⁵⁰ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmna, kəlewan lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuri kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a ² kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo. Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a ³ Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno. ⁵ Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo. ⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso nambu nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo rije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, rije tada mia mia kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye

(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

⁹ Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya, ¹⁰ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

¹¹ «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye. ¹² Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare kasaccane njəkkawo cawandənniro, Yiwulis ise manadəa karwunjan cuttuluwidə wo. ¹³ Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai. ¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun bərin manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo. ¹⁵ Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

† 8:10 8.10 Ish 6.9

Misal fatəlaye
(Mar 4.21-25)

¹⁶ «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllən gənajiawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ¹⁷ Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiawodə ye bawo. ¹⁸ Adə nangaro jiri manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana təmajənadəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərəjanni. ²⁰ Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya, ²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

²² Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera. ²³ Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno. ²⁴ Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwurawanjudə rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

²⁶ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuye fuwu cidi Galileyero kadira. ²⁷ Isa maaradəlan jəpkənniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cəna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwi. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojiyaye,»§ yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro. ³¹ Bare tayia na ajawuyedəro dujəgənni sedannadə Isaa lowoyera. ³² Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarijiye ³³ kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

* **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. ‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. § **8:30** 8.30 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

³⁴ Səniya aladeyayedə awo wakkajənədə kerunniya, cagase lejane bələdə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. ³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənədə kuroro keluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunədə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riyera. ³⁶ Am lamar adəa carunədə jiri karuwamadə nanlewa cuwandənədəa tayiro wulyeyera. ³⁷ Karwunja jaurο kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo. ³⁸ Kam tilan sedanna caluwunədə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje: ³⁹ «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənədəa tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənədəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Isa cidi Galileyero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro. ⁴¹ Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jaurο lowoyeno, ⁴² dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jaurο tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni. ⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyədəa leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno. ⁴⁵ Isaye: «Wundu wua lesə?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno. ⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asukkəna,» yeno. ⁴⁷ Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejəna-a jiri nanlewa sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Feroni, kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene!» yeno.

⁴⁹ Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm bawojəna, bare gadero maləmdəa suwolləmmi,» yeno. ⁵⁰ Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno. ⁵¹ Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye bawa-a ya-a ani gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno. ⁵² Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁵³ Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu keddo. ⁵⁴ Daji ferodəa mukkoyen cədane kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno. ⁵⁵ Ferodə ro cuwande sadəman ciyeno. Isaye awo kəmboye ferodəro cado yeno. ⁵⁶ Bawanju-a yanju-a jaurο ajapkerə. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajənədəa wuljaganni yeno.

9

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

¹ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan sammaa dudaye-a am kasuwaa isangaduwyə-a ce ² tayiro leja kawuri kəji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno. ³ Tayiro:

* **8:43** 8.43 bu fidanju - Salanambu.

«Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngərwu, bi kəmbo, bi wuři, bi gəməje yindi. ⁴ Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ⁵ Amma ndaran yaye nayia njamowonnia, bəlanja kolluwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»* yeno. ⁶ Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro lejane kawuři kəji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu
(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

⁷ Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijəna, dalilnjudə am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani, ⁸ laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani. ⁹ Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

¹⁰ Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa Baitsaida canidəyero leyera. ¹¹ Amma jama adəa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadəa cəməyeyə tayiro mana kəla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidəa isangayeyeno. ¹² Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane tiro: «Na dəgaiyenadə karaa. Jamadəa salamme, bəladəya-a bəla-asoro leja bənaram-a kəmbo-a maja!» yera. ¹³ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende. Leniye kəmbo jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera. ¹⁴ Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye fuwuranjuro: «Jamadəa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno. ¹⁵ Adəgai cade am samma napkera. ¹⁶ Daji burodi uwudə-a buni yindində-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwuranjuro ce fuwu jamadəyən gənayera. ¹⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸ Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwuranjuro ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ¹⁹ Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera. ²⁰ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno. ²¹ Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²² Koro Isa walde tayiro: «Ala kədarjəna Tada Kambədə kuttu tai dajə cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

* 9:5 9.5 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

²³ Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyə wajo wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga. ²⁴ Dalilnjudə wundu duwon ronju riwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkenamadə ronjudəa cəriwi. ²⁵ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ²⁶ Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambədə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuyə-aa isiya, tia nanguji. ²⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alayə carui,» yeno.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

²⁸ Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ²⁹ Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuyə falde kajəmunju ye bul fok tai dajə yiyiljiro walyeno. ³⁰ Sadəman am yindi Isa-a jandəjai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi Iliya-a. ³¹ Jauro nurra fəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai. ³² Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero. ³³ Sa am yindidə nanjun saptaidən, Biturussə Isaro: «Maləm, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musayə, fal ye Nawi Iliyayə,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni. ³⁴ Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcənarə kerunniya, riyera. ³⁵ Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno. ³⁶ Kowodə nəmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

³⁷ Wajənanjua Isa-a fuwurawanju yakkudə-a kaudən jəpkəranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera. ³⁸ Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjəkkəna, tademia njunone! Ti gənia, gade takkəni. ³⁹ Sedan tia cədaiya, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussənarə basarjənnia, tia koljiwawo. ⁴⁰ Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkeniya, tayiro katkero,» yeno. ⁴¹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia rannjakki?» yenniya, kamdəro: «Tadanəm kude!» yeno. ⁴² Tadadə kəndə cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu badiyeno. Amma Isa sedandəro jəkkade tadadəa isangajiye bawanjuro kalakkeyeno. ⁴³ Jama samma kənduwo Alayədəa jauro ajapkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁴ «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlarə kəlandən taiwo, Tada Kambədəa mukko ambero sərəccagai,» yeno. ⁴⁵ Amma fuwurwadə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraada, koro kəla mana adəyen tia kororo riyera.

† 9:23 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Wundunja kura wo?
(*Mat 18.1-9; Mar 9.33-41*)

⁴⁶ Daji kattenjan kambiwu kēla wundunja kura woyen ciyeno. ⁴⁷ Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gārenjun isadajiye ⁴⁸ tayiro: «Wundu duwon cunilan[‡] tada adāa cāmowonamadā, wumaa sāmowo. Koro wundu duwon wua sāmowonamadā, ti wua sunodānamadāa cāmowo. Awoa kam curondon ganadā, tima kura wo,» yeno.

⁴⁹ Yahayaye Isaro: «Malēm, kam laa sedanso cunēmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiyē!» yeno. ⁵⁰ Amma Isaye: «Bare tiro dapkēwwi, awoa kam lawalamando gānidā kaando,» yeno.

ISA KĒLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

⁵¹ Isaye sanju samero saptaye karāngenniya, nia Jerujalembo leduye tai dajē ngoyeno. ⁵² Kāngayamba tin fuwunno cunode tiro jēpturam dab-barduwuro lejane bēla laa cidi Samariyayero kasargawo. ⁵³ Amma Jeru-jalembo leji nangaro, am bēladāye tia saworo wayera. [§] ⁵⁴ Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adāa kerunniya, tiro: «Kēma, wada yiye samelan kannu jēpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo. ⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado. ⁵⁶ Daji bēla gadero koyera.

Isaa ga kāske gāni
(*Mat 8.18-22*)

⁵⁷ Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenēmi yaye nia njēgakki,» yeno. ⁵⁸ Isaye tiro: «Kēluwuso bēlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedāye nanju tustuyema bawo,» yeno. ⁵⁹ Isaye kam laaro: «Wua sēgai!» yenniya, kamdāye tiro: «Kēma, amarsēgōne lekke bawania sittērakkiya duwon,» yeno. ⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadāa sittēraja! Amma nidā, lene nodo bargaa Alayedāa ambo satkēgōne!» yeno. ⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Kēma, nia njēgakki, amma amarsēgōne lekke jamanja alakēlewakkiya duwon,» yeno. ⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujēna duwon ngawo curuimadā, nodo bargaa Alayedān faidanju bawo,» yeno.

10

Isaye fuwurawanjuyē fitulur yindin nodo

¹ Ngawo adāyen Kēmadā curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade kēreje tayia yindi yindiyan cunode bēla so, bēladēya so, na leji sammaro tin fuwunno leyera. ² Tayiro: «Kaladā ngēwu, amma kidawudā gana. Adā nangaro kēma kalayedāa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njēddoro cunodo!» ³ Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodēkki. ⁴ Bare wūrī, bi ngērwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kēla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi. ⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: «Fado adā bargā cuwando!» wulgēnowo. ⁶ Kam nanlewaye nadān mbējia, bargandodā tilan dēgai. Amma bawoa, bargandodā nandoro waldi. ⁷ Fado adān jēmowō nammowō, awo njadānadāa buiwo yaiwo, kidamaro ngēnēwuramnjū wajipcēgōna nangaro. Bare fado adāa kolluwe fado fadoro lenuwwi. ⁸ Bēla fi yayero

[‡] **9:48** 9.48 cunilan - Isa nangaro. **§** **9:53** 9.53 am bēladāye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadāa wayera.

ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənadəa buiwo, ⁹ amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: “Nodo bargaa Alaye nayia karənnjana!” wulgənowo. ¹⁰ Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro: ¹¹ “Katti bəlandoye sinderō tandəgənadəmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa Alaye karənjəna!” wulgənowo. ¹² Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəрни Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bəрни Korajinne! Kuttundo am bəрни Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənəsodə bəрни Tirre-a Sidonne-alan† tədənəa, tən kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana. ¹⁴ Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bəрни Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji. ¹⁵ Nayi ye am bəрни Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A’a, kannuro kolnjagai.

¹⁶ «Kam manando ngojənamadə mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadə wumaa waso. Koro kam wua wasənamadə ye ti wua sunodənadəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldu

¹⁷ Fuwurawanju fitulur yindində karwu kəjiaro walladaranniya, Isaro: «Kəma, cunəmlan sedannama manande jaana,» yera. ¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko. ¹⁹ Fanowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye njadəkkəna, koro kənduwo kəla duno kəladodəye sammayen njadəkkəna. Awima rakce nayiro njaddiwawo. ²⁰ Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjjənni, cundo samelan ruwuwadadəro kəjjjo!»

Isaye karwunju kəjidu

²¹ Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai dajə kəjije: «Wusenjəkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiiya, cəraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwwadəa caruidə, barganja! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimarima cidi Samariyaye

²⁵ Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?», yenniya, ²⁶ Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwuwadadə? Ndayiro tia kərayem?» yeno. ²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye!†

* **10:12** 10.12 bəрни Sodombe - Bəрни duwon amnju jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. † **10:13** 10.13 bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya kərdiyaye. ‡ **10:13** 10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **10:14** 10.14 bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno. * **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:27** 10.27 SK 6.5

Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!"»† yeno. ²⁸ Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.

²⁹ Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jeru-jalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane rinjane babakcane tia nuna gai koljane leyera. ³¹ Adəgai duwon, riman† laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno. ³² Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno. ³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jauru njunoje ³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fiyiye kələkələyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskeyeno. ³⁵ Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: «Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənarə yejəmma sammaa niro kalannjəgəkki,» yeno.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

³⁸ Isa-a fuwuranju-a lejai duwon, bəla laaro kadiranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo. ³⁹ Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu cədi duwon, ⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwuiye hangalnju jauru jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno. ⁴¹ Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi, ⁴² amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro wunduma nanjun cəmoyiwawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu

(Mat 6.9-15; 7.7-12)

¹ Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwuranjuyə falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai, jiri Yahaya fuwuranjuro cəkkəranadə gai,» yeno. ² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

“Bawa, cunəmbo daraja tio!

Nodonəm bargaa iso!

³ Yimbi yaye kəmbonde sade.

⁴ Biwunde gawursagane,

andi ye am biwu saddənadəa gawurniye nangaro.

Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵ Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne. ⁶ Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,» yenniya, ⁷ sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,» cəni wa? ⁸ Nayiro wulnjagakki, nansawanja

† 10:27 10.27 Lew 19.18 † 10:31 10.31 riman - Rimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo. ‡ 10:32 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, rimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹ «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwi, cinna bangowo kanjagai. ¹⁰ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai. ¹¹ Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cujunguro kadi cidə? ¹² Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə? ¹³ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)

¹⁴ Yim laa Isa sedan kam laa muwaro cədənnaa duje kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkerə, ¹⁵ amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ¹⁶ Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.

¹⁷ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgaiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənədə dəgaiwawo. ¹⁸ Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? ¹⁹ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁰ Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²¹ «Kam dunoa mukkon bərimia fannju gurejiya, kəndanju samma kəlewa. ²² Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bəriminju ardiyənadə cə moye kəndanju sammaa ngoje dgarji. ²³ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne

(Mat 12.43-45)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandiawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. ²⁵ Waldiya, fadodə tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ²⁶ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənarə kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno. ²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Mat 12.38-42)

²⁹ Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jaurə diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ³⁰ Jiři Nawi Yunus kuren am bərni Niniweyero alamaro waljənədə gai,† Tada Kambedə ye am jaman adəyero alamaro walji. ³¹ Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedə jirenambu wuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko

* **11:15** 11.15 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. † **11:30** 11.30 Nawi Yunus gai - Jiři Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganədə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai.

awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji. ³² Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jirenambuuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawı Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawı Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ³⁴ Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuro walji. ³⁵ To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro! ³⁶ Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulan nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!
(Mat 23.1-36)

³⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro dojeno. Leje fadodəro ngaye masənaro napkera. ³⁸ Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənnin masənaro napcənayen ajapkeno. ³⁹ Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbərəna. ⁴⁰ Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənadə curodə yea alakcənni wa? ⁴¹ Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

⁴² «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo samma solan‡ jakka tuluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ⁴³ Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a raawwa. ⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa§ am nojannilan tia guwaccane kojaidə gai,» yeno.

⁴⁵ Maləmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma, diye!» yeno. ⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləmba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gənagəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo. ⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma tayia ceyeso! ⁴⁸ Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasadduwwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiya ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa! ⁴⁹ Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayamba-a tayiro juwaakki. Laanja ceyesi, laanja yea basarjai,” cəna. ⁵⁰ Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero cukkuri, ⁵¹ bu duwon jaman Nawı Haabilayen tamiya har jaman Nawı Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kudero samma fidənadə. Ai, nayiro wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri. ⁵² Kuttundo, maləmba Attauraye! Cuwuram ilmuye ngonuwi. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»

⁵³ Isa nadəa kolyenniya, maləmba Attauraye-a Farisawa-a tiro jauro gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkane ⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

‡ **11:42** 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. § **11:44** 11.44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

12

Bare rinuwwi! (Mat 10.26-33)

¹ Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal gənanowo, nanmənafəknja yis gai. ² Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ³ Adəgaima awo curo buneyen wulluwadə kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatapkəwadə farsamlan kurukcai.

⁴ «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyen awima gade rakcane cadiwawodə rinuwwi. ⁵ Amma ti rinuwimadə nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe cattuluwunayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo! ⁶ Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyiwawo. ⁷ Nonowo, kanduři kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.

⁸ «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni. ⁹ Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen angərđi. ¹⁰ Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljídə, tiro gawurđiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurđiyiwawo. ¹¹ Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kəla awo wulluwiyen bi jiri kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni, ¹² dalilnjudə sa adən Ruhu Alaye awo wulduyedə nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gəriwu hangal bawoaye

¹³ Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya, ¹⁴ Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro sədo?» yeno. ¹⁵ Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam ləman ngəwu jəgandəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno. ¹⁶ Daji tayiro misal cədde: «Gəriwu laa kulonju nema jauru kekkənniya, ¹⁷ kəlanjuro: “Na nemani adəa camməkke njakkoye bawodə, awi gəle dikki?” yeno. ¹⁸ Daji walde: “Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa wurnəkke gade kura kura tandəkke curonjan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a camməkke yakkəkki. ¹⁹ Daji wuye karwunin: ‘Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal namməkke bukke yakke, kəji fakki!’ nəkki.” ²⁰ Amma Alaye tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm daje numi! Daji awo ani kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?” yeno. ²¹ Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gəriwuro waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi! (Mat 6.25-34)

²² Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. ²³ Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna. ²⁴ Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə jauru ngudowaa darajan konuwwa, diye! ²⁵ Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa falma kawunjuro cərgai? ²⁶ To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle kəla awowa gadedəyen karwungai diwi?

²⁷ «Fəreso jiri rijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ²⁸ Ala fəreso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə! ²⁹ Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi. ³⁰ Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin mərədundoaro nojəna. ³¹ Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³² «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cəraana nangaro. ³³ Kəndando ladowo, wuřidəa talaawaro yowo. Kəlandoro aritta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodə. ³⁴ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Mat 24.45-51)

³⁵ «Canjando ye gerowo, fatəlawando ye waskada kollowo! ³⁶ Wolodiya waldu kəmanjaye gurejai gairo dabbardənowo. Sa kəmanja larusadin ise cinnadəa bakciyama, tiro kajagai. ³⁷ Barganja wolodiya kəmanja ise tayia faada najiyidə! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masəna dioro napcane ise ti kəlanju kəmbo tayiro sajiyi. ³⁸ Bune dərdu bi dərdu kojənaman kadioro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja! ³⁹ Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu fannjuro isidəa nojənaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁰ Nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambədə isi nangaro,» yeno.

⁴¹ Daji Biturusse: «Kəma, misal adəa andiro wa wulsagami, ra jama sammaro?» cəne tia kiworo. ⁴² Kəmaye tiro: «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajidə? ⁴³ Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najiyidə! ⁴⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki. ⁴⁵ Amma ca wolodi adə karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cəne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kərgaro walyenoa, ⁴⁶ daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise tia kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki. ⁴⁷ Wolodi mərədu kəmanjuyə nojəna duwon dabbarduro bi mərədu kəmanjuyədəa galduro wajənamadə, jauro tia kowojai. ⁴⁸ Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon awo tiro wowom gənaduwwuyə cədənəmadə, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo ngəwu cadənədə, nanjun ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jauro ngəwu casakkənədə, nanjun ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, firda

(Mat 10.34-39)

⁴⁹ «Kannu duniaro njetaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa, jauro raakko! ⁵⁰ Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala adəye kurwowunju jauro jau fakki. ⁵¹ Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro təmayew? A’a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gəni, firda. ⁵² Na adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kəlado am yindiyero waljai, yindidə ye kəlado am yakkuyero waljai. ⁵³ Adəgaima firdai, bawa kəlado tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kəlado feronjuyero

* **12:50** 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maananju bone cane nui.

walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kələdo kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kəsainjuyero.»

⁵⁴ Daji Isaye jamadəro: «Keyera fəden cijəna ruwiya, sadəman nayiye: “Ingi fandiye,” nuwi, adəgaima wakkaji. ⁵⁵ Koro karuwa anəmbe cijəna ruwiya, nayiye: “Ku jauru kausuaro walji,” nuwi, adəgaima wakkaji. ⁵⁶ Nayi mənafəkkaso! Awo same-a cidi-alan fəlediyidəa fisardu nonuwwadə, awiro gəle awo jaman adən wakkajidəa fisardu nonuwwidə?

⁵⁷ «Awi nangaro nayidə kələndoro kommuwe awo dioye jussənadəa nonuwwawodə? ⁵⁸ Sa lawalamanəm-a rokko shararambo lenuwiya, kəla jawalledəman kowəri de tawaktəne, bare nia fuwu alkaliyero njadənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ⁵⁹ Niro wulnjəgəkki, nadən təmmaro luwumbawo, sai wuridəa cotto rəmbəmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

¹ Sa adən am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesənayedəa tiro kekkudo. ² Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro təmanuwwa wa? ³ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi. ⁴ Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde kəlanjaro cukkure sanunadə, am gade Jerujalemnin dasaanadəa biwunin kojanaro təmanuwwa wa? ⁵ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Kam laa curo jərwunju inabbeyen ya tarmuye kokcəna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandənni. ⁷ Daji jərwu njattomadəro: “Akko ku kərwu yakku kəska adən tada madaro isəkkiya, awima fandəkkiwawodə. Calle tia! Awiro bowuro na cəmoysi?” ⁸ Amma jərwu njattomadəye tiro: “Bani ngimba, kasadde kəməne adə tia kolle, fərdunju tamməkko mufi figəkko. ⁹ Bəriminna tada kekkoa, ngəla. Bawoa, calləmi,» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwu

¹⁰ Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon, ¹¹ kamu laa nadən mbeji, karuwa tia leje maskinno cədəna kərwu mewun wuskunno nguwada rakce cəkko dajiwawo. ¹² Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnəm-a fainjakkəna!» yeno. ¹³ Tiro mukkonju gənayeyenniyama, kamudə cije cəkko daje Alaa jajaktu badiyeno. ¹⁴ Amma Isa yim tustuyea kamudəa isangajəgəna nangaro, kura dandaldəye gərgaje jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo amardəgəna. Yim tustuyea gəni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno. ¹⁵ Kəmaye tiro kalakciye: «Mənafəkka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gəna? ¹⁶ To, kamu adə, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis kərwu mewun wuskunno tia cikkerənadə nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsəgənni wa?» yeno. ¹⁷ Adəa wulyenniya, waduwnju sammaa nangu kida, amma jama gade samma awo ajabba ajabba cədidəye kəji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye (Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

¹⁸ Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgəkki? ¹⁹ Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwunjulan fiye riye kəska kuraro walje, har ngudoso dələmbanjun fannja cadandənədə gai,» yeno.

²⁰ Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedəa rattalgəkki? ²¹ Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujənədə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!
(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Isa jawal Jerujalembe jəgailan bəla kuran gənansolan jamadəa alanji ngai duwon, ²³ kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne tia kiworo. Isaye jamaro: ²⁴ «Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo. ²⁵ Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya, nayi deyan daadadə cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro,” cəni. ²⁶ Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam bəlandeyeson jamaa alamməmma, diye!” nuwi, ²⁷ amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne kalannjagai.

²⁸ «Nadən so ye tədi, sheři ye naldi, sa adən Nawı Ibrahim-a Nawı Isaku-a Nawı Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kələndodəa deyaro gəmnjagai. ²⁹ Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan* isane tayi ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai. ³⁰ Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Mat 23.37-39)

³¹ Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia njeoro manji,» yera. ³² Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a bəri-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakku kidanidəa tumogəkki,” wulgənowo. ³³ Fagatto ku-a bəri-a waare-a jawalni gakkı. Jerujalemlan gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.

³⁴ Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiya dəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jəkcidə gai, ngəwuro nayia nanin cap-tundo raakkəna, amma wayew. ³⁵ Akko fanndo de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwu

¹ Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdə jauro Isaa ninijai duwon, ² kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro. ³ Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwwa halal ra haram?» cəne tayia kiworo. ⁴ Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədanə isangajiye salamje leyeno. ⁵ Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya,

* **13:29** 13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərđiya. † **13:35** 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno. ⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

⁷ Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane napcai kirunniya, tayiro misal cədde: ⁸ «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən namməmmi, dalilnjudə waneye sosamanəm kam nia darajan konjəna laaa dojəna. ⁹ Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!” cəni. Daji nangunəmbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan namməmi. ¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cəne fuwu jama dojəna sammayen daraja fandəmi. ¹¹ Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənimadə, tia jajakcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye dabbarnəmiya, bare sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gəriwua donəmmi. Adəgai kidəmba, tayi ye nia donjane njakkərəmbi. ¹³ Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyiyə so, kambuwa soa done. ¹⁴ Adəgainin bargaarə walləmi, tayi rakcane niro njakkərəmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njəkkərəmbi.»

Misal masəna ngəməriye

(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada doyenə. ¹⁷ Sa masəneyedə kidənniya, wolodinjua cunode am dojənadəro: “Arowo, awiso kərma dabbargada!” yeno. ¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke rukki,” yeno. ¹⁹ Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia rijamməkki,” yeno. ²⁰ Faldə ye: “Bərinmaro larusa kidəkko. Adəmaro rangəkke lekkiwawodə,” yeno. ²¹ Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa fangenniya, kəma fadoyedə gərgaje wolodinjudəro: “Duwan luwe bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiyə-a sammaa mane kude!” ²² Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma koro yaye na gapcəna mbeji,” yeno. ²³ Koro kəmadəye wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cappo cəmbəro! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənədəye falnjama masənani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadi duwon, Isa suworde tayiro: ²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁷ Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁸ Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wufi ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə? ²⁹ Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənni walyenoa, am caruna samma rudu tiro gənajagane: ³⁰ “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna

* **14:27** 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

duwon, tumoduwu tiro katkero!” cani. ³¹ Koro mai laa amnju dæwu mewua duwon mai kamanju am dæwu findiaro kəriwu njækkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodæa curui, mare? ³² Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi. ³³ Adægaima kam duwon kændanju ngaa wajænnidæ rakce fuwuraniro waljiwawo.

³⁴ «Mandadæ ngæla, amma kælambo walyenoa, jiri fin gæle cayenju gairo walji? ³⁵ Manda kælamdæ kattiro bi muŕiro fiduwuro faidaa gæni, tia deyan yirjai. Kam sæmonjuamadæ fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccægænaye (Mat 18.10-14)

¹ Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kærænduro nanjuro isai duwon, ² Farisawa-a malæmba Attauraye-a adæa kutturo carune kattenjan: «Kam adæ biwumaso kasacce, har tayi-a rokko masæna cadi,» yera.

³ Daji Isa tayiro misal adæa cædde: ⁴ «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filægar lægaridæa karaalan kolje leje fal faccægænadæa maje, har cuwandi, mare? ⁵ Cuwandiya, karwu kæjiaro ngawanan ngoje ⁶ fannjuro walddi. Daji sawawanju-a kæmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukæjinde kallo fæleniyo, dimini faccægænadæa fandækkæna nangaro,» cæni. ⁷ Nayiro wulnjagakki, adægaima samelan karwukæji duwon kæla biwuma fal tuwa cædænayen tædidæ, kæla jirewu filægar lægari jawallan caluwunnidæmayen kojænaro tædi.

Misal cungo faccægænaye

⁸ «Koro kamu laa cunjonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatæla wasse fadodæa færaje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare? ⁹ Cuwandiya, koiyanju-a kæmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukæjinde kallo fæleniyo, cungoni faccægænadæa fandækkæna nangaro,» cæni. ¹⁰ Nayiro wulnjagakki, adægaima biwuma fal tuwa cædiya, malaiyawa Alaye ye kæji fanjai.»

Misal tada faccægænaye

¹¹ Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon, ¹² tængærimadæye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yenniya, bawadæ tayiro kændanju dagaryeyeno. ¹³ Ngawo kawu ganayen tængærimadæ awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadæn nanjairo cæde kændanju basaryeno. ¹⁴ Wuŕinju sammaa ceje cot kærænnya, kæna jau lardudæro ngaye lambimaro walyeno. ¹⁵ Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo kulowanjuro tia kinodo. ¹⁶ Tada kæskaye aladeya jawuidæa juwune curonju njæmbæro jauru mangarjæna, amma wunduma tiro cinni. ¹⁷ Daji kæla naptunju adæyen tuwore karwunjun: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kæmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adæn kænaye sesi. ¹⁸ Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddækkæna, ni yero biwu njæddækkæna. ¹⁹ Kua wua tadanæmlan bowoduro yittækkæni. Marne, kasadde kidawunæmbe falnja gairo wallækko!’ nækki.” ²⁰ Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudæ kuruwun tia kirunnya, jauru njunoje cægase daunjuro kamdiye lewa kærawoye tiro kiddo. ²¹ Daji tadadæye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddækkæna, ni yero biwu njæddækkæna. Kua wua tadanæmlan bowoduro yittækkæni,» yeno. ²² Amma

bawadäye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodäa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo. ²³ Koro këna kaisuadäa kudowo duwanowo. Bëri ngämäriye buiyo, bikke diyo, ²⁴ dalilnjudä tadani adä nuna duwon roaro walyeno, faccägäna duwon tia kiwandäkkö nangaro,” yeno. Daji karwunja jaurö käjije ngämäri badiyera.

²⁵ «Sa adän tada kuramadä kulon. Fado karängenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno. ²⁶ Wolodi laaa bowoje awo wakkajänadäa kiworo. ²⁷ Tiye: “Kannanäm diye walde iso. Bawanäm tia këlewa salai cuwandäna nangaro, këna kaisuadäa duwajäna,” yeno. ²⁸ Daji tada kuramadä gërgäje fadodäro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngäskeno. ²⁹ Amma tiye bawanjuro: “Akko kärwu kadaro karea gairo ngänäptäkke niro kida njëddäkki, koro sawiso mananäm ngokki yaye, ngältema wuro kani tängärima sime sawawani-a ngämäri diyende. ³⁰ Amma tadanäm adä, arsiyinäm sammaa jawarraro rämäs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro këna kaisuadäa duwayeyem!” ³¹ Daji bawadäye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kärgam, koro awo kakke samma kaanäm. ³² Ngämäri dio-a käji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudä kannanäm adä nuna duwon roaro walyeno, faccägäna duwon tia kiwandäye nangaro,” yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

¹ Koro Isa walde fuwurawadäro: «Gariwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjudäa ngadarjane arsiyinju basarji yera. ² Gariwudä tia bowoje: “Awi këlanänmlan wuljai fakkänadä? Balas sädde, kua adän fuwun ni wakkilni gäni,” yeno. ³ Daji wakkildäye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadä, awi gäle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua. ⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidäa nokkäna,” yeno. ⁵ Daji am duwon banju ngimba kasuro jägai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedäro: “Ndawuro bani ngimba nia njägai?” cäne tia kiworo. ⁶ Tiye: “Kändawu jaitunne tono miaro,” yenniya, wakkildäye tiro: “Kakkadunäm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.” ⁷ Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njägai?” yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildäye: “Kakkadunäm ngone fisku ruwune,” yeno. ⁸ Banju ngimbadä wakkil jire bawoa këla nanganju adäyen kingoro, dalilnjudä duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro. ⁹ Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adäyelan sawawa fandowo. Sa däjänalan, nayia këndägairam sawisoyen ngälaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganän jireadä, ngäwu yen jirea. Koro kam awo ganän jire bawoadä, ngäwu yen jire bawoa. ¹¹ Arsiyi dunia adäyen jirenambu diwwaa, wundu gäle arsiyi jireye sameyedäa mukkondoro cakki? ¹² Koro läman kaando gänidälan jirenambu diwwaa, wundu gäle nayiro nuwa kaando njadi? ¹³ Wolodi fima rakce wolodi këma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cärayi, bi fal bäsämje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wuri rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu gänayeyera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben këlandoa

jirewuro ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakcaidə na Alayen waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuri kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo məldi. ¹⁷ Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo. ¹⁸ Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna. Koro kam duwon kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gəriwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gəriwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci ye. ²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma tunoa mbeji, cunju Lajarus. ²¹ Kənanjuadəro, kəmbo tewur gəriwudəyen cidiro fidənədə boro mangarji kərga, koro kəriyama isane tunowanjudə məmələccai. ²² Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gərə Nawi Ibrahimbero kesado. Gəriwudə ye bawoje tia sittərayera. ²³ Curo kannuyen ajawu jauru cai duwon, kəla sapkenniya, kuruwun Nawi Ibrahim-a gərənjun Lajarus-aa kiro. ²⁴ Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosəne Lajarus node ci ngulondonjuye ingiro ləpcuwo təlammı samjo, curo kannu adəyen jauru bone yakki, diye!” yeno. ²⁵ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauru kəji yamidə, Lajarus ye jauru kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen kərgam. ²⁶ Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejənni, bi nando yen wunduma nandero isənni nangaro!” yeno. ²⁷ Tiye: “Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarus fado bawaniyero node, ²⁸ yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adəro isanniro!” ²⁹ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno. ³⁰ Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa cadi,” yenniya, ³¹ Nawi Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijənama kasaccaiwawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu ca didə kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə! ² Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo gəpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye falnjaa cakke talje biwu cədidəro. ³ Hangal gənanowo! Kəraminəm biwu niro njəddia, tiro wulgəne. Təmjia, tia gawurne. ⁴ Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: “Təmməkkəna,” cənia, tia gawurne.»

⁵ Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendedəa yirgai!» yer-anniya, ⁶ Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai təngərima yaye, ranguwe kəska kura adəro: “Məktəne, curo bərəmben kəktəne!” wulgəwiya, manando jəgai.

⁷ «Kamndo laa kəreanjū kulo baredu bi ləman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bəri bui!” cəni wa? A’a! ⁸ Tiro: “Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu bawoa yakkəmiya, are kəmboni kude fisəgəne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cəni. ⁹ Koro kəreanjū awo tiro wuljəgənədə cədəna nangaro, tia wuseji wa? A’a! ¹⁰ To, nayi ye

awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adəgai wullowo: “Andi kareawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹ Isa bərni Jerujalebero ledu cədi duwon, karangi katte cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya. ¹² Bələdeya laa karəngenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane ¹³ kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera. ¹⁴ Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, rimannadəro fəledəgənowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera. ¹⁵ Falnja ngajənaro asuyenniya, kowo sapce Alaa cungoriaro walde ¹⁶ fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gənajə tia wuseyeno. Tidə kam Samariyaye. ¹⁷ Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi ləgardə? ¹⁸ Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?» ¹⁹ Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye (Mat 24.15-28, 36-44)

²⁰ Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworənniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gəni isi, ²¹ koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedə dawundoman kərga,» yeno.

²² Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambedəa kuroro jauru raawwa, amma tia ruwwawo. ²³ Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi. ²⁴ Jiri same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndenjuyedən Tada Kambedə ye ngai. ²⁵ Amma Ala kajarjəna, sai jauru bone cane am jaman adəyedə tia wajaiya duwon.

²⁶ «Jaman Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ²⁷ Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim Nawi Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. ²⁸ Koro alamanjudə jaman Nawi Lutuyə gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga. ²⁹ Daji yim Nawi Lutu bəla Sodoben culuwunadən, dəlawu kannuye-a kauwa kannuaye-a samən cudure tayi sammaa siyeyeno. ³⁰ Yim duwon Tada Kambedə fəlediyidən adəgaima wakkaji.

³¹ «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye curo soroyen dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne curo sorodəyero ngaanni! Koro kam kulolan dəganadə ye bare fadoro waldənni! ³² Tangowo kamu Lutuyea! ³³ Wundu duwon ronju fiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon ronju* cuwatkenamadə ronjudəa cəriwi. ³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁵ Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁶ [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»

³⁷ Daji fuwurawanjuye tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia keworənniya, tayiro: «Na fiwa dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen fiwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkenamadə ronju na Alayen cəriwi.

18

Misal kamu kwa faccægənaa-a alkali-aye

¹ Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa cadoyen misal adəa kiddo. ² Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea nangujənni mbeji. ³ Koro curo bəla adəyen kamu kwa faccægənaa laa ye mbeji. Kullum na alkalidəyero ise tia lowoje: “Wuro shara kəla kəladoniyen sədde!” cəni. ⁴ Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyen alkalidə karwunjun: “Ala yea rikkəni, kam yea nangunəkkəni yaye, ⁵ kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara yiddəkki, bare kənde ngəwunjudən karwuni təgəmbo jajənni!” yeno.» ⁶ Daji Kəmadəye: «Awo alkali jirenambuma adə wuljənadəa fanowo! ⁷ To, Ala nda, am kərejəna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidəro shara kəla kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussəna duwon, tayia banajiyi? ⁸ Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada Kambedə duniaro walde isiya, koro yaye kambərse dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

⁹ Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adəa kiddo: ¹⁰ «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə Farisa, faldə ye akki mowoma. ¹¹ Farisadə cije daje karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro wusenjəkkəna. Wu barwu gəni, diwi dioma gəni, kənjənama gəni, bi akki mowoma adə gai gəni. ¹² Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkəna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno. ¹³ Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjinju bakciaro:” “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno. ¹⁴ Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu

(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

¹⁵ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa wusayera. ¹⁶ Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada

(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngələma, awi dikke ro sawisoye fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁹ Isaye tiro: «Awiro wua ngələman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo. ²⁰ Wadawadəa† nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno. ²¹ Kamdəye: «Tən gananiyan wada ani sammaa gakkəna,» yeno. ²² Isa adəa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna. Kəndanəm sammaa lade talaawaro dagargəne, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!»

* **18:13** 18.13 nganjinju bakciaro - Karwukutta fəledu. † **18:20** 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **18:20** 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20

yeno. ²³ Kamdä adäa fangenniya, ti jauro gariwu nangaro karwukutta tia tai daje kida. ²⁴ Isa karwukuttanjudäa kirunniya, tiye: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauro jau, diye! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudäro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Am adäa fanjanadäye tiro: «Assha! Adägaia, wundu gäle njëkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodä Alaro yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njëgaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljënädä, ³⁰ dunia adäman awo koljënädämaa ngäwuro kojëna cuwandiawodäma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kënyakkuyero këla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(*Mat 20.17-19; Mar 10.32-34*)

³¹ Isa mewun yindindäa sägäriro cuttuluwe tayiro: «Fanowo, Jeru-jalembo leniye, koro awo nawiyaso këla Tada Kambädäyen ruwujana samma wakkaji. ³² Am tia cadane mukko kërdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallari tuwajagane ³³ kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³⁴ Amma fuwurawadä awima asujanni. Maananju tayiro gëraaada nangaro, awo wuljënädä nojanni.

Isaye kambua isangaduwu
(*Mat 20.29-34; Mar 10.46-52*)

³⁵ Isa bëla Jerikoye karëngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cädi mbeji. ³⁶ Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo. ³⁷ Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cädi,» yera. ³⁸ Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua njunosäne!» yeno. ³⁹ Am fuwu gërjana lejaidä tiro jakkade mëdäk napco yera, amma cayea kojënarö kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosäne!» yeno. ⁴⁰ Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudänniya, tiro: ⁴¹ «Awi niro njëddëkkiya, raam?» cäne tia kiworo. Tiye: «Këma, sim fandëkkiya, raakko!» yeno. ⁴² Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambärsenëm nangaro nanlewa fandëmma,» yeno. ⁴³ Sadëman sim cuwande Alaa cüngoriaro Isaa giya. Jama samma adäa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

¹ Isa bëla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno. ² Bëladën kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jauro gariwu ye. ³ Wundu ti Isa wo cäne tia kuroro maji, amma këla jama kadäyen rangëme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro. ⁴ Daji Isaa kuroro cägase fuwuro leje na Isa kojidäyen këla tarmu laayero tatkeno. ⁵ Isa nadäro kadinniya, këla sapce tiro: «Jakaya, duwan jëmme, ku sai fannëmlan jëmmëkkiya!» yeno. ⁶ Jakaya ganje jëpce karwu këjiaro tia kapciye sosayeno. ⁷ Jamadä adäa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jëpcëna!» cani. ⁸ Amma Jakaya cije daje Këmadäro: «Këma, reda këndaniyedäa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkënaa, kawak dewu tiro kalakkëgëkki,» yeno. ⁹ Daji Isaye: «Ku fado adën njëkkawo jëpcëna, dalilnjudä kam adä ye kaduwu Nawi Ibrahimbe* nangaro. ¹⁰ Nonowo,

‡ 18:38 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. * 19:9 19.9 kaduwu Nawi Ibrahimbe - Jakaya ye Nawi Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njëkkawo cuwandëna. Adäma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawi Ibrahimbe.

Tada Kambedə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye

(Mat 25.14-30)

¹¹ Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jerujalemba karənjana ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyiro təmajana ye nangaro. ¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno. ¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina† fal fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,” yeno. ¹⁴ Amma am lardudəye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.

¹⁵ «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wufi cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno. ¹⁶ Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,” yeno. ¹⁷ Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngələma! Awo ganan aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno. ¹⁸ Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,” yenniya, ¹⁹ Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,” yeno. ²⁰ Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayekko. ²¹ Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno. ²² Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kələdo! Wu kam jau, awo gənakəkni ngokki, koro awo nadəkəkni kalakkiro nonəmma, gəna? ²³ To, awiro gəle wufinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wufini riwanjua mowokkəna,” yeno. ²⁴ Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno. ²⁵ Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya, ²⁶ Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi. ²⁷ Kələdowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo fuwunin roro jejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

²⁸ Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna Jerujalemba ledu badiyeno. ²⁹ Gəre bəlawə Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidəa karəngeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ³⁰ tayiro: «Bəla fuwundoyədəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³¹ Kam laaye: “Awiro fərangowi?” cəne nayia njaworia, tiro: “Kəmadə tilan mərədunjua,” wulgənowo!» ³² Daji am tayia cunodənədə lejane Isa tayiro wuljəgənədə gai nayeyera. ³³ Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fərangowi?» yeranniya, ³⁴ tayiye: «Kəmadə tilan mərədunjua,» yera. ³⁵ Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kələdəro ferjagane tia ngoyeyera. ³⁶ Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera. ³⁷ Na jawal Kau Jaitunedən jəpcidəa karəngenniya, fuwurawanju samma

† 19:13 19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye. ‡ 19:26 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. § 19:26 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. * 19:35 19.35 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalemba kələwan ngayiye.

karwu kəjiaro kowo sapcane kəla awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera. ³⁸ Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə! Kərma duwon katte Ala-a amnju-ayen nanlewa kərga, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ³⁹ Curo jamadəyen Farisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanəmbo wulgəne gəm cado!» yeranniya, ⁴⁰ tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalemba njikkiro

⁴¹ Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiri. ⁴² Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa, amma kərma nodu adə niro gəraaadaro waljəna. ⁴³ Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen yaye kikiminjagane garunəmbo cidi capcagane tiyen kojane ⁴⁴ ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənaro nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen

(*Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25*)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidə fado moduwaye!”†, amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai, ⁴⁸ amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mat 21.23-27; Mar 11.27-33*)

¹ Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kəji Alayedəa wuljiyi duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ² tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo! ⁴ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. ⁵ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ⁶ Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ⁷ Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(*Mat 21.33-46; Mar 12.1-12*)

⁹ Daji Isa misal adəa jamaro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde jərwuwu laaro agərijiye bəlawuro kawu kadayero sapkada. ¹⁰ Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kəreanju laaa na jərwuwudəyero kinodo. Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ¹¹ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane mukko dea duyera. ¹² Koro walde kərea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane duyera. ¹³ Daji kəma jərwuwudəye: “Awi gəle dikki?»

Tadani raakkənadəmaa nodəkki. Waneye tiro daraja cadī,” yeno. ¹⁴ Amma jərwuudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera. ¹⁵ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kəma jərwuyedə awi cədi? ¹⁶ Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə adəa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljenni!» ¹⁷ Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adəye?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.”†

¹⁸ Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»† yeno.

¹⁹ Maləmba Attauraye-a wurawa řimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kəla akki njoyen

(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰ Daji wurawa adinwuye ani Isaa mələstu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kəlanja kalakcanaa nanjuro kenodo. ²¹ Tiro: «Sayinna, mana wuldunəm-a jamaa alamdunəm-a sanna jirero noniyena, koro wundumaa gayirnəmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami ye. ²² To, Kaisarro* akki njodə, andiro halal ra haram?» cane tia keworo. ²³ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: ²⁴ «Wuro dinariyus† fəlesəgənowo rukke! Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. ²⁶ Adəgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudəa jauro ajapcane mədək napkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen

(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidə, na Isayero isane ²⁸ tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayədəa niyajo yanjugənarō kaduwu majuwo!”† ruwujəna. ²⁹ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ³⁰ Yindiyedə ye kamudəa niyayenniya, ngai. ³¹ Yakkuyedə ye ngai. Adəgaima tayi tulurso tada cawandənnin bawoyera. ³² Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ³³ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadī, ³⁵ amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadə larusa so, niya so cadiwawo. ³⁶ Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo.‡ ³⁷ Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən am bawojana cijaidəa tabbaccəgəna. Tidə

† **20:17** 20.17 Jaw 118.22 † **20:18** 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35 * **20:22** 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe † **20:24** 20.24 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **20:28** 20.28 SK 25.5 ‡ **20:36** 20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo.

Kəmandea Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.†
³⁸ Kəmandedə Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno. ³⁹ Daji maləm̄ba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!» yera, ⁴⁰ Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə?
⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, ⁴³ kələdowanəm̄ba cidiya sinəm̄bero yakkəkko!’ cənna.”† ⁴⁴ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləm̄ba Attauraye
(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

⁴⁵ Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁶ «Maləm̄ba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Mar 12.41-44)

¹ Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro wuri fijagai kiro. ² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi* fijiyi kiro. ³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənarə fijəgəna. ⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye
(Mat 24.1-14; Mar 13.1-13)

⁵ Fuwurawanju laaye kəla jiri Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanadəye kəlan manajai duwon, Isaye: ⁶ «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno. ⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fələdiyidə wo?» cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu cunilan† isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” cani. Bare tayia gawwi! ⁹ Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cəddənni.»

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. ¹¹ Cidi ye na gadegaden

† 20:37 20.37 NL 3.6 § 20:41 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 20:43 20.42-43 Jaw 110.1 * 21:2 21.2 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. † 21:8 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

jauro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledagai. ¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin sərənjugai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro‡ fuwu mai so, gomna so yero njasadi. ¹³ Ngainin dama shedaro walduye fanduwi. ¹⁴ Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo kəlando moworo wulluwiyen karwungai diwwi, ¹⁵ dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambiwunjaiwawo. ¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi. ¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai, ¹⁸ amma kanduri kəlاندoyema facciyiwawo. ¹⁹ Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fanduwi.

Wurdu Jerujalembe

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa sojiya kada isane bəрни Jerujalembea dirijane kəljana ruwiya, wurdunju karənjənarə nonowo. ²¹ Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am curo bərnidəyen dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulən dasaanadə ye bare bərnidəro ngasaanni! ²² Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.† ²³ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna nangaro. ²⁴ Laanja kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane karea gai larduwa gade sammaro casadi. Kərdiyadə Jerujalembe wurjai, har sa Ala tayiro kədarjəgənədə cədiya.

Kənde Tada Kambədəye

(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja ciji. ²⁶ Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro. ²⁷ Daji Tada Kambədə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁸ Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia meruduye karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo! ³⁰ Sa kaluwanja řidu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəři karənjənarə nonuwwa. ³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənarə nonowo! ³² Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

³⁴ «Hangal gənanowo! Bare curo njəmbəro so, sagarandu so, dunia-suwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni. ³⁵ Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri. ³⁶ Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambədəyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.

‡ 21:12 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. † 21:22 21.22 Hos 9.7 † 21:27 21.27 Dan 7.13-14

³⁷ Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyən waji. ³⁸ Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njəkkayiramben bowojaidə karənjəna. ² Koro wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadəa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

³ Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro kərgawo. ⁴ Yahusa leje wurawa rimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo. ⁵ Karwunja jauro kəjije tiro wuri cadi yeranniya, ⁶ Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

⁷ Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa* duwajaidə kidənniya, ⁸ Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedəa andiro dabbarsaganowo, buiyolo!» yeno. ⁹ Tiro: «Ndaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo. ¹⁰ Isaye tayiro: «Akko bərnidəro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Fado ngayidəro tia gaiwo ngawowo, ¹¹ kəma fadoyedəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?” ¹² Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjagai. Nadən masənadəa dabbarnowo!» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə lejane jiri Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

Masəna Kəmaye

(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

¹⁴ Sa kidənniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənaro napkera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njəkkayirambe adəa kawu bone yakkidəro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkəna. ¹⁶ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno. ¹⁷ Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kənjaram adəa taiwo, wundundo yaye ca! ¹⁸ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun ingi inabbe† yakkiwawo, har nodo bargaa Alaye napciro,» yeno. ¹⁹ Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adə tiyini nayi nangaro tinadə. Wua takturo adəa dewo!» yeno. ²⁰ Adəgai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram adə aman bərin bunilan ndəpkada,‡ bu duwon nayi nangaro fidənadə.† ²¹ Kam duwon wua mukko kəladowaniyero sərənsiyidə, akkonju wu-a rokko masəna diye. ²² Tada Kambedə saptidəma,§ jiri Ala kadarjənadə

* **22:7** 22.7 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.

† **22:18** 22.18 ingi inabbe - Diben. ‡ **22:20** 22.20 aman bərin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. † **22:20** 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **22:22** 22.22 Tada Kambedə sapti - Isa nui.

gai, amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!» ²³ Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

²⁴ Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadi duwon, ²⁵ Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai. ²⁶ Amma nayidə, ngai gəni. Kuramandodə təngəri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadə wolodi gairo waljo! ²⁷ Wundu gəle kura wo? Kam masənarə napcənamadə ra wolodinjudə? Kam masənarə napcənamadə, mare? Amma wudə curondon wolodindo gai.

²⁸ «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin nammuw. ²⁹ Jiři Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke ³⁰ curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiyeen nammuwe jiriya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

³¹ «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiři am argəm lalajaidə gairo nayia laladuro Alaa cuworəna,* ³² amma bare kambərsenəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya, kəramiyanəmdəa dunoagəne!» ³³ Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko leniyo!» yenniya, ³⁴ tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.

³⁵ Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuri bawoa, ngərwu bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənadən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,» yera. ³⁶ Daji tayiro: «To, amma kərma kam wuxinjuadə ngojo, kam ngərwunjuadə ye ngai, koro kam kashagarnju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo. ³⁷ Nayiro wulnjagakki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: “Amso tia biwumaro ngoyera.”† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno. ³⁸ Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Isa bərnilan culuwe cayedə gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju ye tia geya. ⁴⁰ Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno. ⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno. ⁴² Tiye: «Bawani, kasaddəmmaa, kənjaram adəa† wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kibbayeyeno. ⁴⁴ Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayeə kojənarə tai daje moduwa kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.] ⁴⁵ Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuyero walde ise tayia karwukuttaro casambarəna kənəm cadi najiye ⁴⁶ tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa canı mewun yindindəye falnja fuwu gərjiaro kadira. Yahusadə Isaro lewa darajaye njəddoro tia karəngenniya, ⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan

* **22:31** 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana. † **22:37** 22.37 Ish 53.12 † **22:42** 22.42 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

wa Tada Kambedæa særætkægæmi?» yeno. ⁴⁹ Am nanjuyedæ awo wakkajidæa kerunniya, tiro: «Kæma, kashagarlan tayia cacalliyea, nda!» cane ⁵⁰ falnja wolodi rïman kurayea bakce sæmonju kæmboramdæa tæn kamgeno. ⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cædæna!» yenniya, sæmonju leje isangayeyeno. ⁵² Daji Isaye wurawa rïmannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a amwurawa jamaye-a tia taro isanadæro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gændema gai taro kadiw? ⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dægaiye duwon, wua sædawwi. Amma adæma sando wo, sa duwon duwu kærmajnu cunodidæ.»

Biturusse Isaa angærdu

(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27)

⁵⁴ Daji Isaa cadane balballa fado rïman kurayedæro kesado. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya. ⁵⁵ Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkeno. ⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyedæn napkada kirunniya, tia ngælaro ninije: «Kam adæ ye Isa-a rokko,» yeno. ⁵⁷ Amma Biturus angærje: «Færoma, wu tia nokkæni!» yeno. ⁵⁸ Gana sam kidænniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gæni!» yeno. ⁵⁹ Alama sa fal gai cæde kam laa gade: «Fagatto kam adæ ye Isa-a rokko, ti ye kam lardu Galileye nangaro!» yenniya, ⁶⁰ Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wullæmidæa nokkæni!» yeno. Sadæman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko. ⁶¹ Daji Kæmadæ suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kæma tiro wuljægænadæa takkeno. Kæmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidæro, wua yakkuro angærsæmi,» cænna. ⁶² Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

⁶³ Adægai duwon am Isaa gurejaidæ tia rurujane babaktu badiyera. ⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera. ⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24)

⁶⁶ Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa rïmannaye-a malæmba Attauraye-a majilislän captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo. ⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudæ wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwawo. ⁶⁸ Koro njaddækkia, jaawu siwwawo. ⁶⁹ Amma kua adæn fuwun Tada Kambedæ mukko kæmboram Ala Kænduwomayen napkada dægai,»† yeno. ⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gæle Tada Alayedæ wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno. ⁷¹ Daji tayiye: «A! Sheda jiri fi gæle gade maniye? Andi kælande mana cinjulan culuwuna adæa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38)

¹ Daji majilisu samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade ² ayau gænaduwwu badiyera. Tayiye: «Kam adæ jamandea turu cadoro tæmbaljiyi nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidæ wo cæni,» yera. ³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedæ wo?» cæne tia kiworo. Isaye: «Nima wullæm, wuma!» yeno. ⁴ Daji Bilatusse wurawa rïmannaye-a jama captanadæ-aro: «Kam adælan ayau fima fandækkæni,» yeno. ⁵ Amma amdæ cayea kojænaro kowo sapcane: «Alamdunjun jamandæ

† 22:69 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

cidi Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi, cidi Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo. ⁷ Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidəyero asuyenniya, cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye Jerujalemnin nangaro. ⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauru kəjiyeno. Tussəna ti-a tado cəraana, dalilnjudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna nangaro. ⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən daada tia jauru burwujai. ¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatusero kalakkera. ¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adəman kəjjijane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39-19.16a)

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadə-aa bowoje ¹⁴ tayiro: «Kam adə jamadəa turu cadoro təmbaljiyi nuwe naniro kiwudu. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gənağəwwadən falma fandəkkəni. ¹⁵ Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia kalakkera. Akko awima tia roro njejoye cədəna bawo. ¹⁶ Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ¹⁷ [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro salamjiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adəye ronju tu-luwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera. ¹⁹ Ti Barabbasdə, bərnilan turu cade kam laaa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna. ²⁰ Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro manayeyeno, ²¹ amma kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» cani. ²² Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ²³ Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara. ²⁴ Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno. ²⁵ Kam tia caworəna, kam duwon turu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo caraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶ Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyedəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyera. ²⁷ Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, casiri ye mbeji. ²⁸ Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kələndo-a njuřiyandaro yikkirowo! ²⁹ Nonowo, sa laa cəde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!” cani. ³⁰ Sadən kauwa kuruwuro: “Kələndero yukkurowo!” koro kəřiso yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai. ³¹ Awoa kəska kəřidəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiyi?»

³² Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado. ³³ Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəskadəro jayeyera. Gəndewu yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ³⁴ Daji

Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadi nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadē kajēmunju ngojane walawala cade dagaryera. ³⁵ Jamadē nadēn daada carui ngai duwon, amwurawadē tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kərejənaa, nda kəlanju cəmowo!» cani. ³⁶ Sojiyadē ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajanane: ³⁷ «Ni Mai Yaudiyayedəa, kəlanəm moye!» cani. ³⁸ Kəlakajinjun adəa allolan ruwuwada: TI ADƏMA MAI YAUDIYAYE WO.

³⁹ Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!» ⁴⁰ Amma faldə ye kamanjuro jəkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə? ⁴¹ Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu gənasaana, amma kam adə awima diwi cədənni,» yeno. ⁴² Daji walde: «Isa, kərmainəm fandəmiya, wua kəlan sədai,» yenniya, ⁴³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kumaro wu-a rokko jannalan dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

⁴⁴ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado, ⁴⁵ kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado Alayen dəganadə farak yindiro kargadan. ⁴⁶ Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonəmbero yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo. ⁴⁷ Kajalla sojiyayedə awo wakkajəna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno. ⁴⁸ Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara. ⁴⁹ Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauro tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gəraji-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea řiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajiya, řiman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuyə cinjo tayia ardişoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fi. Nonowo, řiman kuraro kajija, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunniro. Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yindiro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardişənaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

⁵⁰ Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngələma ye, jirema ye, ⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji. Ti majiliswudəye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro caddənadəa kasaccənni. ⁵² Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo. ⁵³ Kamindəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa casakkənniro cakke sənayeno. ⁵⁴ Yimdə yim dabbarduyə,* koro yim tustuyə badidunju del karənjəna. ⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa

* **23:54** 23.54 yim dabbarduyə - jəmma, yim tustuyə səbdu.

lawarjane jiri kaminnju sənajanadəa kero. ⁵⁶ Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla wadayen tuskera.

24

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10*)

¹ Mawuye yim burwoyea* suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a dabbarjanadəa ngojane kauridəro leyeranniya, ² kau kuradə ci kau-riyedən təmballada nayeyera. ³ Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni. ⁴ Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyiljia gərenjan daada tayiro fəleyaadara. ⁵ Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayiro: «Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə? ⁶ Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadəa tangowo: ⁷ “Ala kadarjəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero casakke kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji.”» ⁸ Daji mananjudəa takkera. ⁹ Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera. ¹⁰ Kamuwa awo ania kəngayambədəro wuljaanadə, tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo. ¹¹ Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera. ¹² Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni.† Daji awo wakkajənadəa jauru ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

¹³ Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon, ¹⁴ kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera. ¹⁵ Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyera. ¹⁶ Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada. ¹⁷ Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənniya, karwu kuttua gəm dayera. ¹⁸ Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen ni tilonəm awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno. ¹⁹ Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero wakkajəgənadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manaji-a samma kənduwoa duwon, ²⁰ wurawande řimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera. ²¹ Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajanadə ku kawu yakku. ²² Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya, ²³ kaminjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera. ²⁴ Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanadə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!» ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanadəa njasarai wanuwwa. ²⁶ Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandiawo wa?» yeno. ²⁷ Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedəro kudero awo kəlanjun kitawu samman ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.

* **24:1** 24.1 mawuye yim burwoyea - Ladu. † **24:12** 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

²⁸ Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido. ²⁹ Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmiyo! Kəngal njukkuro cədi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkerə. ³⁰ Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro keno. ³¹ Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno. ³² Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai daje kəjjənni wa?» yera. ³³ Sadəman cijane Jerujalembə waldane kəngayamba mewun tilondə-a amanja gade-a captana nayeyeranniya, ³⁴ jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno fəledəgəna!» yera. ³⁵ Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiri burodi fəsakce dagarjənalən tia asujana-adəa wulyeyera.

*Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)*

³⁶ Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadi ngai duwon, Isa kəlanju dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada. ³⁸ Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənədə? Awi nangaro kəla wuyen danguwi? ³⁹ Akko mukkonina sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkənarə ruwi,» yeno. ⁴⁰ Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno. ⁴¹ Daji karwunja tai daje kəjjəna yaye, ajapcane tia mərsajannidə, Isaye: «Na adən awo laa kəmboye mbeji wa?» cəne tayia kiworo. ⁴² Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya, ⁴³ cəmoje fuwunjan gigəro.

⁴⁴ Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundən dəgakkənədən nayiro wulnjagakkənədə: “Ala kədarjəna, awowa duwon kəlanin curo Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadədə sai wakkajaiya,» yeno. ⁴⁵ Daji Isa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayinduwu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadədə: “Almasiwudə bone cai, kawu yakkua karmolan ciji, ⁴⁷ koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuri tuwa dio-a gawara fəndə-ayedəa wuljagai.” ⁴⁸ Nayima shedawu awo aniyə wo. ⁴⁹ Wudə awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cənnədəa‡ juwanjagakki. Nayi ye bərnə adən nammowo duwon, har samelan kənduwo nayiro jəmnjagairo,» yeno.

*Isaye samero ledunju
(Mar 16.19-20)*

⁵⁰ Daji Isa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Baitaniyero kiwudənniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dəpkeyeno. ⁵¹ Tayiro barga dəpciyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado. ⁵² Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo Jerujalembə walladara. ⁵³ Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congori kasarga.

‡ 24:49 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cənnədə - Ruhə Alaye.

YAHAYA Kawuri kəji Isa Almasiwuye Yahaya ruwujənədə

Linjila Yahayayedə

Kitawu Yahaya ruwujənədə, tima Linjila kəndewuyədə wo. Ti Yahayadə Nawi Yahaya Kasalama gəni, am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənədəye falnja. Koro tiro fuwura Isa tia jauro cəraanadə cani. Adə nangaro alama ajabba ajabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Ngawo saa kadayen Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-aa ruwuyeno. Amma awo Matiyu-a Markus-a Luka-a kitawunjan ruwujana sammaa ruwujənni, kitawunjudə gade. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə ye gadejənnin har nandero kadio.

BADIDURAM

Isa Kalma Alaye

¹ Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma. ² Badiduramnin Ala-a rokko kasarga. ³ Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənədə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo. ⁴ Tilan ro kərga,* rodə tima nur kambe wo. ⁵ Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.

⁶ Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.† ⁷ Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio. ⁸ Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.

⁹ Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə. ¹⁰ Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni. ¹¹ Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni. ¹² Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanamasodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino. ¹³ Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.

¹⁴ Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauro serra ye, jirea ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənyədə gai. ¹⁵ Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə.» ¹⁶ Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye. ¹⁷ Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa Almasiwuyen kadira. ¹⁸ Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

¹⁹ Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero řimanna-a Lewiya-aa ti wundo kororo canodənədən, akko sheda Nawi Yahayayedə. ²⁰ Angəřjənnin federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno. ²¹ Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi Iliya wo?» cane tia keworo. Tayiro: «A'a, wu

* **1:4** 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdü roye wo. † **1:6** 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya Kasalama.

gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A'a,» yeno. ²² Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia sanodənadəro yikkadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo. ²³ Yahayaye tayiro: «Wuma “kam karaan kowo sapce: ‘Jawal Kəmandeye cəkko dewo!’ cəni,† Nawī Ishaya wuljənədə gai,» yeno.

²⁴ Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna. ²⁵ Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawī Iliya ye gəni, nawidə ye gəni, awiwo gəle ambo kasala‡ yiddəmi?» cane tia keworo. ²⁶ Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam laa daada nonuwwi mbeji, ²⁷ tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno. ²⁸ Awo ani bəla Baitani ci bərəm Jordaniye todən na duwon Yahaya ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

²⁹ Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye§ biwu duniaye ngojimədə! ³⁰ Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,» wulləkkənədə. ³¹ Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njəddoro kadikko, ti jama Israyilayero fəleduworo.» ³² Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce kəlanjun napci kirukko. ³³ Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala yiddəkkoro sunodənədəye wuro: “Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo kasala cəddi,» cənna. ³⁴ Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

³⁵ Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana duwon, ³⁶ Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno. ³⁷ Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya. ³⁸ Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwi?» cəne kiworo. Tiro: «Rabbi, ndaran kərgam?» cane tia keworo. Maana rabbiyedə sayinna. ³⁹ Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganədəa carune nadən ti-a rokko dabduyera. Sadə ye sa dewu kajiriye gai. ⁴⁰ Tayi yindi mana Yahayayedəa fanjane Isaa jaanədəye falnjaye cunju Andarawus, yaana Siman Biturusse. ⁴¹ Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudəa fandiye!» yeno. Maana Almasiwuyədə kam tiro Kəristi canı. ⁴² Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman tada Yahayaye, na adən fuwun nia Kefasnin bowonjai,» yeno. Maana Kefasedə Biturus.*

⁴³ Wajənanjua Isa cidi Galileyero leduro nia ngoyeno. Filibussa kiwandənniya, tiro: «Wua səgai!» yeno. ⁴⁴ Filibusdə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-aye. ⁴⁵ Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam duwon kəlanjun Nawī Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanədəa fandiye!» Tidə Isa kam bəla Najaratte, tada Isuwuye,» yeno. ⁴⁶ Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi wa?» yenniya, Filibusse: «Are rui!» yeno. ⁴⁷ Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, Isa kəlanjun manaje: «Akko Israyilama jireye, tilan awo jirenambuye bawo!» yeno. ⁴⁸ Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cəne tia kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus nia bowonjimar, ni cidia tarmuyen duwon, njurukkəna,» yeno. ⁴⁹ Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna,

† **1:23** 1.23 Ish 40.3 ‡ **1:25** 1.25 kasala - Kasala Nawī Yahayayedə kasala tuwaye. § **1:29** 1.29 Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe. * **1:42** 1.42 Biturus - Maananjudə kau.

nima Tada Alayedə wo! Nima Mai Israyilawuyedə wo!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Cidiya tarmuyen njurukkəna niro wulnjəgəkkənədəro wa wua kasansəm? Awo ania kojana rumi,» yeno. ⁵¹ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa Alaye kəla Tada Kambədəyən† taccai ye, jəpcai ye ruwi,» yeno.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

¹ Yimbe yakkua bəla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya Isaye nadən mbeji, ² koro Isa-a fuwurawanju-a yea lorusadəro dojana. ³ Diben cotto kerənniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo cerəna,» yeno. ⁴ Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cədənni, diye!» yeno. ⁵ Yanjuye wolodiyadəro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidəa dewo!» yeno. ⁶ Nadən gəmdo kauye arakku gənaada mbeji. Yaudiyaye adanja nantayirro faidada, gəmdo fi yaye alama bule yindi bi yakku gai ngoji. ⁷ Daji Isaye wolodiyadəro: «Gəmdowadəa ingilan yimbərowo!» cəne tayia fer ferro kesəmbəro. ⁸ Isaye tayiro: «Kərma kurummowo, kəma ngəməriyedəro yadowo!» cəne kurumjane kekkado. ⁹ Kəma ngəməriyedə ingi dibenno waljənədəa kidambənniya, ndaran kewudomaro nojənni, amma wolodiya ingidəa kurumjanadə nojana. Daji mai lorusayedəa bowoje ¹⁰ tiro: «Wundu yaye burwon diben kəji con ci, sagarandaiya, diben burwoyedəa najəgənni ci. Amma nidə har kərmaro diben kəji condəa gənayem!» yeno. ¹¹ Adəma awo Isa bəla Kana cidi Galileyelan cədənədə, tima alamanju ajabba burwoye wo. Adəgainin darajanjua fəlejiye fuwurawanju tia kasatkera.

¹² Ngawo adəyən ti-a yanju-a yanjugənaso-a fuwurawanju-a rokko bəрни Kafarnaambero lejane kawu ganaro nadən napkera.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu

(*Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48*)

¹³ Sala yaudiyaye Laya Njəkkayirambe sanju karəngenniya, Isa Jeru-jalembo leyeno. ¹⁴ Curo Fado Alayen am dalo so, ngəlaro so, tattawar so caladi ye, canjimaso napkada yea nayeyeno. ¹⁵ Daji Isa jalan kirwo catte tayi sammaa ngəlaro-a dalo-a kundenno Fado Alayedən duyeno. Koro wuri canjimasoyedəa cidiro fije tewurnjadəa təmbalje ¹⁶ tattawar ladomasodəro: «Ngonowo ani ngaa na adən tuluwowo! Bare Fado Bawaniyedəa kasuwuro kalanguwwi!» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjudə awo kitawulan ruwuwada adəa takkera: «Kəla fannəmba raakkənayen kuttuye wua sesi.»† ¹⁸ Daji yaudiyadəye* tiro: «Alama filan andiro awo ania dioyedəa fəlesagami?» cane tia keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Fado Alaye adəa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen waldəkke tia tandəkki,» yeno. ²⁰ Daji yaudiyadəye tiro: «A! Fado Alaye adəa tandoro kərwu fidewun arakkun cado duwon, ni curo kawu yakkuyen waldəme tandəmi?» yera. ²¹ Amma fado duwon Isa kəlanjun mana cədənədə tiyinju. ²² Adə nangaro Isa walde karmolan cijənaye ngawon, fuwurawanju ye mana adəa wuljənədəa takcane kitawudə-a mana Isayedə-a kasatkera.

²³ Adəgaima Isa sala Laya Njəkkayirambero Jerujalemnin dəgana duwon, am kada alama ajabba ajabba Isa cədidəa carune tia kasatkera.

²⁴ Amma Isa am sammaa jauru nojəna nangaro, wundumaa mərsajənni.

† **1:51** 1.51 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyən manajiya, kəlanjuman manaji. † **2:17** 2.17 Jaw 69.9 * **2:18** 2.18 yaudiyadə - Wurawa adinwu yaudiyayedə.

²⁵ Koro kəla kamben shedaro wundumaa majənni, ti kəlanju awo karwu kamedəa nojəna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

¹ Kəwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju Nikodimus. ² Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidə maləm na Alayen kadimbo noniyena, dalilnjudə wunduma Ala-a rokko gənia, rakce alama dimi ania cədiwawo,» yeno. ³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon bərinno tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəa curuiwawo,» yeno. ⁴ Nikodimusse: «Ndayin gəle kam kiarijənədəa rakcane casambi? Curo yanjuero wa walde yindiyero ngaye tia casambi?» yeno.

⁵ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon ingi-a Ruhu Alayelalan tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəro ngayiwawo. ⁶ Awo kamben tambənamadə kamdəma, amma awo Ruhu Alayen tambənamadə ruhədəma. ⁷ Bare ajamməmmi kəla “Sai bərinno tambuwiya,” wulnjəgəkkəna adəyen. ⁸ Karuwa cijiya, na cəraanaro fuji. Kowonju fanəmi, amma na culuwuna-a na leji-adəa nonəmmi. Adəgaima kam duwon Ruhu Alayen tambənamadə ye.»

⁹ Nikodimusse tiro: «Jiri filan attə yoji?» cəne kiworo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ni maləm nowada Israyilawuye duwon awo ania nonəmmi? ¹¹ Jiremaro niro wulnjəgəkki, andi awo noniyena mananiye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedandedəa kasatturo wanuwwa. ¹² Nayiro awowa duniayeso wulnjagakkəna kasadduwwi duwon, sameyesodəa wulnjagakkia, ndayilan gəle kasadduwi? ¹³ Wunduma samero taccənni, Tada Kambe samelan jəpcənədə gənia. ¹⁴ Jiri Nawi Musa karaan kadi rojəgənədə gai, sai ngairo Tada Kamedə yea rojagaiya, ¹⁵ kəla adəyen wundu duwon tia kasaccənamadə ro sawisoye* cuwandi.

¹⁶ «Awoa Ala duniadəa jaumaro cəraye Tadanju tilo lok kaino, wundu duwon tia kasaccənamadə bare faccəgənni, amma ro sawisoye cuwando nangaro. ¹⁷ Ala duniaro shara njəddoro gəni Tadanjudəa kinodo, amma tilaman duniadəa cəkkaworo. ¹⁸ Wundu duwon tia kasaccənamadə, tia shara cədiwawo, amma wundu duwon tia kasaccənnimadə, caman tia shara cədana, dalilnjudə cu Tada tilo lok Alayedəa kasaccənni nangaro. ¹⁹ Adəma sharadə wo: Nurdə duniaro isəna, amma am nurdəa wajane duwudəa kerawo, kəndonjaso diwi nangaro. ²⁰ Diwi dioma fi yaye nurdəa waje na nurdəyero isiwawo, bare kəndonju diwidəa am federo carunniro. ²¹ Amma jire diomadə na nurdəyero isi, kəndonjudə Alayen tədoro fəlediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

²² Ngawo adəyen Isa-a fuwurawanju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo. ²³ Yahaya ye na Aion cani karən bəla Salimben ambo kasala cəddi, nadən ingi ngəwu mbeji nangaro. Am nanjuero isane tayiro kasala cəddi. ²⁴ Sadən Yahayaa kosoro casakkənni duwon.

²⁵ Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a kəla nantayirro walduyen kambiwu badiyera. ²⁶ Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bərəm Jordaniye todəyen napkada duwon kəlanjun shedanəmmadə, akkonju ambo kasala cəddi, koro am samma nanjuero lejai,» yera.

* **3:15** 3.15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

²⁷ Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiawo, awo samelan tiro tinadə gənia. ²⁸ Nayi kəlandoma wu adəa wulləkkənaro shedasuwi: “Wu gəni Almasiwudə wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodənədə.” ²⁹ Kam njuduamadə tima mai lariusayedə wo. Koro sawa gərenjun daada tia kərənJimadə kowo sawanjuye fanjiya, karwunju jauru kəjiji. Wu ye adəgai karwuni jauru kəjije dama baworo waljəna. ³⁰ Sai tidə kuraje, wu ye təngərinəkkiya.

³¹ «Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna. Kam duwon cidilan dəganamadə cidiyedəma, koro awo cidiyedəmaa manaji. Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna. ³² Awo curuna-a fanjəna-aa shedaji, amma wunduma shedanju kasacciwawo. ³³ Kam duwon shedanju kasaccənamadə Alaa jiremaro tabbaccəna. ³⁴ Awoa kam Ala cunodənamadə mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro. ³⁵ Bawadə Tadadəa cəraana, koro awo sammaa mukkonjuro cakkəna. ³⁶ Kam Tadadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Amma kam Tadadəa kasattu wajənamadə ro cuwandiawo, gərgadu Alaye tilan dəgai,» yeno.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

¹ Isa Yahayaa kojənaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cəddidəa Fari-sawa fanjanaro Isa asuyeno. ² Adə yaye Isa ti kəlanju gəni, fuwurawanju ambo kasala caddi. ³ Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero wallada. ⁴ Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon. ⁵ Adəgaima Isa bəla laa cidi Samariyaye tiro Sakar canı karən kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadəro kadio. ⁶ Nadən baram Yakubaye mbeji, koro kausu kəla dawu, Isa ye bəlawuroro cəmbərəna, ise ci baramdəyen napkeno.

⁷ Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno. ⁸ Sa adən fuwurawanju awo kəmboye njuworo bəlaro lejana. ⁹ Amma kamu Samariyayedəye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kənjayero suworəmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ca kənjo Alayea-a wundu ingi kənjayero njuworənaa-a nonəmmaa, nima tia korəme ingi roye niro nji,» yeno. ¹¹ Kamudəye tiro: «Kəma, karwi ye tammi, baram ye kuruwu. Ndaran ingi roye adəa fandəmi? ¹² Ra, nidə kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram adəa sade ingi ti kəlanju cane tadawanju-a ləmannanju-a ye casanadəmaro wa kura wo?» ¹³ Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adəa canadə nangadembo ngudu fanji, ¹⁴ amma wundu duwon ingi tiro yikkidəa canadə təmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidə curonjun sim ingi royero walje har ro sawisoyero bəlbəldi.» ¹⁵ Kamudəye tiro: «Kəma, ingi adəa wuro se, kua adən fuwun bare ngudu fakke ingi gudoro na adəro waldəkke isəkkənıro,» yeno.

¹⁶ Isaye tiro: «Lene kwanəm bowone, na adəro arowo!» yeno. ¹⁷ Kamudəye: «Kwa takkəni,» yenniya, Isaye tiro: «“Kwa takkəni,” nəmmadə, jirenəm. ¹⁸ Amma kwa uwu dim, koro ti kərma rokko dəgawwadə kwanəm gəni. Awo wulləmmadə jire,» yeno. ¹⁹ Daji kamudəye tiro: «Kəma, ni nawiro asunəkkəna. ²⁰ Kaariyandeso* kəla kau kuruwu adəyen Alaro ambətkeyera, amma nayidə† na Alaro ambəttuwuyedə sai Jerujalemnin nuwi.» ²¹ Isaye kamudəro: «Wua

* **4:20** 4.20 Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. † **4:20** 4.20 nayidə - Yaudiya.

sasarai, sa laa ise Bawadəro kəla kau kuruwu adəyen gəni bi Jerujalemlan gəni ambətkəwi. ²² Nayidə awo nonuwuiro ambətkəwi. Andidə awo noniyenaro ambətkəiye, awoa njəkkawodə yauidiyayen isi. ²³ Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə Bawadəro curo ruhu-a jire-ayen ambəccagai, dalilnjudə Bawadə am jiri anima tiro ambəccaaro maji nangaro. ²⁴ Aladə Ruhū, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-ayen ambəccaa!» ²⁵ Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə isiro nokkəna. Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno. ²⁶ Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjəgəkkidə, wuma ti wo!» yeno.

²⁷ Sa adən fuwuranju isane Isa kamuro mana cəddidəa ajapkera, amma wundunjama kamudəro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiro tiro managəmi?» wuljənni. ²⁸ Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo: ²⁹ «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo! Waneye tima Almasiwudə wo?» yeno. ³⁰ Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.

³¹ Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna de!» cani. ³² Amma tayiro: «Kəmboni nonuwui mbeji,» yenniya, ³³ fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbo cukkudəna wa?» cani. ³⁴ Isaye tayiro: «Kəmbonidə, tima awo ti wua sunodənamadə cəraanadəa dio-a kidanju tumoduwu-adə wo. ³⁵ Nayiye: “Kaladəro kəndawu dewu gapco,” nuwi, gəna? Wu nayiro wulnjagakki, kəla sammowo kulowadə kaladəro basawunaro ruiwo! ³⁶ Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawisoyero capci. Adəgaima kam cənadimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji. ³⁷ Kəla adəyen awo wuldənadə jire: “Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji.” ³⁸ Nayia awo kidanuwui kaladuro ngenodəkko. Am gade kidadəa cado, nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»

³⁹ Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera, kamudəye shedaje: «Awo dikkəna sammaa wulsəgəna!» cəna nangaro. ⁴⁰ Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa kawu yindiro napkeno. ⁴¹ Mananju nangaro am kada ye cayema kojənaro tia kasatkera. ⁴² Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmadə gəni nangaro tia kasatkəiye. Andi kəlandema ye tia faniyena, koro jiremaro tima Njəkkayima duniyedə woro noniyena!» yera.

*Isaye kowonaye tada isangaduwu
(Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)*

⁴³ Ngawo kawu yindiyen Isa bəladəa kolje cidi Galileyero leyeno. ⁴⁴ Caman Isa kəlanjuma nawi bəlanjan daraja cədannu cəna. ⁴⁵ Cidi Galileyero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro sosayera. Tayidə awo Isa Jerujalemnin sa salayen cədəna sammaa caruna, dalilnjudə tayi ye saladəro lejana nangaro.

⁴⁶ Daji Isa walde bəla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalakcənadəro kadio. Bərni Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi. ⁴⁷ Kowonadə Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isənaro fangenniya, nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cədidəa isangajuwo yeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw gənia, təmmaro yasarawwawo!» yeno. ⁴⁹ Kowonadəye tiro: «Kəma, kawu tadanu niwo are!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Lene, tadanəm ronjua!» yenniya, kamdə mana Isa tiro wuljəgənadəa kasacce leyeno.

⁵¹ Ledu cədi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanəm ronjua,» yera. ⁵² Sa tadanju ngəjənadəa kiworənniya, tiro: «Bikka sa fal kajiriyen kangedə tia kolyeno,» yera. ⁵³ Bawadə sa adəman Isaye tiro: «Tadanəm ronjua!» cənnadəro asuyeno. Daji ti-a am fannjuye samma-a Isaa

kasatkera. ⁵⁴ Adāma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi Yahudiyaye kolje cidi Galileyo isānyen cādēnadē wo.

5

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo

¹ Ngawo adāyen ngāmēri yaudiyaye laa kidānniya, Isa Jerujalembō leyeno. ² Jerujalemlan karēn Ngaworam Dimiyayedān falwu ingiye ngurwo uwua mbeji, tēlam yaudiyaudin tiro Baitsata canī. ³ Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiyaya so, am tiyinja nuna so. [Ingidāye bēljēmdunju gurejai, ⁴ dalilnjudē sa laa sa laan malaiya Kēmandeye jēpce ingidēa bēljēmji nangaro. Wundu duwon ingi bēljēmjēnadēro burwon ngāanamadē, kēndōndi jiri fi tilan dēga yaye, ngaji.] ⁵ Nadēn kam laa kērwu fiakkun wuskunno dondi mbeji. ⁶ Isa kamdēa bowada kirunniya, koro nadēn jaurō tussēnaro nojēnadē, tiro: «Ngadu raamma wa?» cāne kiworo. ⁷ Kam dondidāye tiro: «Kēma, sa ingidē bēljēmjiya, kam nanin wua ingidēro sakki bawo. Koro ledū dikki duwon, kam gade wua burwose ngayi,» yeno. ⁸ Isaye tiro: «Cine bēnarammēm ngone lene!» yeno. ⁹ Sadēman kamdē ngaje bēnaramnju ngoje ledū badiyeno.

Yim adē yim tustuye. ¹⁰ Adē nangaro yaudiyaye kam ngajēnadēro: «Yim tustuyea bēnarammēm ngodu niro amardēgēnni,» yera. ¹¹ Tayiro: «Kam duwon wua isangasēgēnadē, tima wuro: “Bēnarammēm ngone lene!”» yeno. ¹² Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bēnarammēm ngone lene cānnadē?» cāne keworo. ¹³ Amma kam ngajēnadē ti wundumaro nojēnni, Isa curo jamadēyero kēldēgēna nangaro. ¹⁴ Ngawo adāyen Isa kamdēa Fado Alayen najiye tiro: «Akko nganēmma! To, biwu dio kolle, bare awo laa jaurō diwi adēa kojēna nia njuwandēnni,» yeno. ¹⁵ Daji kamdē leje yaudiyadēro Isama tia isangajuwo yeno.

¹⁶ Isa awo ania yim tustuyea cādēna nangaro, yaudiyadē tiro niadiwi fēleduwu badiyera. ¹⁷ Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cādi, wu ye kida dikki,» yeno. ¹⁸ Adē nangaro yaudiyadē cayema kojēnaro tia roro njeoro mayera. Yim tustuyea awo dioro dapkada runju gēni cādo, koro Aladēma Bawanju wo cāne Alaa gaskayeno.

Kānduwo Tadaye

¹⁹ Daji Isaye yaudiyadēro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadadē kēlanju awima rakce cādiwawo, sai awo Bawadē cāde curunadēa. Koro awi yaye Bawadē cādidēa Tadadē ye cādi. ²⁰ Awoa Bawadē Tadadēa cēraana awo ti kēlanju cādi sammaa tiro fēlejiyi. Koro kēndo animaa kojēna tiro fēlejiyi, nayi ye jaurō ajammoworo. ²¹ Jiri Bawadē am sanunaa cēsange tayiro ro cidē gai, Tadadē ye kam cēraanaro ro ci. ²² Bawadē wundumaro shara cāddiwawo, amma shara sammaa mukko Tadadēyero cakkena, ²³ am nga Tadadēro daraja cado, jiri Bawadēro daraja cadidē gai. Kam Tadadēro daraja ciwawomadē Bawa tia cunodēnadēro daraja ciwawo. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodēnadēa kasaccēnamadē ro sawisoye cuwandēna. Shara tia cādaiwawo, amma karmoro kaje ro cuwandēna.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadē isi har isēnama, sa duwon am sanuna kowo Tada Alayedēa fanjai, koro tayi fanjanamadē roa dasayi. ²⁶ Jiri Bawadē fērdū royedē gai, ngaima cakke Tadadē ye fērdū royoero waljēna. ²⁷ Koro kēnduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudē tima Tada

Kambedə wo nangaro. ²⁸ Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane ²⁹ caluwi. Am duwon awo ngəla cadənamasodə roaro cijai, amma am duwon awo diwi cadənamasodə shararo cijai.

³⁰ «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiri fakkidə gai, shara dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudə awo raakkəna gəni, awo ti wua sunodənamadə cəraanaa dioro makki nangaro.

Shedawu Isaye

³¹ «Wu kəlanin kəlani shedadumaro walyekkoa, shedanidə jire gəni. ³² Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə jirero nokkəna. ³³ Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo. ³⁴ Wudə kamben gəni sheda makki, amma njəkkawo fandoworo awo ania wulləkki. ³⁵ Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia curo nurnjuyen nammuwwa. ³⁶ Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojəna, dalilnjudə kəndo Bawadə wuro tumowokkoro sinadə, kəndodəmaa dikko, tayima Bawadə wua sunodənaro kəlanin shedasai nangaro. ³⁷ Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajəna. Amma nayidə ngaltema kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye ruwwi, ³⁸ koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam cunodənadəa kasadduwwi nangaro. ³⁹ Kitawuwadəa kəla hangallayen kəranuwi, tayilan ro sawisoye fanduwiro təmanuwwa nangaro. Kitawuwa anidə, tayima kəlanin sheda cadi. ⁴⁰ Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.

⁴¹ «Amben gəni daraja makki. ⁴² Amma nayia nonjakkəna, kərawo Alaye karwundon bawo. ⁴³ Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu kəlanjuyen kadioa, tia mowuwi. ⁴⁴ Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala runjuyen isidəa manuwawodə, ndayilan gəle ranguwe wua sasarawi? ⁴⁵ Bare wuma nayia na Bawadəyen ngadarnjakkiro təmanuwwi. Ngadarmandodə, tima Nawu Musa wo, kam duwon təmando tiro yakkuwwadə. ⁴⁶ Ca Nawu Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi, kəlanin ruwujəna nangaro. ⁴⁷ Amma awo ruwujənadəa yasarawwia, ndayin gəle manani yasarawi?» yeno.

6

Isaye am dəwu uwu ambadu

(*Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17*)

¹ Ngawo adəyen Isa bərəm Galileye tia bərəm Tiberiyaslan bowojaidəye cinju todəro koyeno. ² Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kəla am dondiyen cədi caruna nangaro. ³ Daji Isa kəla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko napkera. ⁴ Akko sala Laya Njəkkayirambe sala yaudiyayedə karənjəna. ⁵ Isa kəla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye Filibusso: «Ndaran burodi yuwiye am ani jaworo?» cəne kiworo. ⁶ Adəa wuldunjudə Filibusso rijapturo, dalilnjudə Isa kəlanjuma awo cədidəa nojəna nangaro. ⁷ Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandoro dinariyus* yer yindima cədiwawo!» ⁸ Fuwurawadəye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro: ⁹ «Akko na adən tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni yindi-a cədana mbeji, amma am ngəwu aniro awi cəddi?» yeno. ¹⁰ Isaye tayiro: «Jamadəa yakkowo napca,» yeno. Nadən kajim kəri tənəs mbeji nangaro, amdə napkera. Tayi kongwadə alama dəwu uwu gai. ¹¹ Daji burodidəa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadadəro dagaryeyeno. Bunidə yen ngai cəde, har mərədunja

* **6:7** 6.7 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

galyeno. ¹² Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njongowa gapcanadæa cammowo, bare awima faccægənni,» yeno. ¹³ Adəgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedæa capcane jowo mewun yindin kesəmbəro. ¹⁴ Jamadə alama ajabba Isa cədənadæa kerunniya, tayiye: «Jiremaro kam adə tima nawi duniaro isimadə wo!»† cani. ¹⁵ Adə nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok kəla kaudəyero walde giwa.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)

¹⁶ Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedə ci bərəmbero jəpcagane ¹⁷ maararo ngasaye kanji bərni Kafarnaamero faljane kodu badiyera. Dunia ləmjəna, Isa ye koroma tayia najəgənni. ¹⁸ Karuwa dunoa cije fuje, har bərəmdə jauro camballadan. ¹⁹ Kilometər uwu bi arakku gairo ledu kedənniya, Isa kəla ingiyen silan leje maaradæa karənji kero. Kerunniya, jauro riyera. ²⁰ Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno. ²¹ Daji fuwurawadə karwu kəjiaro curo maaradəyen tia camoye kərgaanniyama, maaradə na lejaidəro kadio.

²² Wajənanjua jama ci bərəmbe todən napcanadə maara falma nadən dəgaro asuyera. Koro Isa maaradəro fuwurawanju-a rokko ngaanni, amma runja leyeraro nojana. ²³ Daji maarawa gade bəla Tiberiyasselan karən na Kəma Isa Alaro ardije burodi jawunadəyero kadira. ²⁴ Jamadə Isa ye bawo, fuwurawanju ye baworo kerunniya, daji maarawadəro ngasaye bərni Kafarnaamero tia maduro leyera.

Isa kəmbo roye

²⁵ Jamadə ci bərəmbe todən Isaa kewandənniya, tiro: «Sayinna, sawi na adəro kadim?» cane keworo. ²⁶ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa nangaro gəni, burodi buwe kulluwwa nangaro wua masuwi. ²⁷ Bare kəmbo njəpci adəro kida diwwi, amma kəmbo ro sawisoyero kida dewo, kəmbo duwon Tada Kambedə nayiro njadidə, awoa Ala Bawadə tawa kənduwonjuyedæa Tada Kambedəro gənajəgəna.» ²⁸ Daji tiro: «Kida Alayedəa dioro awi gəle diye?» cane keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Kida Alayedə, tima kam cunodənadæa kasaddowo!» yeno.

³⁰ Tiro: «Alama ajabba ajabba jiri fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi gəle dimi? ³¹ Kaariyande kəmbo tiro man canidəa karaalan jawuna, kitawulan ruwuwadadə gai: “Tayiro kəmbo samelan isənadæa jaworo kaino.”»† ³² Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelan isənadæa njado, amma Bawanima nayiro kəmbo jireye sameyedæa njadi. ³³ Kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro sawisoye njomadə wo!» ³⁴ Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.

³⁵ Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam naniro isənamadə təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənamadə ye təmmaro ngudu fanjiwawo. ³⁶ Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarai wayew. ³⁷ Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro kam naniro isənadæa təmmaro wakkiwawo. ³⁸ Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənadə cəraana dioro samelan jəpkekko. ³⁹ Akko awo ti wua sunodənadə cəraanadə, tima bare curo am wuro sinadəyen falma kolləkkəniro, yim daryeyea‡ tayia karmolan sangəkki. ⁴⁰ Akko awo

† 6:14 6.14 tima nawi duniaro isimadə wo - Almasiwu Alaye. † 6:14 6.14 SK 18.15 † 6:31 6.31 NL 16.4, 15 ‡ 6:39 yim daryeyea 6.39 - Cidu duniaye.

Bawani cëraanadë, wundu duwon Tada dëa cure kasaccënadë ro sawisoye cuwandi, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan sangëkki,» yeno.

⁴¹ Tima këmbo samelan isënadë wo cëna nangaro, yaudiyadë karwunja waje: ⁴² «Ti adë Isa tada Isuwuye, gëna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gëna? Ndayin gële samelan kadikko cëni?» yera. ⁴³ Isaye tayiro: «Bare karwundo wajënni! ⁴⁴ Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sunodënamadë tia gërijiyi. Wu ye yim daryeyea tia karmolan sangëkki. ⁴⁵ Akko awo curo kitawu nawiyayen ruwuwadadë: “Tayi sammaa Ala alamji.”† Wundu duwon Bawadëa fanje asujënamadë naniro isi. ⁴⁶ Wunduma Bawadëa curunni, ti Alayen isënadëro kajia. Tidë Bawadëa curuna. ⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua mërsasënamadë ro sawisoye cuwandi.

⁴⁸ «Wuma këmbo royedë wo! ⁴⁹ Kaariyando këmbo tiro man canidëa karaan jawuna, koro sanuna. ⁵⁰ Amma kam duwon këmbo samelan isidëa juwuidë, nuiwawo. ⁵¹ Wuma këmbo roye samelan isënadë wo. Kam këmbo adëa juwua, sawisoro dëgai. Këmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidë, tima da tiyiniye wo.»

⁵² Adë nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gële rakce da tiyinjuye sade ngëriyo?» cani. ⁵³ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambedëa ngëruwwawoa, bunju ye yawwawoa, nayilan ro bawo. ⁵⁴ Kam duwon dani jëgëre buni caimadë ro sawisoye cuwandëna, koro wu ye yim daryeyea tia karmolan sangëkki. ⁵⁵ Dani ye këmbo jireye, buni ye kënja jireye. ⁵⁶ Kam dani jëgëre buni caimadë wulan dëgai, wu ye tilan dëgakki. ⁵⁷ Jiri Bawa Këndëgaima wua sunode ti nangaro wu ye roa dëgakkidë gai, kam duwon wu këmbonju womadë, wu nangaro ti ye roa dëgai. ⁵⁸ Adëma këmbo jireye samelan isënadë wo, jiri kaariyandoso jawune sanunadë gai gëni. Kam këmbo adëa juwunamadë sawisoro dëgai,» yeno. ⁵⁹ Curo dandal bërni Kafarnaamben jamadëa alamji duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

⁶⁰ Fuwurawa Isaye ngëwunja adëa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adë jauru jau! Wundu gële rakce tia fanji?» yera. ⁶¹ Isa karwunja mana adëa wajiro asuyenniya, tayiro: «Adë cakke talluwi wa? ⁶² To, Tada Kambedë nanju caye dëganadëro walde juwai ruwia, nda? ⁶³ Ruhu Alaye tima ro njomadë wo, kënduwo kambedë awimaro faidajiwawo. Mana nayiro wulnjagakkënadë ruhu ye, ro ye. ⁶⁴ Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno. Tën badiduramnin Isa am tia kasaccannidë-a kam tia sërëcciyidë-aa nojëna. ⁶⁵ Daji Isaye: «Adëma nangaro nayiro wulngeyerakko, wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawadë tiro amarjiyiya duwon,» yeno.

⁶⁶ Këla adëyen fuwurawa Isaye ngëwunja tia ga koljane ngaworo walladara. ⁶⁷ Daji Isaye mewun yindindëro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cëne tayia kiworo. ⁶⁸ Siman Biturusse tiro: «Këma, na wunduyero gële leniye? Nima mana ro sawisoyea wo! ⁶⁹ Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedë wo!»§ yeno. ⁷⁰ Isaye tayiro: «Wu gëna nayi mewun yindindëa kërenjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno. ⁷¹ Adëa këla Yahusa tada Siman Iskariyotten wulyeno, dalilnjudë tima mewun yindindëye falnja mukko këladowayero Isaa sërëcciyidë wo.

† 6:45 6.45 Ish 54.13 § 6:69 6.69 Tayir Alayedë - Biwubawoma, am gade-a gade.

7

Isa Ngəməri Leimayen

¹ Ngawo adəyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cəraanni, yaudiyadə tia roro njeoro majai nangaro. ² Ngəməri Leimaye sanju karəngenniya, ³ yaanawa Isaye tiro: «Na adən cine cidi Yahudiyayero lene, fuwurawanəmsodə ye kida dimidəa caroro. ⁴ Kam nowadaro waldu cəraanamadə awo cədidəa gərəjiwawo. Awo ania dimia, duniaro fəledəgəne!» yera. ⁵ Ase, yaananjudəma tia kasaccanni. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cədənni, amma sandodə sawiso dabbargada. ⁷ Duniadə rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasəna, dalilnjudə kəndonju diwi wulləkki nangaro. ⁸ Nayidə na ngəmərīdəyero lenowo, wudə ngəməri adəro lekkiwawo, sani koroma cədənni nangaro,» yeno. ⁹ Awo ania tayiro wulyeyenniya, cidi Galileyen napkeno.

¹⁰ Amma yaanawanjudə na ngəmərīdəyero leyeranniya, Isa ye federo gəni, asərlan cije leyeno. ¹¹ Yaudiyadə na ngəmərīdəyən tia majane: «Ti ndaran?» cani. ¹² Koro curo jamadəyən am kada kəlanjun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngəla,» cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani. ¹³ Amma wunduma kəla Isayen federo mana cədiwawo, yaudiyadəa rijana nangaro.

¹⁴ Daji ngəmərīdə dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno. ¹⁵ Yaudiyadə ajapcane: «Kam adə ngaltema kərajənnidə, ndayin kitawudəa noyeno?» cani. ¹⁶ Isaye tayiro: «Alamdunidə wuye gəni, ti wua sunodənadəye. ¹⁷ Kam awo Ala cəraanadəa dio cəraanaa, alamdudə wuye gəni, Alayero noji. ¹⁸ Kam ngumnjun mana cədimadə daraja kəlanjuyə maji, amma kam tia cunodənadəye daraja majidə, tidə jirema, koro tilan jirenambu bawo. ¹⁹ Nawi Musa nayiro Attauradəa njadəna, gəna? Amma wundundoma wadawanjudəa jəgaiwawo. Awiro wua roro njeoro manuwī?» yeno. ²⁰ Jamadə tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njeoro maji?» yera. ²¹ Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidəkkəniya, nayi samma ajapkew! ²² Nawi Musa wada kajaduyə njadənadə, kajadə tiyən gəni, amma kaariyandoyən kadio, adə yaye yim tustuyea kam kajanuwi. ²³ Bare wada Nawi Musayə ganambu tədənniro yim tustuyea kam kajanuwi, awiro gəle kəla yim tustuyea kam səramba isangagəkkənayən wuro gərgasuwi? ²⁴ Bare kuro simben shara diwwi, amma kəla jireyən shara dewo!» yeno.

²⁵ Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gəna kam duwon tia roro njeoro majaidə? ²⁶ Akkonju federo mana cədi duwon, awima tiro wuljaanni. Ra, jiremaro wurawandədə tia Almasiwuro asujana wa? ²⁷ Na kam adə isənadəa noniyena. Amma Almasiwudə isiya, wunduma na isənadəa nojiwawo,» yera. ²⁸ Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon, kowo sapce: «Wua nosuwwa, koro na isəkkənadə yea nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko, amma ti wua sunodənamadə jirema. Tia nonuwwi. ²⁹ Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,» yeno. ³⁰ Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni, sanju koroma cədənni nangaro. ³¹ Curo jamadəyən ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, awo ajabba ajabba kam adə cədənadəa kojəna cədi wa?» cani.

³² Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayea juwayera. ³³ Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokko dəgakki, ngawo adəyen

na ti wua sunodənadəyero waldəkki. ³⁴ Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiri ranguwe isuwawo.» ³⁵ Daji yauidiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiye tia fandiyyawodə? Ra, yauidiya curo am lardu Gəressero tatardeenadəyero wa leje am Gəressedəa alamji? ³⁶ Awi maana awo wuljənadəye? “Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiri ranguwe isuwawo.”»

³⁷ Yim daryeye yim kura ngəməridəyeya Isa cije daje kowo sapce: «Kam duwon ngudunjuamadə, naniro iso ca! ³⁸ Kam wua kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai: “Ingi roye bəram gai karwunjun culuwe falalaji!”»† ³⁹ Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alaye am tia kasaccanamadə fuwun cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalilnjudə Isa koroma darajanjuro ngaanni nangaro.

Yaktu jamaye kəla Isayen

⁴⁰ Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə tima jiremaro nawidə wo!» cani. ⁴¹ Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laaye koro: «Almasiwudə cidi Galileyen wa isi? ⁴² Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudaye, koro bəla Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi† cəna, gəna?» ⁴³ Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara. ⁴⁴ Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni.

⁴⁵ Gureduwu Fado Alaye walladaranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?» cane keworo. ⁴⁶ Gureduwuye: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!» yera. ⁴⁷ Daji Farisawaye tayiro: «Nayi yea jambanjana wa? ⁴⁸ *Wurawa adinwuye bi Farisawaye kam laa tia kasaccəna mbeji wa? ⁴⁹ Amma jama Attaura Nawi Musaye nojanni adə baskuwada!» yera.

⁵⁰ Daji Nikodimus, ti duwon Farisawaye falnja na Isayero calan lejənadə, tayiro: ⁵¹ «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniye awo cədiddəa noniyen-delan tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo. ⁵² Amma tiro: «Ni ye kam Galileye wa? Kitawudəa kərane rui, nawi fima cidi Galileyen culuwunni!» ⁵³ [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yauidiyaye

Farisawadə kəwu laa adinwu yauidiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Maləmbanja jauru Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alaye sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngəwu wada Alayedəro kəljagane kurwowu jamaro gənayeyera. Nafila ngəwu cadi nangaro am gadedəa nanmuminnin kojanaro təmayera. Rokuranja nangaro ngəwunja Isa Almasiwu-a kawurinja-aa ga wajane jawal tia njejoye mayera.

Sadusiyadə ye kəwu laa adinwu yauidiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Sadusiyadə cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadə awo ani samma mbeji cani. Wurawa řimannaye ngəwunja Sadusiya. Bargaande Isa jauru kənduwoa-a mayawaa-a nangaro nandəri tayia kek cədane tayi ye jawal tia njejoye mayera.

8

Kamu kənjəna cədilan tədana

1 Isa Kau Jaitunnero leyeno. 2 Suwa læp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai duwon, napce tayia alamdu badiyeno. 3 Daji malamba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kənjəna dio cədi cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno. 4 Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi duwon, tia keda. 5 Attauralan Nawi Musaye andiro wada sade jiri aniro kau gəpkəiyo tayia roro yejiyo cənna.† To, ni nda, awi wulləm?» cane tia keworo. 6 Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduye cada nangaro. Amma Isa nguje ngulondon cidi kurda badiyeno. 7 Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu bawomadə kamudəro burwon kau gəpcuwo!» yeno. 8 Koro walde nguje cidi kurda badiyeno. 9 Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal fallen saptane, har Isa runju kamu fuwunjun daadadəa kolyera. 10 Isa cije dayenniya, kamudəro: «Ndaran tayi? Wunduma niro wowom gənanjəgənni wa?» cəne tia kiworo. 11 Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu ye niro wowom gənanjəgəkkiwawo. Lene, amma adə fuwun bare gadero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

12 Koro Isa walde jamadəro mana cədde: «Wu nur duniaye. Wundu duwon wua səganamadə təmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur roye cuwandi,» yeno. 13 Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlan kəlanəm shedanəmi nangaro, shedanəmdə jire gəni,» yera. 14 Isaye tayiro: «Sheda kəlaniye dikki yaye, shedanidə jire, dalilnjudə na isəkkəna-a na lekki-adəa nokkəna nangaro. Amma nayidə na isəkkəna-a na lekki-adəa nonuwwi. 15 Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro shara yiddəkkiwawo. 16 Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə wu runi gəni, Bawa wua sunodənədə-a rokko sharaniye nangaro. 17 Wadandoman ruwuwada sheda kam yindiyədə jire.† 18 Wuma sheda kəlaniye dikki, koro Bawa wua sunodənədə ye kəlanin sheda cədi,» yeno. 19 Daji tiro: «Bawanəmdə ndaran?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi, Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi,» yeno. 20 Isa Fado Alayen alamdu cədi duwon, na sadaa fidaramben mana ania wulyeno. Amma wunduma tia cədannin, sanju koroma cədənni nangaro.

21 Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo biwundoyen nuwi. Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,» yeno. 22 Kəla adəyen yaudiyađəye: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro wa: “Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,» cənədə?» yera. 23 Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adəye, amma wu dunia adəye gəni. 24 Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko. Wuma ti woro kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.

25 Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro: «Awo tən badiduramnin wulnjagakkənədəma. 26 Awo ngəwu kəlandon wulduye-a sharaduye-a takkəna, amma ti wua sunodənədə jirema, koro awo tiyen fakkənədəmaa duniaro wulgəkki,» yeno. 27 Amma kəla Bawadəyen tayiro manajiyidəro asujanni. 28 Daji Isaye tayiro: «Tada Kambədə rogəwiya, wuma ti woro nonuwi, koro awima kəlaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsənədə gai, awo ania wulləkkiro nonuwi. 29 Ti wua sunodənədə wu-a rokko. Wua runi kolsənni, dalilnjudə sawisoye awowa cəraanədə dikki nangaro,» yeno. 30 Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkera.

† 8:5 8.5 Lew 20.10; SK 22.22-24 † 8:17 8.17 SK 19.15

Tadawa jireye Nawi Ibrahimbe

³¹ Daji Isaye yaudiya tia kasaccanamadəro: «Manani gawia, nayi jiremaro fuwurawani. ³² Jiredəa nonuwi, jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,» yeno. ³³ Tiro: «Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe, koro kərəa wunduyemaro ngaltema walliyende! Ndayin nankam kəlaye fandiye nəmi?» yera. ³⁴ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cədimadə kərəa biwuye. ³⁵ Kərəadə sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə sawisoro dəgai. ³⁶ Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam kəlayedəa fanduwu, diye! ³⁷ Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkəna, amma wua njejoro manuwi, dalilnjudə karwundoro manani ngayiwawo nangaro. ³⁸ Wu awo na Bawaniyen rukkənadəa wulləkki, amma nayi awo bawandoyen fanuwwadəa diwi,» yeno.

³⁹ Tiro: «Bawandedə tima Nawi Ibrahimdə wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu Nawi Ibrahimbea, kəndo Nawi Ibrahim cədənadəa diwi. ⁴⁰ Kərma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkəna duwon, wua njejoro manuwi. Nawi Ibrahim ngaltema adəa cədənni! ⁴¹ Nayi kəndo bawandoyedəa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngəriwu gəni sesambo, bawande tilo Ala kəlanjudəma!» yera.

⁴² Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoa, wua sərəawi, dalilnjudə akkoni na Alayen kadikko. Kəlani nangaro gəni kadikko, tima wua sunodo. ⁴³ Awiro awo nayiro wulnjagakkidəa asunuwwawodə? Dalilnjudə mananidəa ranguwe fanuwwawo nangaro. ⁴⁴ Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cəraanadəa diwiya, raawwa. Tən badiduramnin ti kamceji, koro kəla jireyen dajənni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu kamjiya, halnju fəleji, dalilnjudə ti kattuwuma, koro bawa kattuwuye nangaro. ⁴⁵ Amma wudə jire wulləkkidəro, wua kasansuwwawo. ⁴⁶ Wundundo biwu dikkənaro shedaji? Jire wulləkkia, awiro wua kasansuwwawo? ⁴⁷ Kam Alayedə mana Alayedəa fanji. Dalil nayi fannuwwawoyedə, nayi Alaye gəni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

⁴⁸ Daji yaudiyadəye tiro: «Ni kam Samariyaye karuwama niyenadə, jirende, gəna?» yera. ⁴⁹ Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja yikki, amma nayi wuro daraja njo wanuwwa. ⁵⁰ Kəlaniro darajadəa magəkkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima sharamadə wo. ⁵¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo,» yeno.

⁵² Yaudiyadəye tiro: «Kərma nilan sedannaro noniyena! Nawi Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma niye: "Kam mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo!" nəmi. ⁵³ Ni bawande Nawi Ibrahimdəa konəmma wa? Ti nuna, nawiya gade ye sanuna. Ni wunduro kəlanəm ngoyem?» yer-anniya, ⁵⁴ Isaye: «Kəlaniro daraja yikkia, darajani faidanju bawo. Bawani daraja wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidə. ⁵⁵ Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkəna. "Tia nokkəni," wulləkkia, kattuwuma nayi gairo walləkki. Amma tia nokkəna, koro mananju ngokki. ⁵⁶ Bawando Nawi Ibrahim karwu jauro kəjiaro jamanni kuroro cəraana. Tia cure karwunju kəjjəna,» yeno.

⁵⁷ Daji yaudiyadəye tiro: «Kərwu fiwuma tammi duwon, Nawi Ibrahimba rumma?» ⁵⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro, wu mbeji!» yeno. ⁵⁹ Adə nangaro dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera, amma Isa gərade Fado Alayen kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambānaa isangaduwu

¹ Isa kodu cādi duwon, kam laa kambu tambānaa kiro. ² Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, wundu biwu cāde kam adā kambu katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gāni bi biwu bawanjuye-a yanjuye-a nangaro gāni, Ala tilan kəndonju fəlejoro kam adā kambu katambo. ⁴ Kausu duwon, dole kida ti sunodənadəyedəa diyo! Bunejiya, wunduma rakce kida cādiwawo. ⁵ Wu dunialan dəgakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.

⁶ Awo ania wulyenniya, kanduri cidiro tuwajiye dije ngoje sim kambudəyero cingeyeno. ⁷ Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdāne!» yeno. Maana Silowamdə tunodəna. Daji kambudə leje lamgadanniya, sim cuwande walladan.

⁸ Kəmaskiyanju-a am calan tia lowo cādi caruna-adəye: «Tima gəna kam napkada lowo cādidə?» cane keworo. ⁹ Laaye: «Tima!» cani, laa ye: «A'a, ti gāni, camunonju,» cani. Amma kamdāye: «Wuma, diye!» cāni. ¹⁰ Adə nangaro tiro: «Ndayin gəle sim kiwandəm?» cane keworo. ¹¹ Tayiro: «Kam tiro Isa canidə cidi dije simmiro cinjiye wuro: “Lene, Silowamlan lamdāne!” yeno. Daji lekke lamgadakkəniya, sim kiwandəkko!» yeno. ¹² Tiro: «Kam attə ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nokkəni,» yeno.

Farisawaye kambu sim cuwandənadəro koro njəddo

¹³ Daji kam calan kambudəa na Farisawayero kewudo. ¹⁴ Yim duwon Isa cididəa dije sim kambudəye kajənadə yim tustuye. ¹⁵ Koro Farisawadə waldane kamdəa jiri fin sim kiwəndoro keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkəniya, rukki,» yeno. ¹⁶ Farisawadəye laanjaye: «Kam adə Alayen gāni kadio, yim tustuyero daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce awo əjabba əjabba ngai cādi?» cani. Daji tayi kəwu yindiro yakkadara. ¹⁷ Koro Farisawadə waldane kambudəro: «Awi kəla kam simməm kajənadəyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.

¹⁸ Amma yaudiyađə ti kambu duwon curuiro waljənadəa njasarai wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera. ¹⁹ Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə? To, awiawin kərma curuiro walyeno?» cane keworo. ²⁰ Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo yero noniyena. ²¹ Amma jiri fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gāni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera. ²² Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yaudiyađəa rijana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro kasaccidəa dandallan cattuluwi canna. ²³ Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana gāni, tia korowo!» yera.

²⁴ Koro caye baworo waldane yaudiyađə kam calan kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!» Noniyena, kam adə biwuma,» yera. ²⁵ Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno. ²⁶ Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?» cane keworənniya, ²⁷ tayiro: «Wulnjagakkənama, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwurawanjuro wa waldu rawuw?» yeno. ²⁸ Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə fuwurawa Nawi Musaye! ²⁹ Ala Nawi Musaro mana cəddənarə noniyena, amma ti adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.

* 9:24 9.24 Alaro daraja ye! - Maananjudə jire wulle!

³⁰ Kamdäye tayiro: «Simmi kajënama, ndaran kadioro nonuwwidä jauro ajabba! ³¹ Ala biwuwua kërënjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cëraanaa cëdimadë, Ala tia kërënji. ³² Tën dunia alaktënyeyeman wunduma kam kambu tambënyaye sim kajënadëa ngalte fanjënni. ³³ Kam adë Alayen gëni kadioa, awima rakce cëdiwawo!» yeno. ³⁴ Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambëmma duwon andia alamsami!» cane tia deyaro kettuluwo.

Kambuwa jireye

³⁵ Isa kamdëa dandaldën cattuluwunaro fangeno. Tia kattadëranniya, tiro: «Tada Kambedëa kasaddëmma wa?» yeno. ³⁶ Kamdäye: «Këma, wundu ti wo, tia kasaddëkki?» cëne kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiyidë wo!» yenniya, ³⁸ daji kamdäye: «Këma, kasaddëkkëna,» cëne tiro ambëtkeyeno.

³⁹ Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adëro kadikko, am caruiwawom-adë caroro, koro am caruimadë kamburo waljaro!» yeno. ⁴⁰ Farisawa nanjun dasaana laa mana adëa fangeranniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera. ⁴¹ Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kërma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dëgawi,» yeno.

10

Isa sëni ngälama

¹ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bëri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadë, ti barwu ye, jawalkorjima ye. ² Amma kam cinnayen ngayimadë, tima sëni dimiyadëyedë wo. ³ Cinna guredumadë tiro kajiyi, dimiyadë ye kowonju fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi. ⁴ Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadë tia jagai, kowonju nojana nangaro. ⁵ Tëmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngërëmjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno. ⁶ Isa tayiro misal adëa wulyeyeno, amma maananjudëa asujanni.

⁷ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna dimiyayedë wo. ⁸ Am burwosane isanadë samma barwuwa ye, jawalkor-duwu ye, amma dimiyadë tayia fanjanni. ⁹ Wudë cinna. Kam wuyen ngayia, njëkkawo cuwandi. Ngaye culuwi, sënimam ye cuwandi. ¹⁰ Barwudë ndaldu so, njejo so, bannadu so gënia, awima gadero isiwawo. Amma wudë am ro har tayilan gapcëna cawandoro kadikko.

¹¹ «Wu sëni ngälama. Sëni ngëlamadë dimiya nangaro ronju ci. ¹² Kidamadë sëni gëni, dimiyadë ye kaanju gëni. Buldu kënde cëdi curuiya, dimiyadëa kolje cëgasi, daji buldudë ise tayia cëdane tatarji. ¹³ Tidë kidama nangaro, dimiyadëro lambonju bawo.

¹⁴ «Wu sëni ngälama. Dimiyanidëa nokkëna, tayi ye wua nosana, ¹⁵ jiri Bawa wua nosëna, wu ye tia nokkënadë gai. Dimiyadë nangaro roni yikki. ¹⁶ Koro dimiya gade bëri adëye gëni takkëna. Tayi yea dole kudëkki, koro kowoni fanjai. Daji bëri fal ye, sëni fal yero waljai. ¹⁷ Bawadë wua sëraana, roni yikkiya, waldëkke mowokki nangaro. ¹⁸ Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki. Kënduwo nanin tia njoye mbeji, koro kënduwo nanin tia mowoye mbeji. Adëma wada Bawaniyen fandëkkënadë,» yeno.

¹⁹ Këla mana aniyen yauidiyadë caye baworo këwu yindiro yakkadara. ²⁰ Ngëwunjaye: «Kai! Ti karuwama, jori! Awiro tia kërënnuwi?» cani.

21 Am laaye: «Adə mana karuwamaye gəni. Karuwama rakce kambuye sim kaji wa?» canı.

Isa Ngəməri Barga Dəptayen

22 Binəm Jerujalemnin Ngəməri Barga Dəptaye cadi duwon, 23 Isa balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canılan dadaji. 24 Daji yaudiyadə tia dirijane kəljane tiro: «Har sawiro andia curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudə woa, federo wulsagane!» yera. 25 Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkəna, amma wua kasansuwwi. Kəndo cu Bawaniyen dikkidə wua shedasi. 26 Amma wua kasansuwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro. 27 Dimiyanidə kowoni fanjai. Tayia nokkəna, wua sagai. 28 Tayiro ro sawisoeye yikki, koro təmmaro sanuiwawo. Wunduma tayia mukkonin cəmoyiwawo. 29 Bawani tayia wuro sinadə sammaa nankuran kojəna. Wunduma rakce tayia mukko Bawadəyen cəmoyiwawo. 30 Wu-a Bawadə-a tilo,» yeno.

31 Daji yaudiyadə tia roro njejoro waldane dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera. 32 Isaye tayiro: «Kəndo ngəla kada Bawaniye nayiro fəlenjagakkəna. Finja nangaro wuro dongur kauye gəmsuwe sesuwi?» cəne kiworo. 33 Yaudiyadəye tiro: «Kəla kəndo ngəlayen gəni, kəla Alaa gaskadunəmben njejiye. Ni kam duwon kəlanəm Alaro ngonəmidə!» 34 Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gəna? “Wuye: Nayi alawa!”† cəna. 35 Kitawu Alayedə rakce baworo tədiwawo. Ala am duwon tayiro mananju cinadəro alawa cənaa, 36 awiro wu duwon Ala kərese duniaro sunodənadəro Alaa gaskakkəna nuwi, wu Tada Alaye nəkkənadəro? 37 Kəndo Bawaniyedəa dikkiwawoa, bare wua kasansuwwi. 38 Amma tayia dikkia, kasansuwawo yaye, kəndodəa kasaddowo, nonowo asunowo Bawa curonin kərga, wu ye curo Bawayen kərgakkoro.» 39 Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo. 40 Koro Isa walde ngawo bərəm Jordaniyen na Nawi Yahaya kasala tuwaye cədənadəro leje napkeno. 41 Daji am kada nanjuro isane: «Nawi Yahaya awo ajabba falma cədənni, amma awo Yahaya kəla kam adəyen wuljəna samma jire!» yera. 42 Adəgaima am kada nadən Isaa kasatkera.

11

Karmo Lajarusse

1 Curo bəla Baitaniyen na Meram-a yanjugəna Marta-a dasaanadən kam laa dondi mbeji, cunju Lajarus. 2 Ti Lajarusdə yanjugəna Meram kamu duwon kawudi si Kəmayədəro fiyiye kandurinjün cinjənadəye. 3 Yaana yindidə kam laa na Isayero canode: «Kəma, kam raammadə dondi,» yeno. 4 Adəa fangenniya, Isaye: «Kəndondi adəye njeroramnju karmo gəni, Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandoro!» yeno.

5 Isa Marta-a yanjugəna-a Lajarus-aa cəraana. 6 Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dəganadən koro kawu yindiro napkeno. 7 Ngawo adəyen Isaye fuwurawanjuro: «Cinowo cidi Yahudiyayero wal-diyo!» yeno. 8 Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussənni yaudiyadə nia dongur kauyen njejoro mangera, koro nadəro waldəmi?» yera. 9 Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dəga, mare? Kam kausu lejia, taljiwawo, nur dunia adəyedəa curui nangaro. 10 Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.

† 10:34 10.34 Jaw 82.6

¹¹ Adəa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kənəm cədi, lekke tia sangəkki,» yeno. ¹² Fuwurawadəye tiro: «Kəma, kənəm cədia, ngaji,» yera. ¹³ Isa kəla karmo Lajarusen manajəna, amma tayidə kəla kənəmben manajiro təmayera. ¹⁴ Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna. ¹⁵ Nayi nangaro wu nadən bawodəro kəji fakki, wua kasansoworo. Cinowo nanjuro leniyo!» ¹⁶ Daji Toma kam tiro Kawu canidə fuwurawa gadedəro: «Andi ye leniyo Isa-a rokko nuiyo!» yeno.

Isa kəma karmolan cinowo-a ro sawisoye-aye

¹⁷ Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen. ¹⁸ Bəla Baitaniyedə karən Jerujalemben, kattenja alama kilometər yakku gai, ¹⁹ koro yaudiya kada na Marta-a Meram-ayero kəla karmo yanjagənayen tayia tajiduro isana. ²⁰ Marta Isa kənde cədiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram fadon napkeno.

²¹ Martaye Isaro: «Kəma, ca ni na adəna, yanigəna bawojənni. ²² Amma kərmamaro awi yaye Alaa korəmiya, Ala njiro nokkəna,» yeno. ²³ Isaye tiro: «Yanəmgəna karmolan walje ciji,» yeno. ²⁴ Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan walje cijiro nokkəna,» yeno. ²⁵ Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adə wo! Kam wua kasansənamadə, bawoji yaye, roa dəgai.* ²⁶ Koro wundu duwon roa dəgane wua kasansənamadə təmmaro nuiwawo. Adəa yasamma wa?» yenniya, ²⁷ tiro: «Aaa, Kəma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isənədə woro kasaddəkkəna,» yeno.

²⁸ Adəa wulyenniya, Marta leje yanjugəna Meramba bowoje asərlan tiro: «Sayinna isəna, nia bowonji,» yeno. ²⁹ Meram adəa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno. ³⁰ Isadə bəlaro ngaanni, kuami yaye na Marta tia kapcəgənədən kərga. ³¹ Yaudiya duwon curo fadoyen tia tajijanadə Meram nagatto cije culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro təmayera.

³² Daji Meram na Isa dəganadəro ise tia kirunniya, fuwunjun tun-gurumje tiro: «Kəma, ca ni na adəna, yanigəna bawojənni,» yeno. ³³ Isa Meram-a yaudiya ti-a rokko isənədə-a casiro kirunniya, karwunju kuttaje hangalnju caa ciyeno. ³⁴ Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cəne kiworənniya, tayiye tiro: «Kəma, are rui!» yera. ³⁵ Daji Isa so ngoyeno. ³⁶ Yaudiyaye: «Jiri tia cəraanadəa ruiwo!» yera. ³⁷ Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajənədə rakce Lajarussa karmoro cəkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajarussa karmolan sango

³⁸ Koro Isa karwunju jauru bannadəna duwon, kauridəro leyeno. Kauridə kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada. ³⁹ Isaye: «Kaudəa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojənədəye tiro: «Kəma, jauru kinaji, bawojənaye kawu dewu rai, diye!» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro: «Wulnjəgəkkəni wa? Yasammaa, daraja Alaye rumi,» yeno. ⁴¹ Daji kaudəa kettuluwo. Isa kəla samero sapce: «Bawa, wua kərənsəmmadəro wusenjəkkəna. ⁴² Sawiso wua kərənsəmiro nokkəna, amma jama na adən dajanadə nangaro adəa wulyekko, nima wua sunodəmdəa kasaccaro,» yeno. ⁴³ Adəa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno. ⁴⁴ Daji kam bawojənədə kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkerəna, fəkkə ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

* **11:25** 11.25 roa dəgai - Ro sawisoye cuwandi.

*Isaa roro njejoro mada**(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)*

⁴⁵ Adə nangaro yaudiya kada na Merambero isana duwon awo Isa cədənəa carunadə tia kasatkera. ⁴⁶ Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cədənədəa tayiro wulyeyera. ⁴⁷ Daji wurawa řimannaye-a Farisawa-a majilisdəa capcane tayiro: «Kam adə alama ajabba ajabba kada cədidə, awi gəle diye? ⁴⁸ Tia kolliye adəgai cədia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudə isane nande-a jamande-a sammaa camoyi,» yera. ⁴⁹ Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adən řiman kura wo, tayiro: «Awima nonuwwi. ⁵⁰ Jamadə samma sanuiro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi wa?» yeno. ⁵¹ Mana adəa ngumnjun gəni wulyeno, amma saa adən ti řiman kuradə, nawinawi cəde Isa fuwun jamadə nangaro nui yeno, ⁵² koro jamadə runju gəni nangaro, tadawa Alaye tatardanədəa capce fallo waljaro. ⁵³ Daji tən yim adən nia Isaa roro njejoye ngoyera.

⁵⁴ Adəma nangaro Isa federo fuwu yauidiyayen culuwawo, amma cidi karən karaayedəro leje bəla laa Ifərayim canidən fuwurawanju-a rokko napkeno.

⁵⁵ Ngəməri yauidiyaye sala Laya Njəkkayirambedə karəngenniya, am kada bəladəyalan cijane Jerujalembo kəlanja tayirro kalakcaro leyera. ⁵⁶ Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi təmanuw? Ngəməridero isiwawo wa?» cani. ⁵⁷ Caman wurawa řimannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa dəganədəa nojənaa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

12*Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwu**(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)*

¹ Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gapcoa, Isa bəla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan cəsangənədə dəganədəro leyeno. ² Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənədəa dagarji, Lajarus ye am Isa-a rokko masəna boro napcanədəye falnja. ³ Daji Meram səndal curonjun kawudi jauru tamanna cunju nardi ngoje si Isayero fijiye kanduri kəlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidəyedə fado ngaa kimowo. ⁴ Fuwurawanjuyə falnja Yahusa Iskariyot cani kam duwon tia fuwun kəladəwanjuro sərəcciyidəye: ⁵ «Awiro kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade wuridəa talaawaro cadənnidə?» yeno. ⁶ Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro arittanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa ndalji nangaro. ⁷ Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənəadunjudə, yim sittəraniyero wua dabbarduwuro adəa kido. ⁸ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarussa roro njejoro mada

⁹ Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejiro fangeranniya, cijane ti runjua gəni, Lajarus kam karmolan cəsangənədə yea kuroro kadira. ¹⁰ Daji wurawa řimannaye nia Lajarus yea roro njejoye ngoyera, ¹¹ dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa kasaccana nangaro.

*Isaye mai gai Jerujalembo ngawo**(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)*

¹² Wajənanjua jama kada ngəməridero isanədə Isa Jerujalembo isiro fangeranniya, ¹³ ngəlai diwinoye ngojane tia kaptuwuro keluwo. Kowo

sapcane: «Hosanna!»* Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai Israyilayedə!»† canı. ¹⁴ Daji Isa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadadə gai: ¹⁵ «Bare rinəmmi, fero Siyonne!† Akko mainəm kəla koro kuttayen‡ napkada kənde cədi.»† ¹⁶ Fuwurawanju awo ania awimaro burwon asujanni, amma Ala Isaro daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera. ¹⁷ Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarussa curo kauriyen bowoje karmolan cəsangənadən dasaanadə sheda cadi. ¹⁸ Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayedə alama adəa cədəna fanjana nangaro. ¹⁹ Daji Farisawaye kattenjan: «Ruwi wa? Awima ranguwe diwwawo. Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

Isaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

²⁰ Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəməriye Jerujalembo isanadəyen am lardu Gəresse laa ye mbeji. ²¹ Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galileyero isane tiro: «Maləm, Isaa kuroro maniye,» yera. ²² Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro wulyeyera.

²³ Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamaye cidiro cure nuiwawoa, runju napci. Amma nuia, nema kada cakki. ²⁵ Kam duwon ronju cəraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən ronjua wajənamadə tia har ro sawisoyero cəriwi. ²⁶ Kam laa nanwolodi wuro səddia, wua səga! Koro na dəgakkənadən wolodini ye dəgai. Kam laa nanwolodi wuro səddia, Bawadə daraja tiro ci.

²⁷ «Kərma karwuni kuttu. Awi gəle wulləkki? Bawa, sa adəro§ wua səkkaye? A'a, adəma nangaro sa adəro kadikko. ²⁸ Bawa, cunəmbo daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro daraja yikkəna, koro yaye daraja yikki,» yeno. ²⁹ Jama nadən daadadə kowodəa fangeranniya, gərdu keyeraye canı, laaye: «Malaiya laa tiro mana cəddo,» canı. ³⁰ Isaye tayiro: «Kowo adə wu nangaro gəni, nayi nangaro nukkeno,» yeno. ³¹ Kərmama dunia adəro shara kamdiyi, kərma maina dunia adəyea* dujane culuwi. ³² Wudə, wua rosəgəwiya, am sammaa nanıro gərgəkki. ³³ Adəa wuldunjudə, karmo jiri fin fuwun nuidəa fəleyeno.

³⁴ Daji jamadəye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudə sawisoro dəgairo faniyena.† Ndayin gəle Tada Kambedəa rojagai nəmi? Wundu Tada Kambe adə?» yera. ³⁵ Daji Isaye tayiro: «Nurdə koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur tawwa duwon, dadanowo, bare duwu nayia njawandənnıro. Kam duwon curo duwuyen lejımadə na leji nojənni. ³⁶ Nurdəa tawwa duwon, nurdəa kasaddowo, tadawa nurrero walloworo,» yeno. Isa awo ania wulyenniya, nadəa kolje tayilan gəraadan.

Kasattunambu yaudiyaye

³⁷ Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cədəna yaye, tia kasac-canni. ³⁸ Adəgaima awo Nawi Ishaya kitawulan wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Kəmande, wundu kawurındedəa kasacco? Koro wunduro Kəmande mukkonju kənduwoa fəlejuwo?»† cəna. ³⁹ Adəma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawi Ishayaye:

* **12:13** 12.13 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **12:13** 12.13 Jaw 118.25-26 † **12:15** 12.15 fero Siyonne - Jama Jerujalembe. ‡ **12:15** 12.15 kəla koro kuttayen - Noduwuram Isa rokura bawoa kəlewan kənde cədiye. † **12:15** 12.15 Jak 9.9 § **12:27** 12.27 sa adəro - Sa bone-a daraja-aye.

* **12:31** 12.31 maina dunia adəye - Yiwulis. † **12:34** 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14 † **12:38** 12.38 Ish 53.1

⁴⁰ «Ala simnja jakce kəlanja kibbajəgəna, bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanniro. Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade, tayia isangagəkki,»† cənna.

⁴¹ Nawi Ishaya daraja Isaye curuna ye, kəlanjun manajəna ye nangaro, awo ania wulyeno.

⁴² Adə yaye curo wurawa yaudiyadəyen ngəwu Isaa kasaccana. Amma Farisawa nangaro federo wuljaiwawo, bare Farisawadə tayia dandallan cattuluwunniro, ⁴³ awoa daraja kambədə Alayemaa kojənarə caraana.

⁴⁴ Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə, wua gəni, ti wua sunodənədə kasacco! ⁴⁵ Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənədə curui. ⁴⁶ Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansənamadə, bare curo duwuyen dəganniro. ⁴⁷ Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu gəni shara tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara njəddoro gəni, duniadəa njəkkaworo kadikko nangaro. ⁴⁸ Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə sharamanju mbeji. Mana wulləkkənədə yim daryeyea tia sharaji. ⁴⁹ Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənədə awo wulləkkidə-a jiri tia wulləkkidə-a wada wuro sina. ⁵⁰ Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma nangaro awo wulləkkidə, jiri Bawa wulsəgənədə gairo wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƏNGAYAMBANJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuyə tuldu

¹ Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro, Isa sanju dunia adəa koləme na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna duwon, jamanju dunia adəyeya cəraana nangaro, tayiro kərawonju cotto fəleyeyeno. ² Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuyə curo karwu Yahusa Iskariyot tada Simannero cakkəna. Bəri lesayelan, ³ Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na Alayen kadio na Alayero waldi yero nojəna duwon, ⁴ daji cije kajəmunju gənaje batta laa ngoje canjanjuro kikkero. ⁵ Ngawo adəyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyədəa tuldu badije batta canjanjuro cikkerənədən cinji ngai duwon, ⁶ na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma, nima wa sini tulləmi?» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma fuwun asunəmi,» yeno. ⁸ Biturusse tiro: «A'a, təmmaro sini tulləmbawo!» yenniya, Isaye: «Tulləkkənia, nanilan nuwanəm bawo,» yeno. ⁹ Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkonni-a kəlani-a yea tulle!» yeno. ¹⁰ Isaye tiro: «Kam kasaldənədə, sinju tulda gənia, kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gəni,» yeno. ¹¹ Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye: «Nayi samma gəni tayir wo,» yeno.

¹² Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde napce tayiro: «Awo njadəkkənədəa asunuwwa wa? ¹³ Wua sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa, wuma ti wo nangaro. ¹⁴ Daji wu Kəmando ye, sayinnando ye duwon sindo tulləkkənədə, si amandoye tulda nayi yero wajimnjaana. ¹⁵ Nayiro misal ngedəkko, nayi ye jiri njaddəkkənədə gai amandoro yiddowo! ¹⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kojiwawo, koro kadunoma ye kam duwon tia cunodənədəa kojiwawo. ¹⁷ Awo ania nonuwwadə, bargando, tayia diwia. ¹⁸ Kəla nayi

† 12:40 12.40 Ish 6.10

sammayen gəni mananəkki, am kərenəkkənədə nokkəna. Amma dole sai awo kitawulan ruwuwadadə wakkajiya: “Kam wu-a rokko masəna diyədə kəladoniro waljəna.”† 19 Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti woro kasaddoworo. 20 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodəkkənədə cəmwonadə wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmwonadə ti wua sunodənamaa cəmowo,» yeno.

*Masəna *sala Laya Njəkkayirambe*

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

21 Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jauro cije: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo laa wua mukko kəladowaniero sərənsiyi,» yeno. 22 Fuwurawadə kattenjan ninidane kəla wunduyen manajimaro nojanni. 23 Falnja ti duwon Isa jauro cəraanadə gərə Isayen giriskada mbeji. 24 Daji Siman Biturus kəla wunduyen manajiro tia cuwororo bəlaana kam giriskadadəro kiddo. 25 Daji Isaa karənje tiro: «Kəma, wundu?» cəne kiworo. 26 Isaye: «Kam duwon tiro burodi adəa yigapkekke yikkimadə, timal!» yeno. Burodidəa kigapkənniya, Yahusa tada Siman Iskariyottero kaino. 27 Njangodəa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kərgawo. Isaye tiro: «Awo dimidəa duwan de!» yeno. 28 Amma curo am masənaro napcanayen falnjama awiro adəa tiro wulyeyenoro asujənni. 29 Yahusa arittadə mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare ngəməriyedəa cuwo bi awo laa talaawaro co wuljoro təmayera. 30 Yahusa njangodəa kimowonniyama, kiluwo. Sadə bune.

Kalmaram: Sala Laya Njəkkayirambe

Laya Njəkkayirambedə, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwajanadə wo. Jaman adən Israyilawu Masarnin dasaana nankərea Fira'aunaro caddi duwon, tayia nankəreanjalan tuluworo, Ala Fira'auna-a Masarwu-aro ajawu jau jau gənayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidəro, Alaye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gənajiye tadawa karuye samma ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adəro kaduye amarjəgəna. Fadoma nguson ngəlaro bi dal kərwu falla layaro cəda kajiri duwajo bu layadəye laa ngojo cinna fannjuyero cinjuwo! Dalilnjudə bune Kəmande wowom karmoye Masar ngaro gənaduwwuro ise bu cingaadadəa curuiya, koji fadodəro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadəyen wowom karmoye Masarwua cuwandidə Israyilawua lejiwawo. Ala wuljənadə gai, awo ani samma wakkayera.

Laya Israyilawua karmoro cəkkaanadəa Laya Njəkkayirambelan bowoyera. Ku kundenno sanju cədiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njəkkayirambe cadi. Təlam nasarayelan sala Laya Njəkkayirambedəro Pak cani.

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njəkkayirambedən kano. Kawu sadə isidəro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngəwu merujoro kadio yeno. Adəa wuldunjudə, alama barga bu fida laya njəkkayirambedən Ala Israyilawua nankəreanjan cuttuluwunadə gai, Isa ronju ce am tia kasaccanadəa nankəreanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankərea Yiwulissen kəlanja camowona ye, koro wowom Alayero kajana ye. Ngəlaro Laya Njəkkayirambedə naptu Njəkkayimande Isa Almasiwuye cədi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alaye yelan bowojai.

† 13:18 13.18 Jaw 41.9

Wada bərin

³¹ Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kərma duwon Tada Kambədə daraja cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi. ³² Tiyen Ala daraja cuwandi, Ala kəlanju ye tiro daraja ci, koro sadəman tiro daraja ci. ³³ Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dəgakki. Wua masuwi, koro yaudiyaro wulgəkkənədə gai nayi yero kərma wulnjagakki, na lekkidəro ranguwe lenuwwawo. ³⁴ Nayiro wada bərin njadəkki: Amandoa rawowo! Jiri nayia njaraakkənədə gai, nayi ye amandoa rawowo! ³⁵ Amandoa raawwaa, adəgainin am samma nayi fuwurawaniro nojai,» yeno.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(*Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38*)

³⁶ Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararo lenəmi?» cəne kiworənniya, Isaye tiro: «Na lekkidəro rangəme kərma wua səgambawo, amma fuwun səgami,» yeno. ³⁷ Biturusse tiro: «Kəma, awiro kərma rangəkke njəgakkiwawodə? Ni nangaro roni yikki,» yeno. ³⁸ Isaye tiro: «Wu nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjəgakki, ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

14*Isa jawal Alaye*

¹ «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo! ² Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkiwawo. Lekke nayiro na dabbarnjagakki. ³ Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro njasadəkki, na wu dəgakkidən nayi ye dəgaiworo. ⁴ Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno. ⁵ Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayilan rangiye jawaldəa noniye?» yeno. ⁶ Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma rodə wo. Wuyen gənia, wunduma na Bawadəyero isiwawo. ⁷ Wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun tia nonuwwa ye, ruwwa ye,» yeno.

⁸ Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə mərədunde galji,» yenniya, ⁹ Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosəmmi, Filibus? Kam wua surunadə Bawadəa curuna. To, ndayin gəle Bawadəa fəlesagane nəmi? ¹⁰ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddəmmi wa? Mana wu wulnjagakkidəa ngummin gəni wulləkki, Bawa wulan dəganadə, tima kəndonju cədidə wo. ¹¹ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddowo, bi kəndodə nangaro kasaddowo!

¹² «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansənamadə ye kəndo dikkidəa cədi. Koro kəndo animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki nangaro. ¹³ Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən daraja cuwandoro. ¹⁴ Awo laaro cunilan wua suworuwia, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

¹⁵ «Wua sərəawwaa, wadawani gawi. ¹⁶ Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro dəgaro njadi. ¹⁷ Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə rakce tia cəmoyiwawo, tia carunni bi nojanni nangaro. Amma nayidə tia nonuwwa, dalilnjudə nayi-a rokko kərga, koro karwundon dəgai.

¹⁸ «Nayia ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro isəkki. ¹⁹ Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi. Wu

roa dægakki nangaro, nayi ye roa dægawi. ²⁰ Yim adən wu Bawadən kərgakkoro nonuwi, nayi ye wulan kərgaw, wu ye nayin kərgakkoro nonuwi. ²¹ Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua səraanadə wo. Koro kam wua səraanadəa Bawani cərayi, wu ye tia raakke tiro fəledəgəkki,» yeno.

²² Yahusa tada Iskariyotte gənədə tiro: «Kəma, ndayilan duniadəro gəni, andiro fəledəgəmi?» cəne kiworo. ²³ Isaye tiro: «Kam laa wua səraanaa, manani jəgai. Bawani tia cərayi, nanjuro isiye ti-a rokko nammiye. ²⁴ Kam wua səraanimadə manani jəgaiwawo. Koro mana fanuwidə kakke gəni, Bawa wua sunodənadəye.

²⁵ «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro wulngerakko. ²⁶ Banamadə, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cunodidə, nayiro awisoa alamnjagai, koro awo wulnjagakkəna sammaa tanjagai. ²⁷ Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jiri dunia cidə gainin gəni nayiro njadəkki. Bare hangalndo cijənni bi rinuwwi! ²⁸ Nayiro: “Wu lekki, koro waldəkke nandoro isəkki,” wulnjagakkənədəa fanuwwa. Wua səraawwaa, na Bawadəyero lekkiro kəji fanuwi, Bawadə wua kosəna nangaro. ²⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa wakkajənadən, kasaddoworo. ³⁰ Ngəwuro nayiro mananjagakkiwawo, maina duniayedə* kənde cədi nangaro. Kəlanin kənduwo cədanni. ³¹ Amma duniadə Bawadəa raakkənaro nojoro awo Bawadə wua sakkənədəa dikki. Cinowo, leniyo!» yeno.

15

Misal ya inabbe-a dəlambanju-aye

¹ «Wuma ya inabbe jireyedə wo, Bawanidə tima jərwumadə wo. ² Dəlam wulan tada cakkiwawo fi yayea calji, koro dəlam tada cakki fi yayea tada kada cakko sərakci. ³ Nayidə mana wulnjagakkənədə nangaro kəmadəma tayirro walluwwa. ⁴ Wulan dəgaiwo, wu ye nayin dægakki. Jiri dəlam runju ya inabbero tandəgənnin rakce tada cakkiwawodə gai, nayi ye wulan dəgawwawoa, ranguwe tada yakkuwawo. ⁵ Wuma ya inabbedə wo, nayima dəlambadə wo. Kam wulan dəgana koro wu ye tilan dəgakkənamadə tada kada cakki, daliljudə wulan gəni kərgawwa, awima ranguwe diwwawo nangaro. ⁶ Kam duwon wulan dəganimadə, tia dəlam gai deyaro gəpcagane ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane warjai. ⁷ Amma nayi wulan dəgawe manani ye nayilan dəgaia, awo raawwaa korowo, fanuwi. ⁸ Akko awo Bawaniro daraja cidə: Tada kada yakkuwiya, adəgainin nayi fuwurawani jireyero walluwi. ⁹ Jiri Bawadə wua səraanadə gai, wu ye njaraakkəna. Curo kərawoniyen dəgaiwo! ¹⁰ Wadawani gawia, curo kərawoniyen dəgawi, jiri wu ye wadawa Bawaniye gakke curo kərawonjuyen dəgakkənədə gai. ¹¹ Karwukəjini nayilan dəga, karwukəjindo ye tai dajə kəjijoro adəa nayiro wulnjagakkəna.

¹² «Akko wadanidə: Amandoa rawowo, jiri wu ye nayia njaraakkənədə gai. ¹³ Sawawanju nangaro ronju njodə, kərawo adəa nankuran kojəna bawo. ¹⁴ Wada nayiro njadəkkənədəa gawia, nayi sawawani. ¹⁵ Nayia wolodiyalan gadəro bowonjagakkiwawo, wolodi awo banju ngimba cədidəa nojənni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkəna sammaa isanonjagakkəna nangaro. ¹⁶ Nayi gəni wua

* **14:30** 14.30 maina dunia adəye - Yiwulis.

kæresuw, wuma nayia kørenjakke lenowo tada yakkowo tadando dëgaro galangerakko. Daji awi yaye cunilan Bawadëa koruwi ngaa nayiro njadi.
¹⁷ Akko wada nayiro njadëkkënadë: Amandoa rawowo!

Duniaye jama Isayea wadu

¹⁸ «Duniadë nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wassoro nonowo!
¹⁹ Ca nayidë duniayea, duniadë kaanjudëa cërayi. Amma nayi duniaye gëni, curo duniayen nayia kørenjakkëna nangaro, duniadë nayia wanjana.
²⁰ Mana wulnjagakkënadëa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.”
Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai.
²¹ Amma awo ani sammaa këla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodënadëa nojanni nangaro. ²² Ca isëkke mana tayiro yiddëkkënia, biwunja bawo. Amma kërma dalil biwunja bawo caniye bawo. ²³ Kam wua wasënamadë Bawani yea wajëna. ²⁴ Ca këndo wunduma gade cëdënni curonjan dikkënia, biwunja bawo. Amma kërma wu-a Bawani-aa saruna ye, wasana ye, ²⁵ mana wadanjalan ruwuwadadë wakkajo: “Dalil bawoalan wua wasera.”†

²⁶ «Banama na Bawadëyen nayiro njakkunodëkkidë, tima Ruhu jireye na Bawadëyen isidë wo. Isiya, këla wuyen sheda ci. ²⁷ Nayi ye këla wuyen sheda yiwi, dalilnjudë tën badiduramnin wu-a rokko dëgawwa nangaro.

16

¹ «Bare talluwuwi awo ania wulnjagakkëna. ² Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia roro njeyesiya, kida Alaye cëdoro tëmaji. ³ Ngai cadì, Bawadëa nojanni bi wua nosanni nangaro. ⁴ Amma awo ania nayiro wulduwunidë, sanja cëdiya, tayia wulnjagakkënaro tangoworo. Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkëni, wu-a nayi-a rokko dëgaiye nangaro.

Kida Ruhu Alaye

⁵ «Amma kërma na ti wua sunodënadëyero waldëkki, koro curondon wunduma wuro: “Ndararo lenëmi?” cëne suworënni. ⁶ Amma awo ania wulnjagakkëna nangaro, karwundo ngaso kuttajëna. ⁷ Adë yaye jire wulnjagakki, waldëkkënama nayiro ngalwo. Waldëkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldëkkia, tia nayiro juwanjagakki. ⁸ Isiya, duniadëro këla biwu-a jire-a shara-ayen këndonja diwiro tawakciyi. ⁹ Këla biwuyen, wua kasansanni nangaro. ¹⁰ Këla jireyen, na Bawadëyero waldëkki, koro gadero suruwawo nangaro. ¹¹ Këla sharayen, maina dunia adëyedëro* shara kamdëgëna nangaro.

¹² «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkëna, amma kërmadëro ranguwe tayia ngonuwawo. ¹³ Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonjagai. Ti ngumnjun gëni manaji, awo fanjëna runju manaji, koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai. ¹⁴ Wuro daraja si, dalilnjudë awo kakke ngoje nayiro isanonjagai nangaro. ¹⁵ Awo Bawaye samma kakke. Adëma nangaro awo kakke ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukajiro waldu

¹⁶ «Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjuye laanja kattenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedë wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» koro “Na Bawadëyero waldëkki

† 15:25 15.25 Jaw 35.19; 69.4 * 16:11 16.11 maina dunia adëye - Yiwulis.

nangaro,» yera. ¹⁸ Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adəye wo? “Gana tussiya,” kəla awiyen manajimaro noniyende!» yera. ¹⁹ Isa kəla adəyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kəla adəyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ²⁰ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njəmmuwi ye, amma duniadə kəji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukəjiro walji. ²¹ Kamu tada cambiya, jauro laiya cai, sanju cədəna nangaro. Amma tadadəa cambiya, laiya canadəa takciwawo, karwukəji tada tambənadəye nangaro. ²² Nayi ye kərma karwundo kuttaji. Amma gademinno nayia njarukkiya, karwundo jauro kəjiji, koro wunduma karwukəjindo adəa cuttuluwiwawo. ²³ Yim adən awimaro wua suworuwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadəa cunilan koruwadəa nayiro njadi. ²⁴ Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwu, karwukəjindo tai daje kəjijoro!

²⁵ «Awo ania misalnin wulnjagakkəna. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkiwawo, amma federo kəla Bawadəyen wulnjagakki. ²⁶ Yim adən cunilan koruwi, koro nayiro Bawadəa njakkorəkki nəkkiwawo. ²⁷ Bawa kəlanju nayia njaraana, dalilnjudə wua səraawwa ye, wu Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro. ²⁸ Bawadəyen isəkke duniaro kadikko, koro duniadəa kolləkke na Bawadəyero waldəkki,» yeno.

²⁹ Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kərma misalnin gəni, federo wulləmi. ³⁰ Kərma awisoa nonəmma ye, koro kam niro koro njəddoro mərədunəm bawo yero noniyena. Adəmaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kərma kasadduwwa wa? ³² Akko sa isi har isənama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fannjuro leje wua runi kolsidə. Amma wudə runi gəni, Bawadə rokkonin nangaro. ³³ Awo ania nayiro wulnjagakkəna, wulan nanlewa fadoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Kəla duniayen kənnasar fandəkkəna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

¹ Isa awo ania wulyenniya, kəla samero sapce: «Bawa, sadə cədəna. Tadanəm daraja niro njoro tiro daraja ye, ² awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kənduwo kəla adamgəna fi yayen kem. ³ Ro sawisoyedə, adəma ni Ala jireye tok tilodəa nonja, koro Isa Almasiwu ti nodəmmadə yea noja. ⁴ Kida dioro simmadəa tumowokkilan dunialan daraja njikkəna. ⁵ To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktənaman takkənadəa wuro se!

⁶ «Am dunia adən wuro simmadəro cunəm isanogəkkəna. Tayi kaanəm, tayia wuro sime mananəm jaana. ⁷ Kərma awo wuro simma samma nanəmnin kadioro nojana. ⁸ Mana wulsəgəmmadəa tayiro wulgəkkəna. Manadəa camoye wu nanəmnin kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodəmdəa kasaccana. ⁹ Tayiro moduwa yiddəkki. Duniadəro gəni, tayi duwon wuro simmadəro moduwa yiddəkki, tayi kaanəm nangaro. ¹⁰ Awo kakke samma kaanəm, awo kaanəm samma ye kakke. Koro tayilan daraja fandəkkəna. ¹¹ Wudə dunialan gadero dəgakkiwawo, amma tayidə koro yaye dunialan dasayi, koro wu ye nanəmbo isəkki. Bawa Tayir,* cunəm duwon wuro simmalan tayia rone! Tayi tiloro walja, jiri wu-a ni-a tilodə gai. ¹² Sa wu tayi-a rokkodə, cunəm duwon wuro simmalan tayia

* **17:11** 17.11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade.

royekko. Tayia rokkəna, koro awo kitawulan ruwuwadadə wakkajoro ti faccəgənamadəro kajia, falnjama faccəgənni.† 13 Amma kərma nanəmbo isəkki. Awo ania curo duniayen wulləkki, karwukəjini jauro tayilan dəgaro. 14 Tayiro mananəm yikkəna. Duniadə tayia wayeno, tayi duniaye gəni nangaro, jiri wu ye duniaye gənidə gai. 15 Tayia dunialan tuluwero gəni njuworəkki, amma tayia ti Kələdolan‡ kanero njuworəkki. 16 Tayi duniaye gəni, jiri wu ye duniaye gənidə gai. 17 Jirelan tayia tayirro‡ kalange. Mananəmdə, tima jiredə wo. 18 Jiri wua duniaro sunodəmmadə gai, wu ye tayia duniaro kinodəkko. 19 Tayi nangaro kəlania niro njikkəna, tayi ye jirelan tayirro waljaro!

20 «Tayi runjaro gəni, koro tayi duwon mananjalan wua kasansaidə yero moduwa yiddəkki. 21 Bawa, tayi samma tiloro walja, jiri ni wulan, wu ye nilandə gai. Tayi ye andilan tiloro walja, duniadə nima wua sunodəmbo kasaccoro. 22 Koro daraja wuro simmadəa tayiro yikkəna, tayi tiloro walja, jiri andi tilodə gai. 23 Wu tayilan, ni ye wulan. Adəgainin tiloro walja, duniadə nima wua sunodəm ye, koro jiri wua sərəammadə gai tayia raamma yero nojoro. 24 Bawa, tayi wuro simmadə yea wu-a rokko na dəgakkənadən napcaiya, raakko. Adəgaima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua sərəamma nangaro. 25 Bawa Jirema, duniadə nia nonjənni. Amma wu nia nonjəkkəna, koro tayi ani nima wua sunodembo nojana. 26 Cunəm tayiro isanogəkkəna, koro fuwun isanogəkki, kərawo tilan sərəammadə curonjan dəgaro, wu ye tayilan dəgakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53)

1 Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidiron caniyə nadən jərwu laa mbeji lejane kasargawo. 2 Yahusa sərəttuwumanjudə ye nadəa nojəna, Isa-a fuwurawanju-a nadən ngəwuro captana nangaro. 3 Daji Yahusa kəwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa řimannaye-a Farisawaye-aa ngoje jərwudəro fatəla so, ka cambi so, bərimi so mukonna kadira. 4 Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojənədə karənje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno. 5 Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia sərəccəgənamadə ye tayi-a rokko daada. 6 Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosəsəm cade cidiro kesuro. 7 Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cəne kiworənniya, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera. 8 Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkəna. Wumaa masuwia, am ania kollowo leja!» yeno. 9 Adəgaima mana wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro simmadəyen falma yuwatkəkkəni,» cəna. 10 Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi řiman kuradəyea bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. Wolodidəye cunju Malkus. 11 Amma Isaye Bituruso: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Kənjaram Bawadə wuro sinadən yakkiwawo wa?» yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

† 17:12 17.12 Jaw 41.9 † 17:15 17.15 Kələdo - Yiwulis. ‡ 17:17 17.17 tayir - Jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

¹² Daji kəwu sojiyayedə-a kajallanja-a gureduwu yauidiyayedə-a Isaa cadane kekero. ¹³ Burwon tia na Annas ba kəsai Kaifassero kesado. Saa adən Kaifasdə rıman kura, ¹⁴ koro tima yauidiyadəro gala ce kam fal jamadəro nunama tayiro ngalwo cənnadə wo.

¹⁵ Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. Rıman kuradə fuwura adəa nojəna nangaro, ti ye Isa-a rokko balballa fado rıman kuradəyero kasargawo, ¹⁶ amma Biturus deyan cinna fadoyedən dayeno. Daji fuwura duwon rıman kura tia nojənadə walde kir cinna guredumadəro manajiye Biturussa fadodəro kekko. ¹⁷ Kir cinna guredumadəye Biturusso: «Ni ye fuwurawa kam adəye falnja gəni?» yenniya, tiye: «A'a, wu gəni!» yeno. ¹⁸ Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadən daada jagatti. Biturus ye tayi-a rokko daada kannu jəgətti.

¹⁹ Daji rıman kuradə Isaro kəla fuwurawanju-a alamdunju-ayen koro njəddo badiyeno. ²⁰ Isaye tiro: «Federo duniadəro wulgəkkəna. Kullum dandalla-a Fado Alaye-alan na yauidiya samma captaidən alamməkkəna. Awima asərlan wulləkkəni. ²¹ Awiro koro səddəmi? Am kərənsanaro kəla awo tayiro wulgəkkənayen koro yidde! Ai, awo wulləkkənadəa nojana,» yeno. ²² Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadən daadadə Isaa marın bakce tiro: «Adəgainin rıman kuradəro jaawu kalakkəmi?» yeno. ²³ Isaye tiro: «Awo wulləkkənadə diwia, kəla diwidəyen shedane. Amma jirea, awiro wua bansəmi?» yeno. ²⁴ Daji Annas Isaa tikkerəna na Kaifas rıman kuradəyero juwayeyeno.

Biturusse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65)

²⁵ Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro: «Ni ye fuwurawanjuye falnja gəni?» yera. Biturusse angərje: «Wu gəni!» yeno. ²⁶ Wolodiya rıman kuraye falnja kərami kam duwon Biturus səmo kamjənadəye tiro: «Curo jərwudəyen ti-a rokko njarukkəni wa?» yenniya, ²⁷ koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Daji suwa ləp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnarıro kesado. Tayi kəlanja gomnarıdəro ngasaanni, bare tayir gəniro waljane masəna salayedəa tayiro bo tiyerənnıro. ²⁹ Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise tayiro: «Awi burwundo kəla kam adəyen?» yeno. ³⁰ Tiro: «Kam adə diwi dioma gənia, tia niro sərənnıyewawo!» yera. ³¹ Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kəlandoma tia taiwo, wadandolan tiro shara yiddowo!» yeno. Yauidiyadəye tiro: «Andiro kam roro njejoro amardəgənni,» yera. ³² Adəgaima mana Isa kəla jiri nuiyen wuljənadə jirero walyeno.

³³ Koro Bilatus walde gomnarıro ngaye Isaa bowoje tiro: «Nima wa Mai Yauidiyayedə wo?» yeno. ³⁴ Isaye tiro: «Ni kəlanəm adəa wulləm ra am laa kəlanin adəa wulngeyera?» yeno. ³⁵ Bilatusse: «Wu yauidi wa? Am lardunəmbe-a wurawa rımannaye-a nia mukkonıro ngesakko. To, awi gəle dim?» yeno. ³⁶ Isaye: «Nodo bargaanidə dunia adəye gəni. Ca nodoni dunia adəyea, wolodiyani cijane bare wua mukko yauidiyayero sasakkənnıro lawala cadəna. Amma nodoni dunia adəye gəni,» yeno. ³⁷ Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima wulləm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kəndeni-adə jiredəa sattuwuro. Wundu duwon jireyemadə kowoni fanji,» yeno.

³⁸ Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno. Adəa wulyenniya, koro walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adən fandəkkəni.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25*)

³⁹ «Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya Njəkkayirambedən nayiro salamnjangakki. Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjangakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ⁴⁰ Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdə jawalkorjima.

19

¹ Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera. ² Sojiyadə ariawu kariyiye* kəlejane kəlanjuro gənajagane kalwu kime† tiro luyeyera. ³ Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» cəne mařin babakkerə.

⁴ Koro Bilatus walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Akko tia nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkəniro nonowo!» yeno. ⁵ Daji Isa ariawu kariyiyedəa kalwu kimedə luwadaa kiluwunniya, Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno. ⁶ Wurawa řimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo, kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno. ⁷ Yaudiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen karmo tiro wajipcəgəna, ti kəlanjua Tada Alayero ngojəna nangaro,» yera.

⁸ Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənarə riyeno. ⁹ Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Ndarən kadim?» cəne kiworo. Amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasəgəmbawo wa? Nanilan kənduwo nia kolduye-a kənduwo nia kəskaro jaduwyeyə-a mbejiro nonəmmi wa?» cəne kiworo. ¹¹ Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin bawo. Adəmaro kam niro sərənsəgənadəye biwunju kaanəmdəa kojəna,» yeno.

¹² Sa adən fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yaudiyadə kowo sapcane: «Kam adəa salamməmia, ni sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon kəlanjua mairo ngojənamadə Kaisarra wajəna,» yera. ¹³ Mana adəa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuluwe kəla kurisnju sharayen na farsam kaulan tədəna təlam yaudiyəudin tiro Gabbata canidən napkeno. ¹⁴ Yimdə yim dabbardu sala Laya Njəkkayirambe, kausu kəla dawu gai. Bilatusse yaudiyadəro: «Akko maindo!» yeno. ¹⁵ Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe! Kəskaro tia jagəne!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindoa kəskaro jagəkki?» yenniya, wurawa řimannaye tiro: «Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera. ¹⁶ Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu

(*Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43*)

Daji Isaa cadane kesado. ¹⁷ Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kəlayelan bowojai təlam yaudiyəudin tiro Golgota canidəro leyeno. ¹⁸ Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera, səgəri fi yayen kam fal fal, ti Isadə dawunjan. ¹⁹ Bilatus kəla alloyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko awo ruwuwadadə: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE. ²⁰ Yaudiya kada awo allo adən ruwuwadadəa kərayera, na Isaa kəskaro jajaanadə karən bərnidəyen, koro awo adəa təlam

* **19:2** 19.2 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiyə. † **19:2** 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

yaudiyaye-a Rombe-a Gæresse-alan ruwujana nangaro. ²¹ Daji wurawa rimanna yaudiyaye Bilatusso: «Bare “Mai Yaudiyaye” ruwunəmmi, “Kam adəye wu Mai Yaudiyaye cənnə” ruwune,» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənədəa ruwunəkkəna,» yeno.

²³ Sojiyadə Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro yakcane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni samən tai cidiyaro yadero caaadadə yea ngoyera. ²⁴ Sojiyadəye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwandidəa ruiyo!» yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Kajəmuni kattenjan yakkera, koro kalwuniro walawala kedə,»† cənnə. Akko awo sojiyadə cadənədə.

²⁵ Karən kəska Isayedən yanju-a yaana yanjuye-a Meram kamu Kəlofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji. ²⁶ Isa yanju-a fuwura jauru cəraanadə-a nadən daada kirunniya, yanjudəro: «Ya, akko tadanəm!» yeno. ²⁷ Daji fuwuradəro: «Akko yanəm!» yeno. Tən sa adən fuwuradə tia fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Ngawo adəyen awo samma kərma cerənarə asuyenniya, awo kitawulan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»† yeno. ²⁹ Nadən kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojiyadə soso ngojane dibendəro ləpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera. ³⁰ Isa cujungenniya, tiye: «Cədəna!» yeno. Daji kəla cidiyaro cakke ro kirəmbo.

³¹ Yim adə yim dabbarduye,‡ koro wajənanjua yim tustuye kura. Bare kaminna kəla kəskayen yim tustuyea dasanniro, yaudiyadə siyelɲadəa nanamja kaminnadəa casadoro Bilatussa keworo. ³² Daji sojiyadə isane burwoyedəyeya kam ti-a rokko kəskaro jajaanadəye siyelɲu namgera, yindiyedəye ye ngai. ³³ Na Isayero kadiranniya, siyelɲu namjanni, ti bawo bawojənarə caruna nangaro. ³⁴ Amma sojiyadəye falɲa sisinju kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a ingi-a keluwo. ³⁵ Kam awo adəa curunadə nayi ye kasaddoworo sheda cədəna. Shedanju jire, koro awo wuljənədəa jirero nojəna. ³⁶ Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə gai: «Sillanju falma namjaiwawo,»† ³⁷ koro na gade yen kitawulan ruwuwadadə: «Ti sukcanadəa carui,»† cənnə.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Ngawo adəyen Isuwu kam Arimatiyaye leje kamin Isayedəa ngojoro Gomna Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asərlan, yaudiyadəa rijəna nangaro. Daji Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno. ³⁹ Nikodimus kam calan na Isayero bune isənədə ye ise kawudi laa mira a alus-a canilan kəllada kilo fiakku gai kiwudo. ⁴⁰ Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra yaudiyayedən kawudidə-a rokko batta linnen kəleyera. ⁴¹ Na Isaa kəskaro jajaanadəyen jərwu laa mbeji, koro curo jərwudəyen kauri bərin laa curonjuro wundumaa casakkənni mbeji. ⁴² Yimdə yim dabbarduye, koro kauri adə karənnin dəgana nangaro, curonjuro Isaa kesakko.

† 19:24 19.24 Jaw 22.18 † 19:28 19.28 Jaw 22.15; 69.21 ‡ 19:31 19.31 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu. † 19:36 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 † 19:37 19.37 Jak 12.10

20

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ Mawuye yim burwoyea* fajar Meram Magdala kauridëro leje kau kuradë ci kauridëyen tëmballada kiro. ² Daji cëgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jauro cëraanadë-ayero leje tayiro: «Këmadëa kauridën ngojana, koro na casakkënadëa noniyende!» yeno. ³ Daji Biturus-a fuwura gadedë-a këla kauridëna leyerä. ⁴ Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldë Biturussa ngërëmnin koje burwoje kauridëro kadio. ⁵ Nguje lotkeyenniya, batta linnedëa nadën gënaada kiro, amma curodëro ngaanni. ⁶ Daji Siman Biturus tia jëgaidë ye ise kauridëro kërgawo. Batta linnedëa nadën gënaada kiro, ⁷ koro batta duwon këla Isayero casakkënadë batta gade-a rokko gëni, na gaden këleyaada. ⁸ Daji fuwura duwon burwon isënadë ye kauridëro ngaye cure kasatkeno. ⁹ Amma Ala kadarjëna Isa karmolan cijidëa kitawulan ruwuwadadë gairo koroma asujanni. ¹⁰ Daji fuwurawadë fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fëleduwu

¹¹ Meram deyan ci kauridëyen daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridëa lotkeyenniya, ¹² malaiya yindi kajëmu bulla na calan kamin Isaye gënanadën napkada kiro, faldë këlakajinjulan, faldë ye sinjulan. ¹³ Tayiye: «Kamu, awiro yirëmi?» cane tia keworo. Tiye: «Këmania ngojana, koro na tia casakkënadëa nokkëni nangaro,» yeno. ¹⁴ Adëa wulyenniya, suworde Isaa nadën daada kiro, amma tiro asujënni. ¹⁵ Isaye tiro: «Kamu, awiro yirëmi? Wundua manëmi?» cëne kiworo. Amma ti jërëwumadëro tëmaje tiro: «Malëm, nima tia ngonëmbo walyënoa, na tia yakkëmmadëa wulsëgëne, wu ye tia ngokki,» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde tëlëm yaudiyaudin: «Rabbuni!» yeno, maananjudë sayinna. ¹⁷ Isaye tiro: «Bare rosëmmi, koroma na Bawadëyero waldëkkëni nangaro. Amma këramiyaniro lene tayiro: “Na Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero waldëkki,” wulgëne!» yeno. ¹⁸ Daji Meram Magdala na fuwurawadëyero leje tayiro: «Këmadëa rukkëna!» cëne awo tiro wuljëgënadëa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fëleduwu

(*Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49*)

¹⁹ Yim adë yim burwoye mawuye kajiri magariwu cinna na fuwurawa dasaanayedë yauidiyadëa riduro cuwuramnïn jakkada duwon, Isa ise dawunjan dajë tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁰ Adëa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fëleyeyeno. Fuwurawadë këla Këmadëa carunadëyen karwunja jauro këjiyeno. ²¹ Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadë wua sunodënadë gai, wu ye nayia njanodëkki,» yeno. ²² Adëa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedëa mowowo! ²³ Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdëna. Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja gawurdënni,» yeno.

Isaye Tomaro fëleduwu

²⁴ Fuwurawa mewun yindindëye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidë sa Isa isënadën ti nanjan bawo. ²⁵ Daji fuwurawa gadedëye tiro: «Këmadëa ruiyëna!» yera. Amma Tomaye tayiro: «Balo kusaye mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedëro yakkëkke mukkonni ye

* **20:1** 20.1 mawuye yim burwoyea - Ladu.

sisinjuro yakkəkkənia, təmmaro kasaddəkkiwawo,» yeno. ²⁶ Ngawo kawu wuskuyen fuwurawa Isaye caye gai curo fadodəyən duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyedə cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁷ Daji Tomaro: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkonni rui, mukkonəm sane sisiniro yakke! Bare shekku dimmi, kasadde!» yeno. ²⁸ Tomaye tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno. ²⁹ Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni kasaccanamadə!» yeno.

³⁰ Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adən ruwudənni kido. ³¹ Amma dalil awo ani ruwudənyedə, Isadə tima Almasiwu Tada Alayedə woro kasaddowo, kasadduwilan ro sawisoye cunjulan fandowo nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuye tulurro fəleduwu

¹ Ngawo adəyən Isa koro walde fuwurawanjuro ci bərəm tiro Tiberiyas canidəyən* fəleyaada. Akko jiri tayiro fəledəgənadə: ² Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam Kana cidid Galileyedə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji. ³ Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən awima cadanni.

⁴ Dunia wayenniya, Isa ci bərəmdəyən dayeno, amma fuwurawadə ti Isaro asujanni. ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne kiworənniya, tiro: «A'a,» yera. ⁶ Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fanduwu,» yeno. Gəpkeyeranniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwo tikkeru. ⁷ Daji fuwura Isa tia jauru cəraanadəyē Biturusso: «Tima Kəmadə wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fangenniya, ringada nangaro kalwunju luje səkte bərəmdəro gəpkaadano. ⁸ Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai nangaro maaradən taram buniadəa gərjane kadira.

⁹ Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwalle buni kəlanjun gənaada-a burodi-a mbeji kero. ¹⁰ Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəyē laanja kudowo!» yeno. ¹¹ Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap cəmbəfənadəa cidiro gəryeno. Curodən buni kura kura mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye, taramnja kardənni. ¹² Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye tiro: «Ni wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro. ¹³ Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai. ¹⁴ Isa karmolan cijənyaye ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

¹⁵ Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada Yahayaye, tayi ania kojənaru wua səraamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaru nonəmna,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyanian ambane!» yeno. ¹⁶ Koro Isa kənyindiyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaru nonəmna,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!» yeno. ¹⁷ Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?» cəna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmna, nia njəraakkənaru

* **21:1** 21.1 bərəm tiro Tiberiyas cani - Bərəm Galileye.

nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane! ¹⁸ Jiremaro niro wulnjəgəkki, ganənəmlan ni kəlanəmbo kalwu lugəme na raammaro lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro njadi,» yeno. ¹⁹ Isa adəa wuldunjudə, karmo jiri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauro cəraana-a

²⁰ Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanadə tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cadidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənadə. ²¹ Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno. ²² Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno. ²³ Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kəramiyadəro tatargada. Adə yaye Isaye Biturusso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnadə. ²⁴ Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənadə wo. Koro shedanju jirero noniyena. ²⁵ Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaja, təmakkəna duniama rakce kitawuwa ruwudənadəa ngojiwawo.